

2017

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY
GRANOWO NA LATA 2017–2023

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Stefan Bielawski

Fundacja Partnerzy dla Samorządu | www.partners.org.pl |

Spis treści

I. WPROWADZENIE	3
II.1. Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (SOR)	4
II.2. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030).....	4
II.3. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020. Regiony. Miasta. Obszary Wiejskie (KSRR) ..	5
II.4. Narodowy Plan Rewitalizacji 2022. Założenia (NPR)	5
II.5. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020.....	6
II.6. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego	6
II.7. Strategia Rozwoju Gminy Granowo na lata 2015–2024	7
II.8. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Granowo	8
III. DIAGNZA GMINY, W TYM DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO (OZ) I OBSZARU REWITALIZACJI (OR)	8
III.1. Ogólna charakterystyka gminy	8
III.1.1. Sfera społeczna	8
III.1.2. Sfera gospodarcza	9
III.1.3. Sfera środowiskowa	10
III.1.4. Sfera przestrzenno–funkcjonalna	11
III.1.5. Sfera techniczna	12
III.2. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR)	13
III.2.1. Wyznaczenie jednostek analitycznych (JA).....	13
III.2.2. Dobór wskaźników do analizy oraz zebranie danych	18
III.2.3. Analiza pozyskanych danych.....	20
III.3. Obszar zdegradowany (OZ).....	46
III.4. Obszar rewitalizacji (OR)	49
III.5. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji (OR)	52
III.5.1. Debata z interesariuszami obszaru rewitalizacji (OR).....	52
III.5.2. Ankietyzacja interesariuszy obszaru rewitalizacji.....	52
III.5.3. Spacer studyjny po wyznaczonym obszarze rewitalizacji (OR).....	62
III.6. Wnioski z diagnozy – skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz lokalne potencjały obszaru rewitalizacji (OR).....	63
III.6.1. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze społecznej (sfera priorytetowa)	64
III.6.2. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze gospodarczej.....	64
III.6.3. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze środowiskowej.....	64
III.6.4. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze przestrzenno–funkcjonalnej.....	65

III.6.5 Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze technicznej.....	65
III.6.6 Lokalne potencjały obszaru rewitalizacji (OR)	65
IV. WIZJA STANU OBSZARU REWITALIZACJI (OR) PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI.....	66
V. CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ	66
VI. PROJEKTY I PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE.....	67
VI.1 Podstawowe projekty rewitalizacyjne.....	67
VI.2. Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	78
VI.3. Projekty zintegrowane.....	79
VI.4. Powiązania projektów rewitalizacyjnych z wybranymi dokumentami gminnymi.....	79
VII. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	81
VII.1. Komplementarność przestrzenna.....	81
VII.2. Komplementarność problemowa	83
VII.3. Komplementarność proceduralno – instytucjonalna	83
VII.4. Komplementarność międzyokresowa	84
VII.5. Komplementarność źródeł finansowania	84
VIII. INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE W ODNIESIENIU DO PROJEKTÓW/ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	85
IX. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO (SOOŚ).	90
X. USPOŁECZNIE NIE PROGRAMU REWITALIZACJI.....	90
X.1. Diagnozowanie	90
X.2. Programowanie	91
X.3. Wdrażanie oraz monitorowanie programu rewitalizacji	91
XI. SYSTEM WDRAŻANIA, MONITOROWANIA ORAZ SPOSÓB MODYFIKACJI PROGRAMU REWITALIZACJI	92
Spis tabel.....	95
Spis rycin	95
Spis wykresów.....	96
ZAŁĄCZNIK 1 – Formularz, wykorzystany do pogłębionej diagnozy sfery społecznej, środowiskowej i przestrzenno–funkcjonalnej oraz określenia lokalnych potencjałów.....	97
ZAŁĄCZNIK 2 – Formularz, wykorzystany do pogłębionej diagnozy sfery gospodarczej oraz określenia lokalnych potencjałów	101

I. WPROWADZENIE

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych to najbardziej kompleksowa odpowiedź na degradację społeczną, gospodarczą, przestrzenną, techniczną i środowiskową polskich gmin. Jest ona zagadnieniem, które przez długie lata nie było uregulowane prawnie, co było jednym z głównych przeszkód prowadzenia działań w zakresie odnowy społeczno-gospodarczej obszarów zdegradowanych. Obecnie kwestie merytoryczne związane z rewitalizacją regulują: Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji oraz Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020.

Program rewitalizacji jest zasadniczym dokumentem służącym zaplanowaniu i realizacji procesu rewitalizacji. Ma on charakter „strategii rewitalizacji”, w której dokonuje się pogłębionej diagnozy stanu obszaru rewitalizacji oraz planuje i koordynuje działania, służące osiągnięciu wizji stanu obszaru po rewitalizacji. Służy również koordynacji działań rewitalizacyjnych z szeregiem innych dokumentów uchwalonych przez gminę.

Gmina Granowo otrzymała dofinansowanie projektu pt. „Przygotowanie programu rewitalizacji dla Gminy Granowo” w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020, w oparciu o umowę o udzielenie dotacji celowej zawartą z Samorządem Województwa Wielkopolskiego. Zgodnie z umową, przygotowanie programu sprowadza się do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017–2023. Dokument przygotowany został zgodnie z wymogami określonymi w Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020 oraz Zasadach programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+, przyjętych przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017–2023 kompleksowo, i w sposób zaplanowany przedstawia sposób rozwiązywania problemów występujących na obszarze rewitalizacji (OR) wyznaczonym na terenie gminy. Podstawę prawną uchwalenia programu stanowi Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

II. OPIS POWIĄZAŃ PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

II.1. Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (SOR)

Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Aby osiągnąć zamierzony cel główny, Strategia wyodrębnia 3 cele szczegółowe, których realizacja będzie wiodła do spełnienia nakreślonego planu. Te 3 podwaliny koncepcji to Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną, Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony oraz Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu. Drugi cel szczegółowy wskazuje na konieczność koncentracji działań w obszarze spójności społecznej i rozwoju zrównoważonym terytorialnie, co oznacza m.in. prowadzenie skutecznej polityki regionalnej dostosowanej do specyfiki danego terytorium i obejmującej działania służące aktywizacji gospodarczej, rozwojowi lokalnych rynków pracy i mobilizacji zawodowej mieszkańców, czy poprawie dostępu do usług publicznych z wykorzystaniem potencjałów lokalnych i subregionalnych gospodarek, jak również własnych zasobów. To w linii prostej ten sam kierunek działań, jaki wyznacza sobie niniejszy Program w swoim pierwszym celu, czyli w Poprawie jakości życia mieszkańców pozostających bez pracy oraz żyjących w ubóstwie, a także w drugim – w Budowie oraz modernizacji infrastruktury na cele społeczne.

Dalej, SOR, wylicza obszary, wpływające na osiągnięcie w/w celów: kapitał ludzki i społeczny, cyfryzacja, transport, energia, środowisko i bezpieczeństwo narodowe. W kontekście tych wytycznych Lokalny Plan Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017–2023 jest odpowiedzią na założone w Strategii priorytety i zarazem środkiem do ich osiągnięcia.

II.2. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)

KPZK 2030 jako jeden z obszarów interwencji identyfikuje obszary z koncentracją problemów rozwojowych, tj.: obszary degradacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej, na których występują problemy związane z niskim poziomem przedsiębiorczości, bezrobociem, niską jakością infrastruktury, depopulacją oraz często występującą koncentracją patologii i ubóstwa. KPZK 2030 dedykuje tym obszarom kierunek działań: „*Wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych – w tym: Restrukturyzacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych i miast*”, którego celem jest przywrócenie obszarom zdegradowanym funkcji administracyjnych, społecznych i gospodarczych oraz stworzenie warunków sprzyjających ich powtórnemu zagospodarowaniu, inwestycjom infrastrukturalnym oraz wsparciu zasobów ludzkich i przedsiębiorczości.

W KPZK 2030 sformułowano także pewne wskazania dotyczące działań na poziomach regionalnym i lokalnym, dotyczące wyznaczenia w planach zagospodarowania przestrzennego województw obszary, które na poziomie lokalnym powinny zostać objęte kompleksowymi

programami rewitalizacji/restrukturyzacji oraz regionalnymi programami inwestycyjnymi, wpisującymi się w strategię rozwoju danego miasta i w strategię rozwoju województwa. Realizacja w gminie Lokalnego Programu Rewitalizacji oparta została na naczelną zasadzie przyjętej w KPZK 2030 tj. ustrojowej zasadzie zrównoważonego rozwoju – czyli takiego rozwoju społeczno–gospodarczego, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności oraz obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

II.3. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020. Regiony. Miasta. Obszary Wiejskie (KSRR)

KSRR w zakresie budowania spójności terytorialnej i przeciwdziałania marginalizacji obszarów problemowych identyfikuje cel szczegółowy: *„Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno–gospodarcze”*, adresowany do obszarów miast tracących funkcje społeczno–gospodarcze, do których, w przypadku województwa wielkopolskiego, zalicza się: Gniezno, Kalisz, Konin, Leszno, Ostrów Wlkp. i Piłę. Stwierdza również, że działania adresowane do obszarów zdegradowanych powinny być w szczególności ukierunkowane na wspieranie jakości kapitału ludzkiego, modernizację struktury gospodarczej, poprawę jakości i dostępności infrastruktury technicznej oraz modernizację i rozwój obiektów użyteczności publicznej. Działania rewitalizacyjne powinny być prowadzone na podstawie lokalnych programów rewitalizacji, które będą uwzględniać określone krajowe wytyczne i standardy. Wskazuje także m.in. na konieczność promowania projektów i inicjatyw opartych na partnerstwie publiczno–prywatnym. Tym samym, opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017–2023 wyczerpuje pierwszy warunek, a wyodrębnione w jego ramach cele odpowiadają kierunkom wytyczonym w KSRR 2010–2020, w szczególności: celu 1.2.1. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów, celu 1.2.3. Rozwijanie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich, 1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego, 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno–gospodarcze.

II.4. Narodowy Plan Rewitalizacji 2022. Założenia (NPR)

Z uwagi na konieczność podjęcia wielosektorowego i bardziej zintegrowanego wysiłku na rzecz wyprowadzania ze stanów kryzysowych obszarów zdegradowanych podjęto próbę wypracowania pakietu rozwiązań systemowych dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce – w tym celu opracowano Założenia Narodowego Planu Rewitalizacji, w ramach którego określono podstawowe założenia NPR oraz koncepcję jego zakresu. NPR stanowić będzie szeroko rozumianą wykładnię dla prowadzenia procesów rewitalizacyjnych jako działań kompleksowych i zintegrowanych. Głównym celem NPR będzie poprawa warunków rozwoju OZ w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku

na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań. W swoich założeniach, NPR promuje pełniejsze, całościowe rozumienie rewitalizacji, która wykracza poza prowadzenie przedsięwzięć związanych z modernizacją w wymiarze infrastrukturalnym. Rewitalizacja w nowym rozumieniu stanowi zespół skoordynowanych i skoncentrowanych tematycznie i terytorialnie działań prowadzonych kompleksowo; zakłada skoncentrowane wysiłki wielu podmiotów na rzecz wyprowadzenia ze stanu kryzysowego danego obszaru, obejmującego interwencję w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz kulturowej. Cele i kierunki zaplanowanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017–2023 interwencji, odpowiadają zaleceniom NPR, przez skupienie się na kapitale ludzkim (kierunek działań 1.1., 1.2., 1.3.), rozwoju przedsiębiorczości (1.1.) oraz działaniach przestrzennych, przekładających się na poprawę miejsc użyteczności publicznej i infrastruktury rekreacyjnej (2.1., 2.2.).

II.5. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020

W zaktualizowanej w 2012 roku Strategii wojewódzkiej jako jedną ze słabych stron województwa wskazano istnienie obszarów i miast wymagających rewitalizacji oraz dużą powierzchnię terenów zdegradowanych. Wśród zagrożeń odnotowano natomiast marginalizację obszarów i ośrodków o niższej konkurencyjności, a także grup o najniższym wykształceniu, upośledzonych pod względem społecznym, fizycznym i psychicznym, wzrost patologii społecznych, liczne grupy i środowiska zagrożone wykluczeniem. W celu przeciwdziałania procesom degradacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej, w Strategii określono działania służące wsparciu rozwoju obszarów wiejskich (cel operacyjny 5.2). Działanie to polega na generowaniu i wzmacnianiu funkcji pozarolniczych w ścisłym powiązaniu ze specyficznymi potencjałami lokalnymi. W tym celu podkreśla się znaczenie aktywizacji lokalnych środowisk na rzecz rozwoju. Zaktualizowana „Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020” wskazuje w celu operacyjnym 5.5. na potrzebę zwiększenia dostępności do usług publicznych, w celu 6.8. na przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych, a w 8.1. na konieczność wzmocnienia aktywności zawodowej, na czym w znacznej mierze skupia się także niniejszy Program. Większość działań określonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017–2023 pokrywa się z tymi celami. Do działań tych należą m.in. modernizacja budynków pod przyszłe funkcje społeczne, zwiększająca dostęp do działań kulturalnych i obywatelskich, budowa drogi do terenów przemysłowych, aktywizacja zawodowa mieszkańców czy uatrakcyjnienie przestrzeni publicznej pozwalające na czynne wykorzystywanie dóbr wspólnych w celach rekreacyjnych i rozwojowych.

II.6. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego przyjęty w 2010 roku jest jednym z dwóch dokumentów, razem ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r. Wielkopolska 2020, które wyznaczają główne kierunki rozwoju województwa. Opracowanie przedstawia podstawowe priorytety planistyczne dla kształtowania rozwoju przestrzennego Wielkopolski w takich aspektach jak: ochrona przyrody, transport i infrastruktura oraz rozwój osadnictwa. Działania wyznaczone na poziomie regionalnym są

realizowane lokalnie także przez samorządy. Projekty Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Granowo odnoszą się do ogólnych koncepcji zawartych w Planie i wpisują się w jego cele horyzontalne: ład przestrzenny i Zrównoważony rozwój, m.in. poprzez promowanie aktywności społecznej czy modernizację przestrzeni publicznej z uwzględnieniem potrzeb środowiskowych i społecznych. LPR Gminy Granowo stanowi odpowiedź na wojewódzki plan zagospodarowania przestrzennego, realizując jego wytyczne w temacie rozwijania stref rekreacji, poprawy ładu przestrzennego w obrębie struktur i obszarów, ochrony dziedzictwa kulturowego czy działania w strefie społecznej (projekty 1.1.1., 1.1.2. i 1.2.1.).

Gmina Granowo znajduje się w dwóch obszarach zróżnicowanej polityki przestrzennej województwa tj. Centralnym Obszarze Problemowym oraz w strefie intensywnej gospodarki rolnej. Centralny Obszar Problemowy obejmuje gminy i miejscowości znajdujące się w sąsiedztwie dużego miasta. Występuje tu z jednej strony problem suburbanizacji wynikający z migracji mieszkańców z miasta do gmin sąsiednich, które dotychczas stanowiły rolnicze zaplecze miasta, a z drugiej metropolizacji związanej z intensywnym rozwojem urbanistycznym, rozwojem obszarów przemysłowych oraz komunikacyjnych. Przedsięwzięcia realizowane na tych terenach powinny być oparte na spójnej wizji rozwoju, którą stanowi niniejszy Program. Natomiast działania w obszarze związanym z intensywną gospodarką rolną opierają się przede wszystkim na ograniczeniu zanieczyszczenia gleb oraz niekorzystnego oddziaływania na gospodarkę wodną obszaru. Uwzględniając także zachowanie dziedzictwa kulturowego, ochronę krajobrazu obszarów wiejskich oraz podnoszenie atrakcyjności terenów wsi LPR dla Gminy Granowo wpisuje się w założenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego.

II.7. Strategia Rozwoju Gminy Granowo na lata 2015–2024

Dokumentem strategicznym określającym kierunki rozwoju Gminy Granowo jest Strategia Rozwoju Gminy Granowo na lata 2015–2024. Stanowi ona kompletny plan określający główne, długofalowe cele oraz wskazujący działania, które powinny być podjęte, aby te cele zostały osiągnięte. Strategia zawiera wizję Gminy, opartą na 3 filarach, która głosi, że Granowo to atrakcyjnie położony, prężny, lokalny ośrodek rolniczy i gospodarczy, bezpieczne, przyjazne miejsce do życia oraz wykształceni, aktywni i zintegrowani mieszkańcy. W ich ramach sformułowano 2 cele strategiczne:

- Rozwój infrastruktury technicznej i gospodarki
- Stwarzanie atrakcyjnych warunków do rozwoju i wypoczynku.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017–2023 jest zbieżny z w/w dokumentem, wytyczając swoje cele w obrębie wskazanych do realizacji celów ze Strategii oraz obranej misji. Zbieżności te przedstawiono w podrozdziale VI.4. Powiązania projektów rewitalizacyjnych z wybranymi dokumentami gminnymi.

II.8. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Granowo

Gmina Granowo posiada aktualne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Granowo, przyjęte Uchwałą Nr XVII/117/2016 z dnia 23 maja 2016 r. ze zmianami. Studium jest jednym z podstawowych, obligatoryjnym dla jednostki, dokumentów planowania strategicznego, określającym politykę przestrzenną gminy, a także jest podstawą do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które nie mogą naruszać jego ustaleń. W dokumencie tym wyznaczono nadrzędny kierunek zmian w gminie – misję rozwoju, o brzmieniu: „Gmina Granowo, w wyniku działań podejmowanych na rzecz jej zrównoważonego rozwoju przestrzennego, ma być postrzegana jako gmina dostatnia, przyjazna dla jej mieszkańców i gości, realizująca swe cele gospodarcze w harmonii z uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego.”

Podobne założenie przyświeca opracowanemu Lokalnemu Programowi Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017–2023. W Studium nakreślono kilka celów rozwoju przestrzennego, którym odpowiadają projekty zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego LPR. Zbieżności te przedstawiono w podrozdziale VI.4. Powiązania projektów rewitalizacyjnych z wybranymi dokumentami gminnymi. W dokumencie Studium nie wskazano obszarów wymagających rewitalizacji oraz problemowych.

III. DIAGNZA GMINY, W TYM DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO (OZ) I OBSZARU REWITALIZACJI (OR)

III.1. Ogólna charakterystyka gminy

Granowo to gmina rolnicza w powiecie grodziskim, województwie wielkopolskim położona na południowy zachód od Poznania. Przez obszar ten przebiega droga krajowa nr 32 Poznań – Zielona Góra oraz linia kolejowa Poznań – Wolsztyn. Granowo sąsiaduje z gminami: Stęszew, Kamieniec, Grodzisk Wielkopolski, Opalenica oraz Buk. Jednostka leży na Równinie Opalenickiej, dla której naturalną granicę tworzą: od zachodu dolina rzeki Mogilnicy, a północnego wschodu rynna jeziora Strykowskiego. Gmina zajmuje powierzchnię 68,16 km² przy gęstości zaludnienia na poziomie 75 os/km². Strukturę osadniczą gminy tworzy 13 sołectw: Bielawy (3,7% mieszkańców gminy), Dalekie (1,4%), Drużyń (4,5%), Granowo (52%), Granówko (6,4%), Januszewice (1,7%), Kąkolewo (6,9%), Kotowo (4,6%), Kubaczyn (5,7%), Niemierzyce (2,9%), Separowo (3,5%), Strzępiń (3,6%) oraz Zemsko (3,2%).

III.1.1. Sfera społeczna

Gminę zamieszkuje 4 996 osób (wg stanu na dzień 31.12.2016r.) z niewielką przewagą liczby mężczyzn nad kobietami, odpowiednio 50,9% i 49,1%. Współczynnik feminizacji wynosi tu 97. W latach 2002–2016 liczba mieszkańców wzrosła o 3,5%. Gmina Granowo, wg danych GUS za 2015 rok, miała dodatni przyrost naturalny wynoszący 23. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 4,6 na 1 000 mieszkańców gminy. W 2015 roku zarejestrowano 42 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 38 wymeldowań. Napływ migracyjny dotyczył w równej mierze kobiet i mężczyzn, częściej z obszarów wiejskich. Udział ludności gminy wg ekonomicznych grup

wiekowych przedstawia się następująco: mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym stanowią 21,7% populacji (53,5% mężczyzn i 46,5% kobiet), w wieku produkcyjnym 63,4% (54% mężczyzn i 46% kobiet) oraz w wieku poprodukcyjnym 14,9% (33,6% mężczyzn i 66,4% kobiet).

Bezrobocie rejestrowane, czyli stosunek liczby osób zarejestrowanych, jako bezrobotne w gminie w 2016 roku do liczby mieszkańców aktywnych ekonomicznie, wynosiło 4% (dotyczyło to 5,2% kobiet i 3% mężczyzn). Ogólna liczba zatrudnionych wynosiła w 2016 roku 214 osób na 1 000 mieszkańców, 47,8% (516 osób) wszystkich pracujących stanowią kobiety, a 52,2% (563 osób) mężczyźni. W sektorze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa zatrudnionych jest 35,8% mieszkańców gminy, w przemyśle i budownictwie 35,6%, w handlu, naprawie pojazdów, transporcie, zakwaterowaniu i gastronomii, informacji i komunikacji 11,4%, w działalności finansowej i ubezpieczeniach, obsłudze rynku nieruchomości 11,4% oraz w pozostałych sektorach 14,3%.

Bezrobocie jest główną przyczyną ubóstwa mieszkańców gminy. Wsparciem osób w trudnych sytuacjach zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej w Granowie wypłacający świadczenia pieniężne dla mieszkańców. W gminie, w 2016 roku, 246 osób pobierało zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) co stanowi 4,9% populacji jednostki. Z zasiłków stałych korzystały 22 osoby (0,44% mieszkańców).

Ubóstwo oraz bezrobocie mogą być przyczyną przestępczości, którą może pogłębiać niski stopień integracji i zaangażowania lokalnej społeczności. W 2016 roku odnotowano 36 przestępstw, co daje odsetek przestępstw stwierdzonych w odniesieniu do liczby mieszkańców gminy na poziomie 0,72%.

Poziom edukacji na terenie gminy jest na zadowalającym poziomie. Nieco gorzej prezentuje się sytuacja w szkołach podstawowych, gdzie wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w 2016 roku były poniżej średniej dla kraju i województwa. Zdecydowanie lepiej przedstawiają się wyniki uzyskane w egzaminie gimnazjalnym przez uczniów gminy w 2017 roku. Prawie we wszystkich częściach dorównali oni albo zbliżyli się do poziomu dla kraju i województwa, a w większości osiągnęli lepsze wyniki niż średnia dla powiatu.

III.1.2. Sfera gospodarcza

Poziom rozwoju przedsiębiorczości w gminie określa się, między innymi, za pomocą wskaźnika liczby podmiotów działających w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W Granowie wartość ta wynosi 6,53.

W gminie, w 2016 roku, działało 326 podmiotów gospodarczych, z czego 3% to podmioty sektora publicznego, a 97% sektora prywatnego. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 79% wszystkich podmiotów i blisko 82% podmiotów sektora prywatnego. Na terenie gminy działały 22 spółki handlowe, 2 spółki z udziałem kapitału zagranicznego, 4 spółdzielnie oraz 15 stowarzyszeń i organizacji społecznych. Podział podmiotów wg grup rodzajów działalności PKD 2007 wskazuje na 7% udział rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, 32% udział przemysłu i budownictwa, a 61% stanowi pozostała działalność.

Przedsiębiorstwa małe, zatrudniające do 9 osób stanowiły 93,5% wszystkich działających na tym terenie podmiotów. Zatrudnienie na poziomie 10 do 49 pracowników miało 5,3% firm, a powyżej 50 jedynie 1,2%. W roku 2015 zarejestrowano 44 nowe podmioty, w tym 40 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Władze gminy nastawione są na pozyskiwanie nowych inwestorów, wydzielone są tereny pod działalność gospodarczą. Wszystkie te obszary są łatwe do uzbrojenia – dochodzą do nich sieci wodociągowe, energetyczne i gazowe oraz kablowe linie telefoniczne. Dodatkowym walorem dla przyszłych inwestorów jest niewielka odległość do stolicy województwa oraz stosunkowo dobre połączenie komunikacyjne.

Gmina Granowo ma typowo rolniczy charakter, o czym świadczy fakt, iż aż 91,5% powierzchni gminy stanowią użytki rolne. Grunty orne zajmują 5 723 ha, blisko 290 ha (4,6%) przeznaczonych jest na łąki, 93 ha (1,5%) wynosi powierzchnia pastwisk, a 25 ha (0,39%) stanowią sady. Tereny leśne zajmują zaledwie 130 ha tj. 1,9% ogólnej powierzchni gminy. Gleby obszaru to głównie III i IV klasy. Te pierwsze znajdują 34% powierzchni gminy (III A – 13%, III B – 21%), a drugie 56% (IV A – 45%, IV B – 11%). Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych wskazuje na wysoki poziom agregacji gruntów. Gospodarstwa największe, o areale powyżej 15 ha stanowią blisko 27% wszystkich gospodarstw zajmując 71,5% powierzchni użytkowanej rolniczo. Udział gospodarstw najmniejszych 1–2 ha wynosi 16% i zajmują one obszar 1,4% terenów rolniczych, a 2–5 ha stanowią 16,5% przy zajmowanej powierzchni 3,2%.

III.1.3. Sfera środowiskowa

Obszar gminy jest graniczną strefą ostatniego zlodowacenia co oznacza, iż jego morfologia została ukształtowana w wyniku oddziaływania lądolodu bałtyckiego. Teren ten charakteryzuje rzeźba młodoglacjalna. Jest to rozległy obszar wypłaszczonej wysoczyzny morenowej, zbudowanej przy wierzchniej warstwie z glin morenowych, tworzących niemal ciągłą pokrywę o miąższości od kilku do kilkunastu metrów. Procesy geologiczne, które miały miejsce na tym terenie, w dużej mierze zadecydowały również o występowaniu w jej utworach cennych surowców mineralnych, w tym przede wszystkim gazu ziemnego wydobywanego obecnie w dwóch punktach: w Granowie oraz Strzępinu. Kolejnym wartościowym surowcem obszaru są kruszywa: piaski oraz żwiry wykorzystywane lokalnie w budownictwie oraz na potrzeby drogownictwa.

Gmina Granowo znajduje się w Lubuskim Regionie Klimatycznym, który cechuje przewaga pogody słonecznej bez opadu, z rzadszymi dniami pochmurnymi. Do względnie licznych, w porównaniu z innymi regionami kraju, należą dni bardzo ciepłe, bezdeszczowe z dużym zachmurzeniem. Mniejszą zaś frekwencją niż w innych regionach klimatycznych odznaczają się dni z typami pogody przymrozkowej bardzo chłodnej oraz przymrozkowej bardzo chłodnej bez opadu. Region ten jest bardzo ubogi w opady atmosferyczne. Średnie roczne sumy opadów wahają się zaledwie między 478 mm w roku 1981, a 636 mm w 1997 roku, największe opady mają miejsce w czerwcu oraz lipcu.

Na obszarze gminy Granowo, wody powierzchniowe zajmują około 190 ha, co stanowi niecałe 3% całkowitej powierzchni gminy. Do największych akwenów w tym rejonie należy jezioro Strykowskie. Wody powierzchniowe na obszarze gminy stanowi zlewnia rzeki Mogilnicy oraz Strykowskiego Rowu.

Charakterystyczna dla gminy jest niewielka ilość terenów leśnych tj. 130 ha, stanowiących zaledwie 1,9% ogólnej powierzchni gminy. W celu ochrony niewielkich zasobów leśnych Granowa wydzielono obszar chronionego krajobrazu wokół jeziora Strykowskiego oraz liczne łączniki ekologiczne – korytarze środowiskowe. Poszczególne połacie lasu rozproszone są po całym obszarze gminy. Największy znajduje się w centralnej części jednostki, pomiędzy Drużyniem, Separowem a Niemierzycami.

Obszary zieleni gminy uzupełniają 8 parków podworskich, które w różnym stanie zachowały się do czasów dzisiejszych. Łączna powierzchnia siedmiu parków wynosi 24,23 ha, z których największy jest we wsi Kotowo. Ósmy park znajduje się w Kubaczynie i stanowią go dwie aleje o długości 1,1 km oraz 1,8 km. Poza zabytkowymi parkami w gminie Granowo wyznaczono, decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody, pomnik przyrody, Cypryśnik Błotny, o obwodzie 240 cm, znajdujące się w miejscowości Kotowo.

III.1.4. Sfera przestrzenno–funkcjonalna

Na terenie gminy działa Zespół Szkolno–Przedszkolny w Granowie, w którego skład wchodzi Przedszkole w Granowie z oddziałami w Kąkolewie i Drużyniu (prowadzące łącznie 8 grup), Szkoła Podstawowa w Granowie, z 17 oddziałami oraz Gimnazjum w Granowie z 10 oddziałami w 2017 roku. Drugą jednostką oświatową jest Szkoła Podstawowa z Oddziałami Przedszkolnymi w Bielawach, którą od 2012 roku prowadzi Stowarzyszenie „Wspólnie z Pasją”. Obecnie w szkole prowadzone są trzy grupy przedszkolne, a podstawówka ma 6 oddziałów, po jednym w każdej grupie wiekowej. Do szkoły stowarzyszenia uczęszczają dzieci z wsi: Bielawy, Januszewice, Separowo, Strzępiń, Zemsko, Niemierzycy, Kąkolewo, Drużyn.

Mieszkańcy gminy mogą korzystać z Biblioteki Publicznej Gminy Granowo, która zajmuje się również animowaniem życia kulturalnego. Pełni ona funkcję domu kultury, w którym odbywają się spotkania członków Pracowni Gobelinu Artystycznego oraz Zespołu Śpiewaczy „Granowianie”. Ponadto organizowane są tu wystawy gobelinów, spotkania z artystami, autorami książek oraz inne. Oferta biblioteki nie zaspokaja jednak w wystarczającym zakresie wszystkich oczekiwań mieszkańców związanych z kulturą na terenie gminy, dlatego należy podjąć działania mające na celu rozwój innych instytucji kultury.

Infrastruktura sportowa gminy nie jest rozbudowana. Dla mieszkańców dostępne są tylko boiska sportowe. W gminie działają kluby sportowe: Towarzystwo Sportowe „Orzeł” Granowo, UKS „Orzeł” oraz Ludowe Towarzystwo Sportowe „Sparta” Granówko.

Wsparciem dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, na terenie gminy, zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej w Granowie. Głównym zadaniem instytucji jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są

one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc realizowana jest poprzez wspieranie osób i rodzin w wysiłkach, zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych, poprzez stwarzanie warunków do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Opieka medyczna dla mieszkańców gminy zapewniona jest przez Przychodnię Lekarza Rodzinnego „ALMUS” w Granowie. Placówka prowadzi także gabinet diagnostyczno–zabiegowy i EKG oraz poradnię położniczą i ginekologiczną. W Granowie działa również Pielęgniarsko–Położniczy Ośrodek Medycyny Środowiskowo–Rodzinnej Rodzina oraz Praktyka Stomatologiczna. Apteka dyżurna dla Granowa/ Powiatu Grodzkiego znajduje się w Grodzisku Wielkopolskim.

Zapewnieniem bezpieczeństwa mieszkańców zajmuje się jednostka Ochotniczej Staży Pożarnej w Granowie, włączona do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego, będąca organizacją pożytku publicznego. Remiza jednostki znajduje się w budynku przy ul. Poznańskiej w Granowie. Na wyposażeniu jednostki znajdują się 3 samochody. Na terenie gminy działają także jednostki OSP w: Granówku, Drużyniu, Kąkolewie, Kubaczynie i Strzępinu. Granowo znajduje się w obrębie dwóch rewirów dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Wielkopolskim.

Zaopatrzeniem mieszkańców w wodę, utylizacją ścieków oraz utrzymaniem czystości zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej w Granowie stanowiący jednostkę organizacyjną gminy. Obecnie na tym obszarze działają trzy hydrofornie zapewniające odpowiednie ciśnienie sieci wodnej. Do sieci wodociągowej podłączonych jest 100% gospodarstw. Z sieci kanalizacyjnej korzysta natomiast 66,1% gospodarstw. Ścieki z części gminy odprowadzane są do oczyszczalni w Granowie, do której podłączone są miejscowości: Granowo, Granówko, Kubaczyn i Niemierzyce, a pozostałe obszary będą sukcesywnie podłączane do kanalizacji w miarę pozyskiwania przez gminę dodatkowych środków. Gospodarką odpadami na terenie gminy zajmuje się Związek Międzygminny SELEKT z siedzibą w Czempiniu. Odpady z gminy utylizowane są w Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Piotrowie Pierwszym, w gminie Czempień. W Granowie znajduje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalny, zlokalizowany przy oczyszczalni ścieków.

III.1.5. Sfera techniczna

Zgodnie z danymi GUS za rok 2016 na terenie gminy były 984 budynki mieszkalne. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w gminie wynosiła 103,3 m². W jednym mieszkaniu żyło średnio 3,9 osób, a na jedną izbę przypadło 0,81 osoby. Wyposażenie mieszkań w infrastrukturę techniczno–sanitarną wg stanu na rok 2015 wskazuje, że ustęp spółkowany stanowił wyposażenie 93% gospodarstw, łazienka 90%, a centralne ogrzewanie 82%. Komunalne zasoby mieszkaniowe gminy w 2015 roku stanowiło 18 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 839 m².

Wszystkie gospodarstwa na terenie Granowa mają dostęp do elektryczności. Prąd pobierany jest z ogólnokrajowej sieci wysokiego napięcia, która zasilana jest przez Zespół Elektrowni Pątnów, Adamów, Konin, z Elektrowni „Dolna Odra” w Gryfinie k. Szczecina, a też przez Zespół Elektrociepłowni „Karolin” w Poznaniu. Stamtąd liniami napowietrznymi wysokiego napięcia o mocy 110 KW, doprowadzany jest do Głównego Punktu Zasilającego w Grodzisku Wielkopolskim, skąd zaopatrywana jest gmina. Rezerwowy GPZ dla gminy znajduje się w Opalenicy.

Z uwagi na korzystne uwarunkowania środowiskowe, szczególnie na dość silnie wiejące wiatry oraz ukształtowanie terenu w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględniono możliwość lokalizacji na terenie gminy zespołu elektrowni wiatrowych wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą, w tym stacją głównego punktu zasilania (GPZ) 110kV/15kV.

Blisko 70% gospodarstw domowych gminy korzysta z gazu ziemnego do celów komunalnych – aktualnie trwa budowa sieci gazociągowych do zagród pozostałych mieszkańców. Surowiec energetyczny dostarczany jest z położonego około 10 km od Granowa Snowidowa, gazociągiem wysokiego ciśnienia do stacji redukcyjnej, gdzie ciśnienie gazu jest zmniejszane. Stacja redukcyjna I stopnia znajduje się przy tłoczni gazu w południowej części gminy, poniżej Kotowa.

III.2. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR)

Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR), stanowi istotę diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych w gminie. Diagnoza, w tym wyznaczenie OZ i OR przeprowadzone zostały zgodnie z wymogami określonymi w Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020 oraz Zasadach programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+, przyjętych przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego. Poniżej zaprezentowano kolejne etapy wyznaczania obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR):

III.2.1. Wyznaczenie jednostek analitycznych (JA)

Punktem wyjścia do wyznaczenia jednostek analitycznych (JA) była analiza: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Granowo, w tym obrębów geodezyjnych, w ramach, których znajdują się poszczególne jednostki osadnicze, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, granic okręgów wyborczych oraz map ewidencyjnych gminy. **Po szczegółowej analizie ww. dokumentów, na potrzeby diagnozy, wyznaczone zostały jednostki analityczne**, które obejmują obszary zamieszkałe, wewnątrznie spójne ze względu na funkcję terenu, fizjonomię terenu (układ przestrzenny i charakter zabudowy) oraz intensywność użytkowania. Stanowią one niepodzielne obszary, zamieszkałe przez nie mniej niż 3% i nie więcej niż 10% ogółu mieszkańców gminy. Ostatecznie, na potrzeby diagnozy gmina podzielona została na **16 jednostek analitycznych (JA)** o wyodrębnionych funkcjach: **zamieszkałe obszary wiejskie – ZOW (15 jednostek)**, oraz **obszar przemysłowy – P (1 jednostka)**

Szczegółowe dane dotyczące wyznaczonych jednostek analitycznych (JA) przedstawia Tabela 1.

Tabela 1. Szczegółowe dane dotyczące wyznaczonych jednostek analitycznych (JA)

JEDNOSTKI ANALITYCZNE (JA)				LICZBA MIESZKAŃCÓW stan na 31.12.2016 r.		POWIERZCHNIA	
L.P	SYMBOL	OPIS JEDNOSTKI	FUNKCJA DOMINUJĄCA	LICZBA	% MIESZKAŃCÓW GMINY	KM ²	% POWIERZCHNI GMINY
1.	JA1-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	468	9,37	1,55	2,27
2.	JA2-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	455	9,11	0,22	0,32
3.	JA3-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	415	8,31	1,32	1,94
4.	JA4-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	210	4,20	1,55	2,27
5.	JA5-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	168	3,36	1,93	2,83
6.	JA6-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	496	9,93	0,11	0,16
7.	JA7-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	388	7,77	2,46	3,61
8.	JA8-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	358	7,17	11,00	16,14
9.	JA9-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	ZABUDOWA ZAGRODOWA	248	4,96	6,56	9,62
10.	JA10-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	ZABUDOWA ZAGRODOWA	228	4,56	3,81	5,59
11.	JA11-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	ZABUDOWA ZAGRODOWA	400	8,01	9,48	13,91
12.	JA12-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	ZABUDOWA ZAGRODOWA	328	6,57	7,87	11,55
13.	JA13-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	224	4,48	5,04	7,39
14.	JA14-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	281	5,62	4,42	6,48
15.	JA15-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	ZABUDOWA ZAGRODOWA	329	6,59	10,61	15,57
16.	JA16-P	OBSZAR PRZEMYSŁOWY	ZABUDOWA PRZEMYSŁOWA	0	0,00	0,23	0,34
				4 996	100,00	68,16	100,00

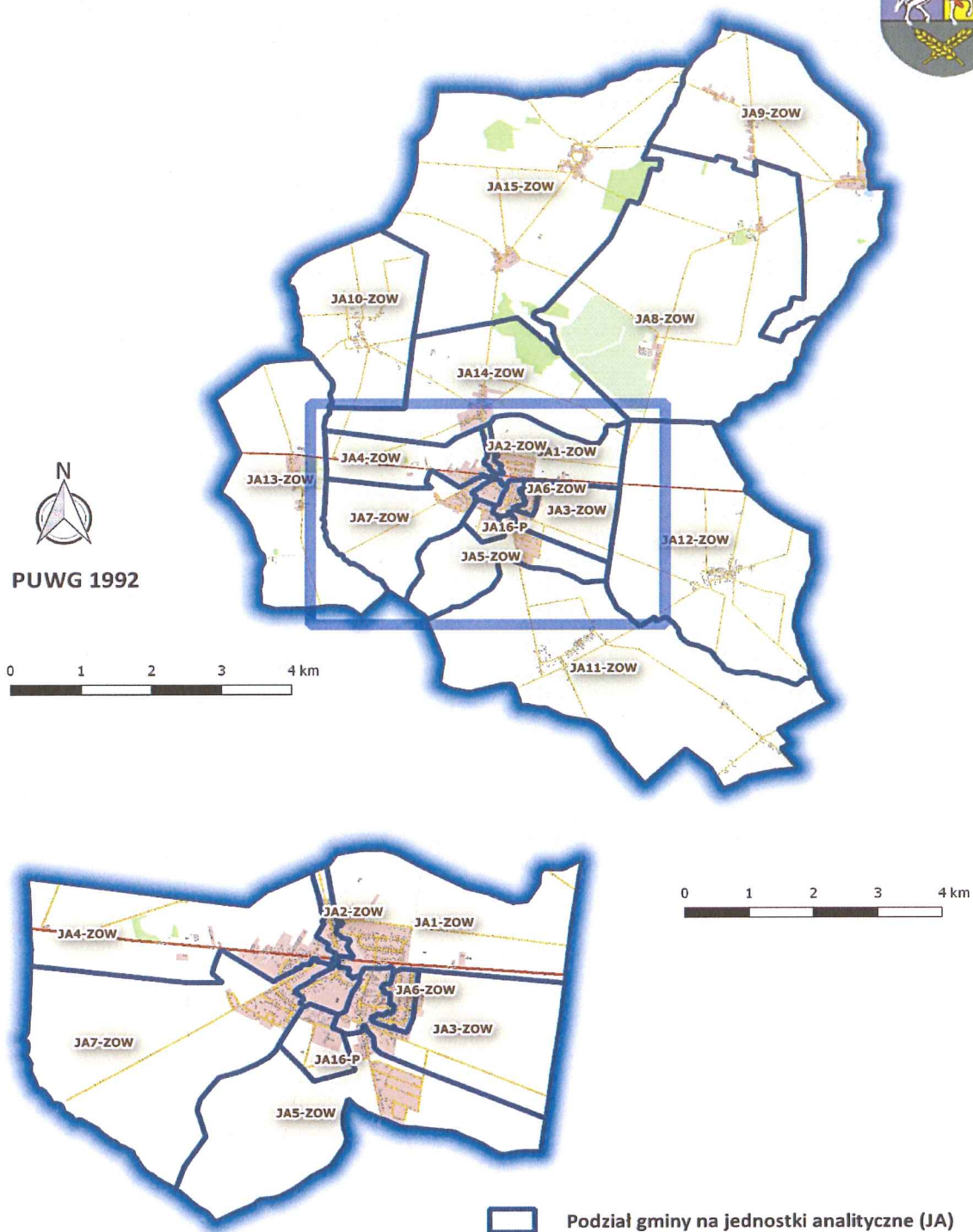
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Granowo

Rycina 1 przedstawia podział gminy na jednostki analityczne (JA)

Rycina 1. Podział gminy na jednostki analityczne (JA)

Podział gminy na jednostki analityczne (JA)

Opracowanie: **NATURA**
Zakład Ochrony Środowiska

Charakterystyka wyznaczonych jednostek analitycznych (JA):

JA1-ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem część sołectwa/miejscowości Granowo w skład, której wchodzi następujące ulice: 1-go Maja, Cmentarna, Kręta, Dworcowa, Torowa, Graniczna, Krótka oraz Poznańska od nr 1B-9 oraz od nr 2-36. Na terenie jednostki **dominuje zabudowa jednorodzinna**. Przy ulicy 1-go Maja funkcjonuje Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska, Sklep Spożywczy, Kwaciarnia oraz Zakład fryzjerski. Przy ulicy Dworcowej znajduje się targowisko oraz zabytkowy dworzec kolejowy. Ulica Poznańska natomiast stanowi drogę krajową nr 32. Przy niej znajdują się: Park im. Włodzimierza Wieczorka z placem zabaw, Cmentarz Parafialny, stacja benzynowa, market spożywczo- przemysłowy, Agencja PKO Banku Polskiego, sklep z częściami do maszyn rolniczych oraz kompleks butików handlowych, gdzie znajdują się sklepyki spożywcze, kwaciarnia, pizzeria i bar.

JA2-ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem część sołectwa/miejscowości Granowo w skład, której wchodzi ulice Kolejowa i Stawowa. Na terenie jednostki **dominuje zabudowa jednorodzinna**. Przy ulicy Kolejowej znajduje się Przychodnia Lekarza Rodzinnego „Almus”, Punkt Apteczny, Ośrodek Pomocy Społecznej oraz staw. Przy ulicy Stawowej znajduje się sklep spożywczy oraz teren rekreacyjny przy stawie. Ze względów historycznych godnymi uwagi przy ul. Stawowej jest zespół dworsko-folwarczny, w skład, którego wchodzi zabytkowy pałac z przełomu XIX/XX w., park i staw.

JA3-ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem część sołectwa/miejscowości Granowo w skład, której wchodzi następujące ulice: Konstytucji 3-go Maja, Ogrodowa, Szkolna oraz Polna. Na terenie jednostki **dominuje zabudowa jednorodzinna oraz zabudowa usługowa**. Przy ulicy Konstytucji 3-go Maja znajduje się placówka edukacyjna (zespół Szkolno Przedszkolny w Granowie) piekarnia oraz sklep odzieżowy. Przy ulicy Polnej zlokalizowanych jest kilka podmiotów gospodarczych, m.in.: myjnia samochodowa, lakiernia samochodowa, naprawa maszyn rolniczych, zakład drogowo – budowlany, smażalnia serów, wytwórnia gumowych dywaników samochodowych, sprzedaż materiałów budowlanych. Przy ulicy Szkolnej znajduje się także zabytkowy budynek Szkoły Podstawowej z XIXw. (Odział z klasami I-III) i zabytkowy drewniany Kościół z XVIII wieku, a przy nim teren rekreacyjny ze stawem i wzgórzem patriotyczno – religijnym, zwanym „Górą Zwycięstwa”. Jest to miejsce pamięci o królach, powstańcach, Janie Pawle II. Ponadto na ulicy Szkolnej mieści się sklep odzieżowy, sklep spożywczy, a przy nim lokal gastronomiczny.

JA4-ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem część sołectwa/miejscowości Granowo w skład, której wchodzi następujące ulice: Poznańska od nr 11- 29 oraz od nr 38-82, Nowa, Rolna od nr 1-7 i od 2-10 oraz Zbożowa. Na terenie jednostki **dominuje zabudowa jednorodzinna oraz zabudowa usługowa**. Przy ulicy Poznańskiej znajdują się: Placówka Poczta, Ochotnicza Straż Pożarna, Zakład Gospodarki Komunalnej oraz nieczynne gminne składowisko odpadów komunalnych, wymagające rekultywacji, stacja paliw, market spożywczo- przemysłowy oraz kilka podmiotów gospodarczych m.in: zakład wulkanizacyjny, zakład przetwórstwa mięsa, wytwórnia opakowań z tworzyw sztucznych oraz market rolniczy. Przy ulicy Rolnej natomiast mieści się pizzeria.

JA5-ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem część sołectwa/miejscowości Granowo w skład, której wchodzi następujące ulice: Kościańska, Dębowa, Lipowa, Kasztanowa, Wierzbowa, Akacyjowa, Klonowa, Jarzębinowa oraz Grabowa. Na terenie jednostki **dominuje zabudowa jednorodzinna**.

JA6-ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem część sołectwa/miejscowości Granowo w skład, której wchodzi następujące ulice: Tadeusza Kościuszki, Michała Drzymały oraz Powstańców Wielkopolskich. Na terenie jednostki **dominuje zabudowa jednorodzinna**. Przy ulicy Tadeusza Kościuszki mieści się zakład fryzjerski oraz firma „Megran”. Przy ulicy Powstańców Wielkopolskich mieszczą się dwa zakłady fryzjerskie.

JA7-ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem część sołectwa/miejscowości Granowo w skład, której wchodzi następujące ulice: Długa, Kwiatowa, Okrężna, Sportowa, Warzywna, Zielony Skwer oraz Rolna od nr 14–26. Na terenie jednostki **dominuje zabudowa jednorodzinna**. Przy ulicy Sportowej mieści się budynek Urzędu Gminy Granowo, Bank Spółdzielczy, a także boisko sportowe „ORLIK”. Ponadto przy ulicy Sportowej zlokalizowanych jest kilka punktów, gdzie prowadzona jest działalność gospodarcza, min. sprzedaż materiałów budowlanych, blacharstwo samochodowe, nauka jazdy.

JA8-ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem sołectwa/miejscowości Bielawy i Separowo. Na terenie jednostki **dominuje zabudowa wielorodzinna**. W Bielawach znajduje się Szkoła Podstawowa z Oddziałami Przedszkolnymi, plac zabaw przy szkole, dwa sklepy spożywcze. W miejscowości Bielawy funkcjonuje Przedsiębiorstwo Rolno–Usługowe „AGRO-BIEL”. W Separowie mieści się świetlica wiejska, plac zabaw i boisko.

JA9-ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem sołectwa/miejscowości Januszewice i Zemsko. Na terenie jednostki **dominuje zabudowa zagrodowa**. Teren jednostki typowo rolniczy–**składający się głównie z gospodarstw indywidualnych**. W Januszewicach znajduje się świetlica wiejska, hydrofornia, plac zabaw dla dzieci. Na uwagę zasługuje fakt, iż miejscowość Januszewice przylega bezpośrednio do Jeziora Strykowskiego. Na terenie wsi Zemsko znajduje się świetlica wiejska, boisko, plac zabaw dla dzieci oraz sklep ogólnospożywczy.

JA10-ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem sołectwo/miejscowość Drużyń. Na terenie jednostki **dominuje zabudowa zagrodowa**. Teren jednostki typowo rolniczy – **składający się głównie z gospodarstw indywidualnych**. W miejscowości Drużyń mieści się Oddział Przedszkolny Zespołu Szkolno–Przedszkolnego w Granowie, świetlica wiejska, plac zabaw dla dzieci oraz jeden sklep ogólnospożywczy.

JA11-ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem sołectwa/miejscowości Granówko i Dalekie. Na terenie jednostki **dominuje zabudowa zagrodowa**. Teren jednostki typowo rolniczy–**składający się głównie z gospodarstw indywidualnych**. W miejscowości Granówko znajduje się Zespół Pałacowo–Folwarczny w skład, którego wchodzi: zabytkowy pałac z XIX w., park, kaplica, stróżówka, oraz inne budynki objęte opieką konserwatorską. Na terenie wsi znajduje się świetlica wiejska, plac zabaw dla dzieci oraz jeden sklep ogólnospożywczy. W m. Granówko funkcjonuje także Rolniczy Kombinat Spółdzielczy.

JA12–ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem sołectwo/miejscowość Kąkolewo. Na terenie jednostki **dominuje zabudowa zagrodowa**. Teren jednostki typowo rolniczy– **składający się głównie z gospodarstw indywidualnych**. W miejscowości Kąkolewo mieści się Oddział Przedszkolny Zespołu Szkolno–Przedszkolnego w Granowie (obiekt zabytkowy), świetlica wiejska, boisko, plac zabaw dla dzieci oraz jeden sklep ogólnospożywczy.

JA13–ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem sołectwo/miejscowość Kotowo. Na terenie jednostki **dominuje zabudowa wielorodzinna**. W miejscowości Kotowo mieści się Zespół Pałacowo–Folwarczny w skład, którego wchodzi: zabytkowy pałac z XIX w., park, w którym rośnie cypryśnik błotny, stanowiący pomnik przyrody, oficyna oraz inne budynki objęte opieką konserwatorską. W Zabytkowym Pałacu mieści się Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. E. Kwiatkowskiego. W jednostce tej znajduje się świetlica wiejska oraz tereny rekreacyjne przy stawie, boisko sportowe i plac zabaw. Ponadto na terenie wsi Kotowo mieści się Ubojnia Drobiu, Gospodarstwo Rolne „Ptaszkowo”, Gospodarstwo Rolne Glinkowscy oraz Zakład Wulkanizacyjny.

JA14–ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem sołectwo/miejscowość Kubaczyn. Na terenie jednostki **dominuje zabudowa jednorodzinna**. W Kubaczynie znajduje się Stacja Uzdatniania Wody oraz świetlica wiejska. W miejscowości Kubaczyn mieszczą się tereny rekreacyjne takie jak boisko sportowe, plac zabaw dla dzieci oraz zabytkowy park dworski.

JA15–ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem sołectwa/miejscowości Niemierzyce i Strzępiń. Na terenie jednostki **dominuje zabudowa zagrodowa**. W miejscowości Niemierzyce znajduje się świetlica wiejska, plac zabaw dla dzieci oraz jeden sklep ogólnospożywczy. Na terenie Niemierzyc mieści się również Zespół Dworsko–Folwarczny w skład, którego wchodzi: dwór z XIX w., oraz park objęty opieką konserwatorską. W Niemierzycach funkcjonuje Spółdzielcze Gospodarstwo Rolne z siedzibą w Komornikach. W miejscowości Strzępiń mieści się świetlica wiejska oraz tereny rekreacyjne takie jak staw, boisko sportowe i plac zabaw dla dzieci.

JA16–P – jednostka obejmuje swoim zasięgiem część sołectwa/miejscowości Granowo. Teren przemysłowy, na którym znajduje się: oczyszczalnia ścieków, Rolniczy Kombinat Spółdzielczy, zakład stolarski – producent elementów i stelaży meblowych, agencja reklamowa oraz producent statywów i akcesoriów dla muzyków.

III.2.2. Dobór wskaźników do analizy oraz zebranie danych

Zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych obejmuje analizę wszystkich sfer, tj. sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno–funkcjonalnej oraz technicznej dla całego obszaru gminy oraz pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji. Aby określić występowanie oraz intensywność poszczególnych negatywnych zjawisk w wyznaczonych wcześniej jednostkach analitycznych (JA), należy zastosować odpowiedni dobór wskaźników do analizy. Zasady programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+, wskazują przykłady negatywnych zjawisk społecznych i współwystępujących negatywnych zjawisk

w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno–funkcjonalnej i technicznej wraz z ich wyszczególnieniem stanowiącym rekomendowane wskaźniki niezbędne do przeprowadzenia kompleksowej diagnozy gminy. Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu skorzystano z rekomendowanych wskaźników do analizy oraz utworzona została lista jednostek i instytucji, do których zwrócono się z prośbą o przekazanie danych, z uwzględnieniem podziału na wyznaczone wcześniej jednostki analityczne (JA).

Szczegółowe dane dotyczące wybranych wskaźników do analizy oraz źródła danych przedstawia Tabela 2.

Tabela 2. Dane dotyczące wybranych wskaźników do analizy oraz źródła danych

SFERA SPOŁECZNA			
L.p.	Zjawisko	Wskaźnik do analizy	Źródło danych
1.	Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych	Powiatowy Urząd Pracy w Grodzisku Wlkp.
2.	Ubóstwo	Liczba osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa)	Ośrodek Pomocy Społecznej w Granowie
3.		Liczba osób pobierających zasiłki stałe	Ośrodek Pomocy Społecznej w Granowie
4.	Przestępczość	Liczba przestępstw stwierdzonych	Komenda Powiatowa Policji w Grodzisku Wlkp.
5.	Niska aktywność społeczna	Frekwencja w wyborach	Urząd Gminy w Granowie
6.	Depopulacja	Zmiana (wzrost/spadek) liczby mieszkańców w latach 2012–2016	Urząd Gminy w Granowie
SFERA GOSPODARCZA			
7.	Niski poziom przedsiębiorczości	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	CEIDG, KRS
SFERA ŚRODOWISKOWA			
8.	Zagrożenie dla środowiska	Liczba gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych	ZGK w Granowie
SFERA PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA			
9.	Niewystarczająca infrastruktura techniczna	Dostępność zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej	ZGK w Granowie
10.	Niewystarczająca infrastruktura społeczna	Dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania	Urząd Gminy w Granowie
11.		Dostępność obiektów sportowych (hal lub	Urząd Gminy

		boisk lub basenów itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania	w Granowie
12.	Niski poziom obsługi komunikacyjnej	Dostępność przystanku komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania	Urząd Gminy w Granowie
SFERA TECHNICZNA			
13.	Zdegradowane technicznie obiekty budowlane	Liczba obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym	Urząd Gminy w Granowie

Źródło: opracowanie własne

III.2.3. Analiza pozyskanych danych

Zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, skalę negatywnych zjawisk określają wybrane do analizy wskaźniki opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju wybranego do analizy obszaru lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju obszaru, w odniesieniu do wartości odpowiednich wskaźników dla poziomu całej gminy (wartości referencyjne). W oparciu o powyższą zasadę, dokonana została analiza pozyskanych danych na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ). Poniżej przedstawiono szczegółowy opis przeprowadzonej analizy w poszczególnych sferach. Z analizy wykluczono jednostkę analityczną JA16-P stanowiącą niezamieszkały obszar przemysłowy.

Sfera społeczna

Wartości wskaźników przedstawiających: liczbę osób bezrobotnych, liczbę osób pobierających zasiłki w formie pomocy finansowej i rzeczowej, liczbę osób pobierających zasiłki stałe oraz liczbę przestępstw stwierdzonych, dotyczą 2016 roku. Wartości wskaźnika obrazujące zmianę (wzrost/spadek) liczby mieszkańców obejmują lata 2012–2016. Natomiast, wartość wskaźnika: frekwencja w wyborach, dotyczy wyborów prezydenckich i parlamentarnych, które odbyły się w 2015 roku. Na podstawie pozyskanych danych ilościowych, obliczono skalę występowania danego zjawiska kryzysowego w poszczególnych jednostkach analitycznych (wartość wskaźnika dla jednostki) oraz skalę występowania danego zjawiska kryzysowego dla obszaru całej gminy (wartość wskaźnika dla gminy), stanowiącą wartość referencyjną. Jeżeli skala zjawiska kryzysowego (wartość wskaźnika) w danej jednostce analitycznej przekraczała lub była niższa (tylko w przypadku frekwencji wyborczej) od wartości referencyjnej uznawano, że wskaźnik ma „wartość kryzysową”. Na przestrzeni lat 2012–2016 liczba mieszkańców gminy wzrosła o 13 osób (+13). Na potrzeby diagnozy przyjęto, że wskaźnik ten (zmiana liczby mieszkańców) charakteryzował się „wartością kryzysową”, jeżeli liczba mieszkańców w danej jednostce analitycznej w analizowanym okresie wykazywała spadek (depopulacja). Ostatecznie, ze względu na szczególne i wyjątkowe znaczenie kwestii społecznych w procesie rewitalizacji, za obszary kryzysowe w sferze społecznej uznane zostały te jednostki analityczne, które charakteryzowały się przynajmniej trzema wskaźnikami o „wartościach kryzysowych” spośród

sześciu wybranych do analizy. Wskazuje to na swoistą „wrażliwość” jaką kierowano się podczas diagnozowania zjawisk kryzysowych w tej sferze. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze społecznej to: JA1–ZOW, JA2–ZOW, JA4–ZOW, JA8–ZOW, JA10–ZOW, JA11–ZOW, JA13–ZOW, JA14–ZOW oraz JA15–ZOW.

Szczegółowe dane dotyczące wartości referencyjnych oraz „wartości kryzysowych” wskaźników wybranych do analizy przedstawia Tabela 3.

Tabela 3. Dane dotyczące wartości referencyjnych oraz „wartości kryzysowych” wskaźników wybranych do analizy

L.p.	Opis wskaźnika do analizy	Wartość referencyjna wskaźnika do analizy		„Wartość kryzysowa” wskaźnika do analizy
1.	Odsetek osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej w 2016 r.	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w 2016 r.	126	wartość powyżej 2,5 %
		Odsetek osób bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców gminy w 2016 r.	2,5%	
2.	Odsetek osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej	Liczba osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w 2016 r.	246	wartość powyżej 4,9 %
		Odsetek mieszkańców gminy pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w 2016 r.	4,9	
3.	Odsetek osób pobierających zasiłki stałe w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej	Liczba osób pobierających zasiłki stałe w 2016 r.	22	wartość powyżej 0,44 %
		Odsetek mieszkańców gminy pobierających zasiłki stałe w 2016 r.	0,44%	
4.	Odsetek przestępstw stwierdzonych w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej	Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie miasta w 2016 r.	36	wartość powyżej 0,72 %
		Odsetek przestępstw stwierdzonych w odniesieniu do liczby mieszkańców gminy	0,72	
5.	Frekwencja w wyborach w danej jednostce analitycznej	Frekwencja w wyborach w gminie	39,9%	wartość poniżej 39,9%
6.	Zmiana (wzrost/spadek) liczby mieszkańców w danej jednostce analitycznej w latach 2012–2016	Zmiana (wzrost/spadek) liczby mieszkańców w gminie w latach 2012–2016	↑ (+x)	↓ (-x)

Źródło: opracowanie własne

Tabela 4 prezentuje wartości wskaźników wybranych do analizy w sferze społecznej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Tabela 4. Wartości wskaźników wybranych do analizy w sferze społecznej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

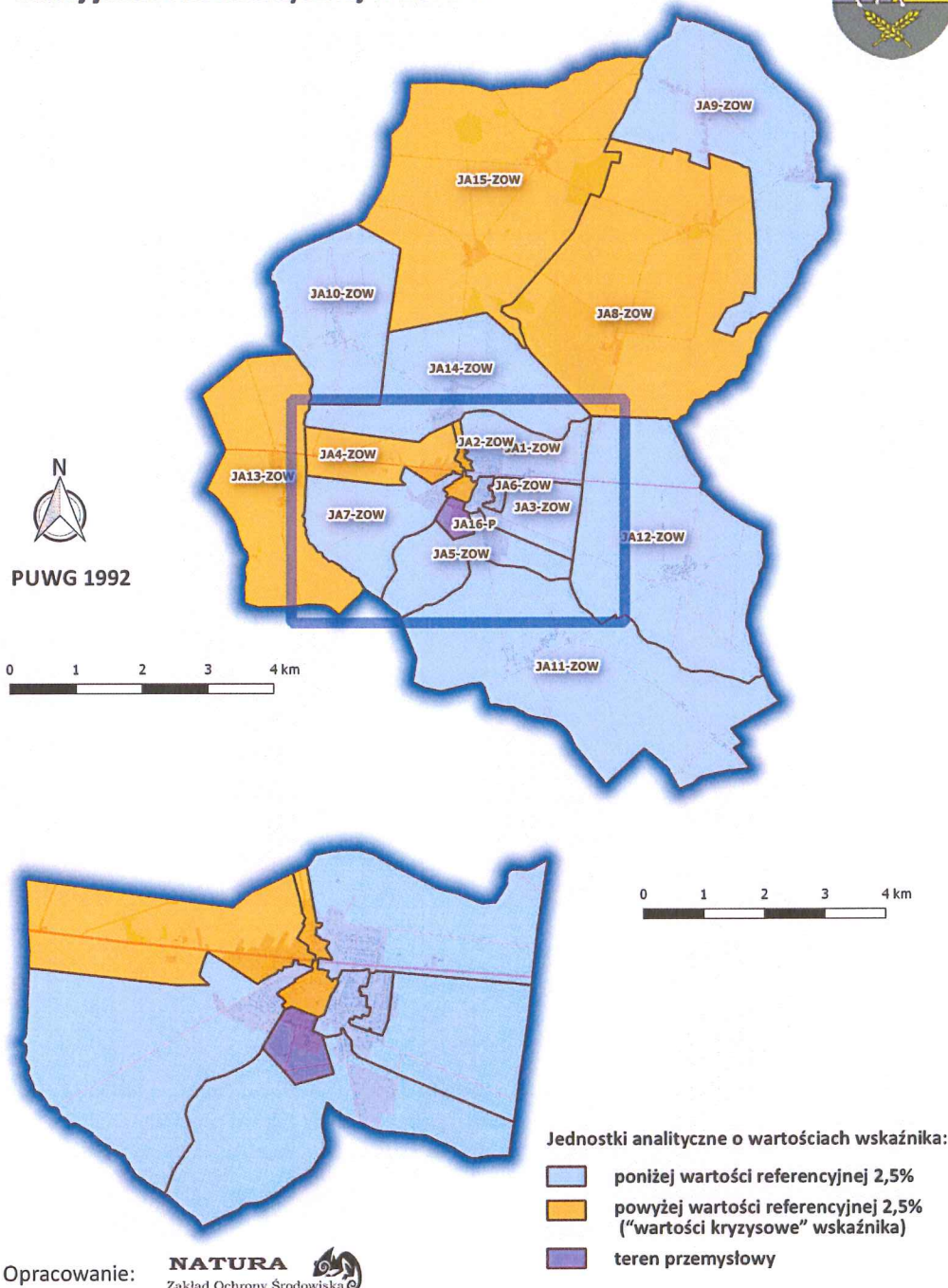
Lp.	Nazwa jednostki analitycznej (JA) Wskaźnik	JA1-ZOW	JA2-ZOW	JA3-ZOW	JA4-ZOW	JA5-ZOW	JA6-ZOW	JA7-ZOW	JA8-ZOW	JA9-ZOW	JA10-ZOW	JA11-ZOW	JA12-ZOW	JA13-ZOW	JA14-ZOW	JA15-ZOW
		1.	Odsetek osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej w 2016 r.– (%)	1,5	3,5	0,7	8,6	2,4	1,4	2,3	4,2	2,0	1,8	1,8	1,2	4,0
2.	Odsetek osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej – (%)	1,7	7,0	3,1	5,7	2,4	0,4	0,8	13,4	2,8	5,7	5,5	4,0	12,1	6,8	7,0
3.	Odsetek osób pobierających zasiłki stałe w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej – (%)	0,43	1,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,12	0,40	0,88	0,25	0,30	0,45	0,71	0,91
4.	Odsetek przestępstw stwierdzonych w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej – (%)	1,07	1,32	0,24	2,38	1,19	0,40	0,52	0,28	1,21	0,00	0,25	0,91	1,79	0,00	0,30
5.	Frekwencja w wyborach w danej jednostce analitycznej – (%)	38,5	34,1	49,7	40,2	54,8	49,4	42,1	50,8	45,7	26,9	30,1	40,2	23,7	29,6	42,2
6.	Zmiana (wzrost/spadek) liczby mieszkańców w danej jednostce analitycznej w latach 2012–2016 (↑↓)	↓ (-11)	↓ (-12)	↑ (+3)	↓ (-7)	↑ (+22)	↓ (-13)	↑ (+17)	↑ (+8)	↑ (+8)	↓ (-3)	↓ (-8)	↑ (+2)	↑ (+1)	↑ (+7)	↓ (-1)
Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze społecznej		✓	✓		✓				✓		✓	✓		✓	✓	✓

Źródło: opracowanie własne

Rycina 2 przedstawia odsetek **osób bezrobotnych** w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej w 2016 r.

Rycina 2. Odsetek **osób bezrobotnych** w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej w 2016 r.

Odsetek osób bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej w 2016 r.

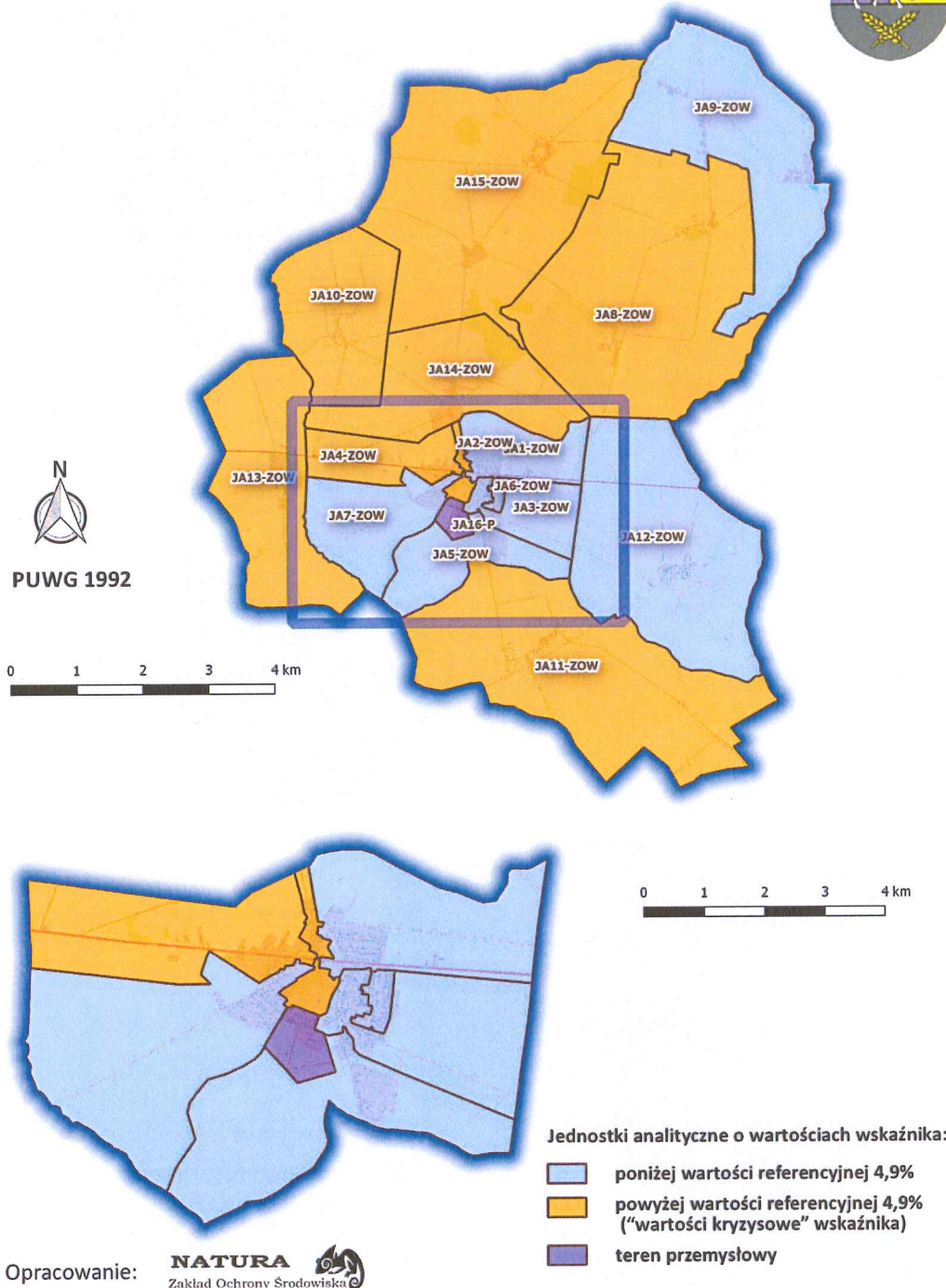

Opracowanie: **NATURA** Zakład Ochrony Środowiska

Rycina 3 przedstawia odsetek osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w poszczególnych jednostkach analitycznych w 2016 r.

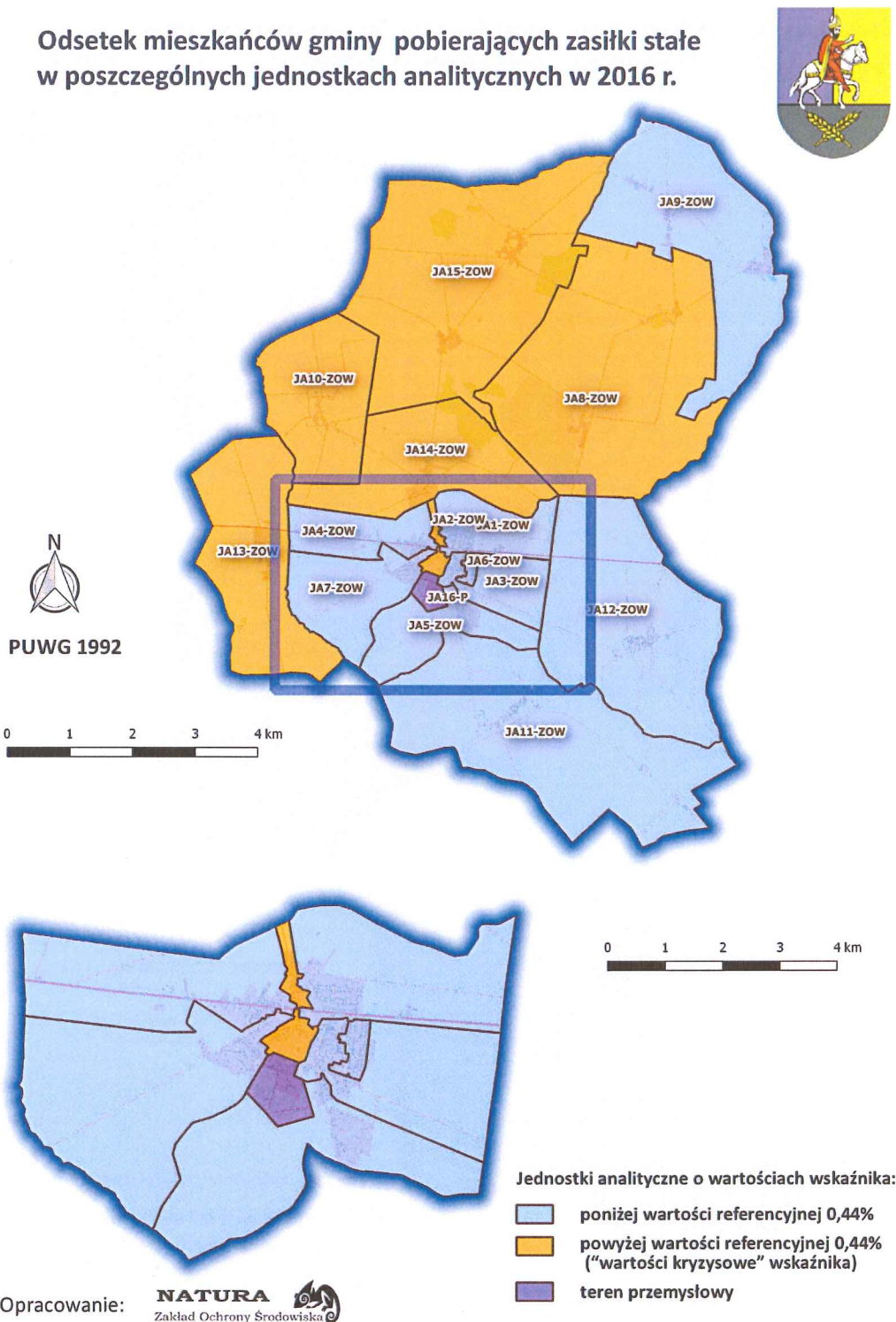
Rycina 3. Odsetek osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w poszczególnych jednostkach analitycznych w 2016 r.

Odsetek osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w poszczególnych jednostkach analitycznych w 2016 r.

Rycina 4 przedstawia odsetek mieszkańców gminy pobierających zasiłki stałe w poszczególnych jednostkach analitycznych w 2016 r.

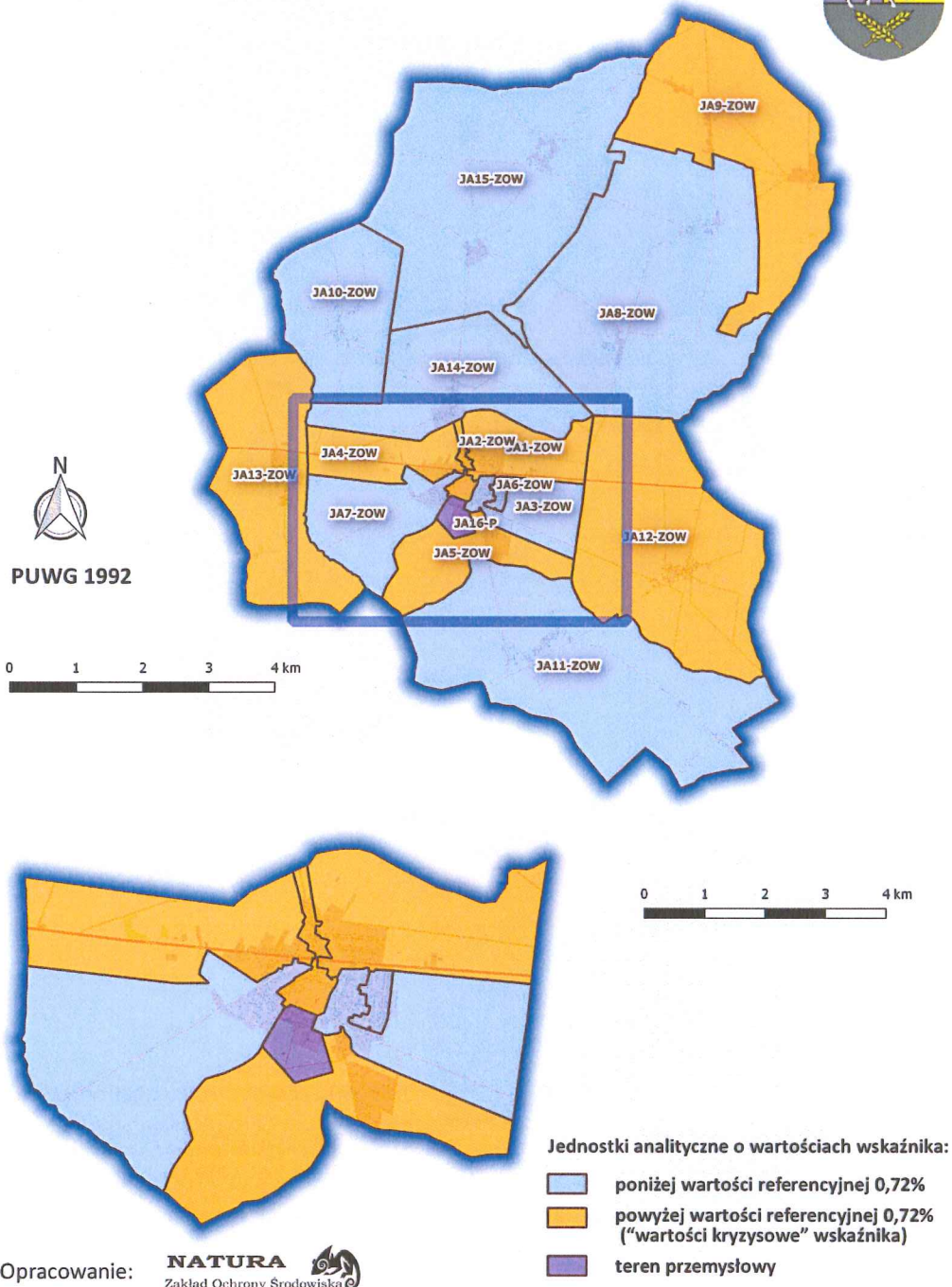
Rycina 4. Odsetek mieszkańców gminy pobierających zasiłki stałe w poszczególnych jednostkach analitycznych w 2016 r.

Rycina 5 przedstawia odsetek przestępstw stwierdzonych w poszczególnych jednostkach analitycznych w 2016 r.

Rycina 5. Odsetek przestępstw stwierdzonych w poszczególnych jednostkach analitycznych w 2016 r.

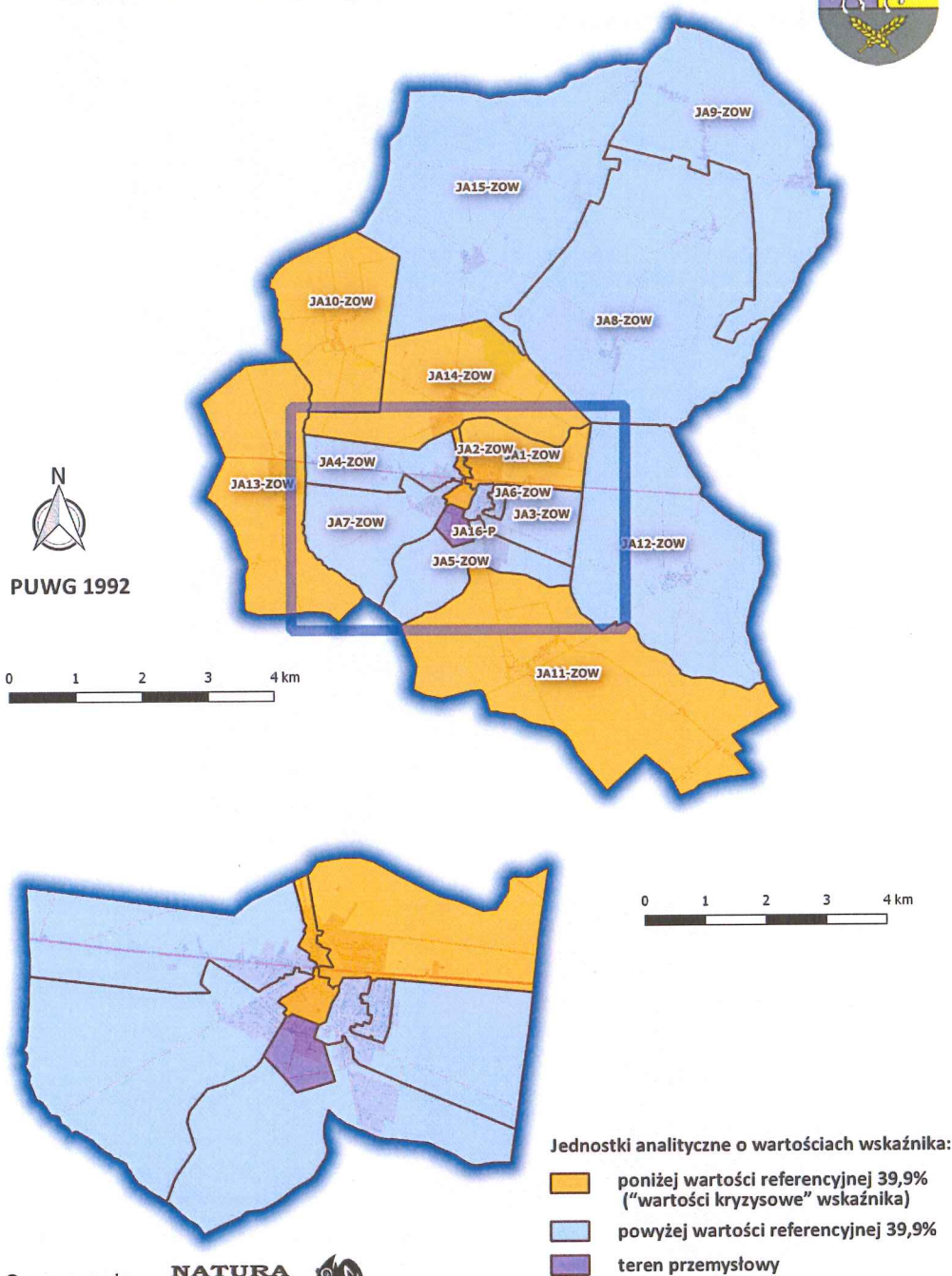
Odsetek przestępstw stwierdzonych w poszczególnych jednostkach analitycznych w 2016 r.

Rycina 6 przedstawia frekwencję w wyborach w poszczególnych jednostkach analitycznych w 2015 r.

Rycina 6. Frekwencja w wyborach w poszczególnych jednostkach analitycznych w 2015 r.

Frekwencja w wyborach w poszczególnych jednostkach analitycznych w 2015 r.

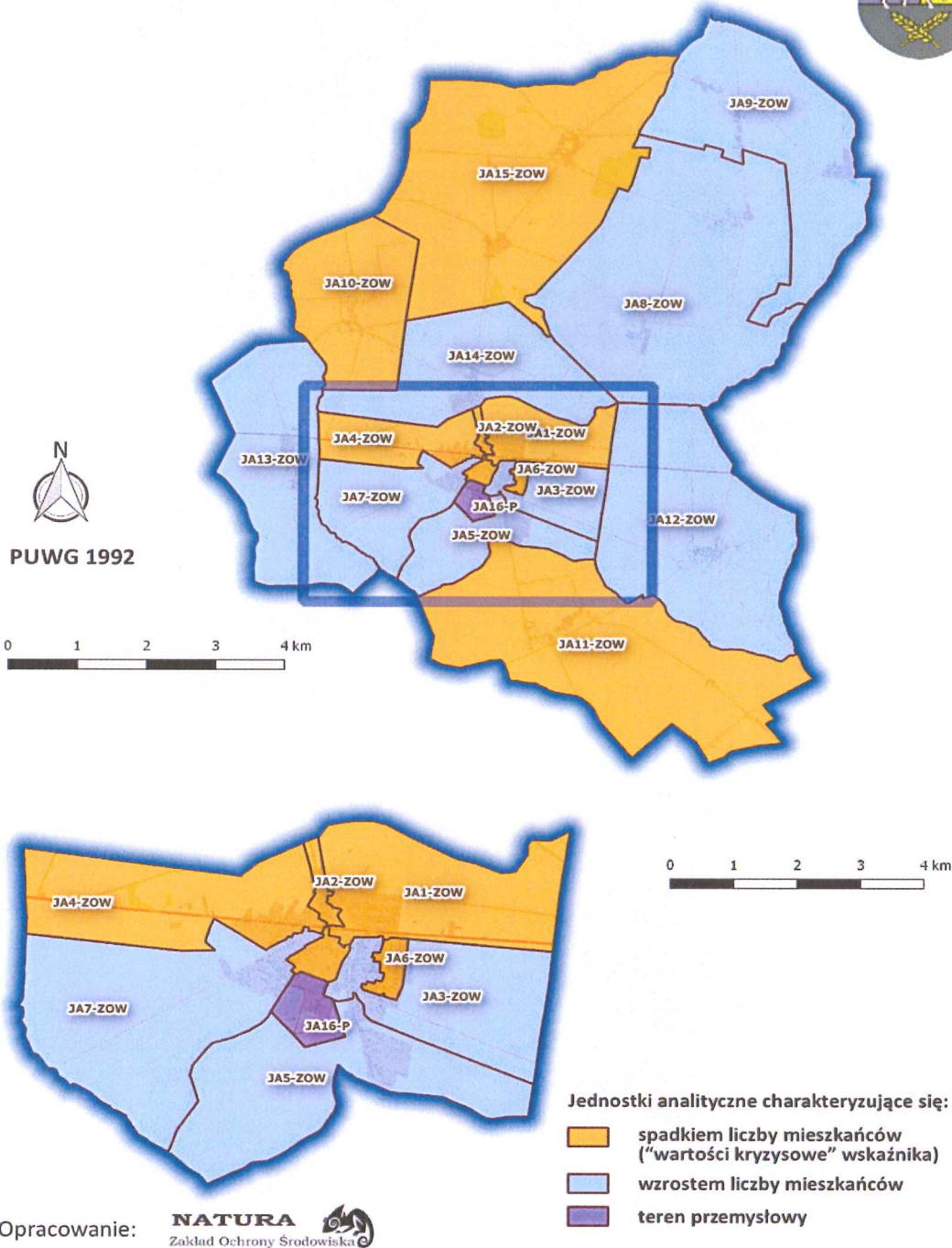

Opracowanie: **NATURA**
Zakład Ochrony Środowiska

Rycina 7 przedstawia zmianę (wzrost/spadek) liczby mieszkańców w poszczególnych jednostkach analitycznych w latach 2012–2016.

Rycina 7. Zmiana (wzrost/spadek) liczby mieszkańców w danej jednostce analitycznej w latach 2012–2016.

Zmiana (wzrost/spadek) liczby mieszkańców w danej jednostce analitycznej w latach 2012-2016

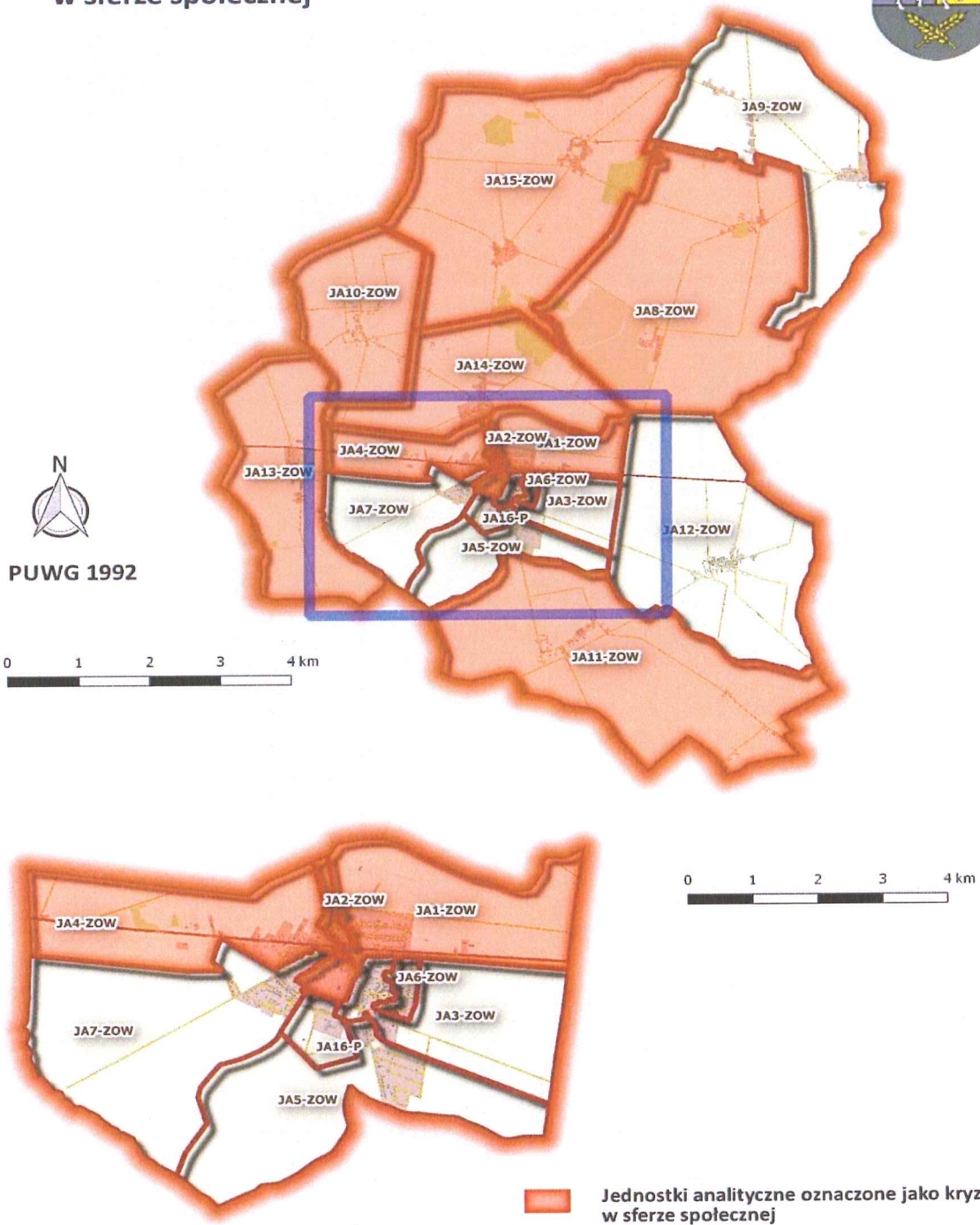

Opracowanie: **NATURA**
Zakład Ochrony Środowiska

Rycina 8 przedstawia jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze społecznej.

Rycina 8. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze społecznej.

Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze społecznej

Opracowanie: **NATURA**
Zakład Ochrony Środowiska

Sfera gospodarcza

Dla określenia skali negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej wybrano wskaźnik obrazujący liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców. Źródłem pozyskania danych była Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej (CEIDG) oraz Krajowy Rejestr Sądowy (KRS). Dane pochodzą ze stycznia 2017 roku. Na podstawie pozyskanych danych, w pierwszej kolejności obliczono liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców w gminie, stanowiącą wartość referencyjną, która wynosi **6,69**. W dalszej kolejności określono liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców w poszczególnych jednostkach analitycznych. W przypadku, gdy poziom ten w danej jednostce analitycznej był niższy od wartości referencyjnej uznawano ją za **obszar kryzysowy w sferze gospodarczej**. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze gospodarczej to: JA6-ZOW, JA8-ZOW, JA9-ZOW, JA10-ZOW, JA11-ZOW, JA12-ZOW, JA13-ZOW, JA14-ZOW oraz JA15-ZOW.**

Tabela 5 prezentuje wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze gospodarczej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Tabela 5. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze gospodarczej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

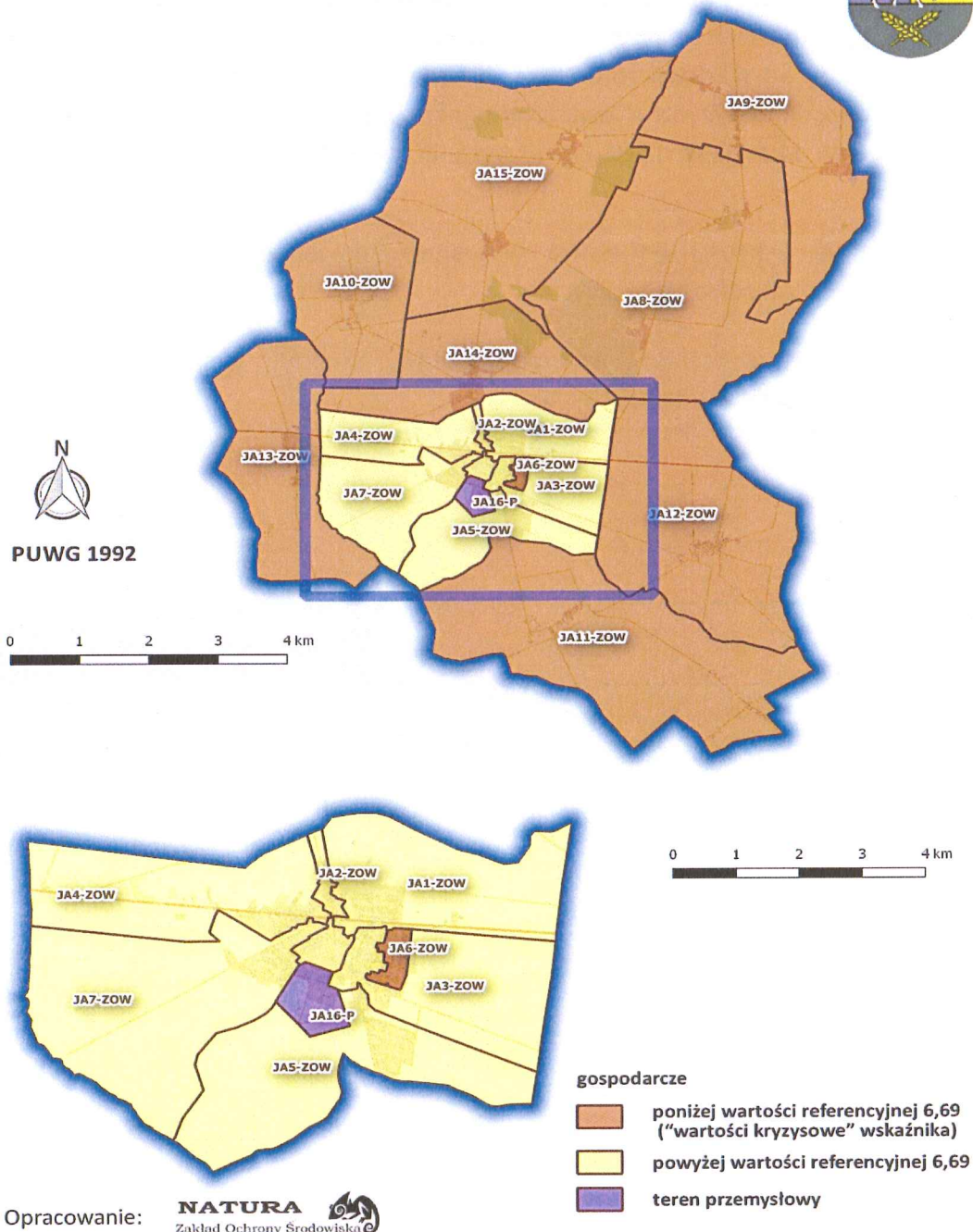
Lp.	Wskaźnik	Nazwa jednostki analitycznej (JA)														
		JA1-ZOW	JA2-ZOW	JA3-ZOW	JA4-ZOW	JA5-ZOW	JA6-ZOW	JA7-ZOW	JA8-ZOW	JA9-ZOW	JA10-ZOW	JA11-ZOW	JA12-ZOW	JA13-ZOW	JA14-ZOW	JA15-ZOW
1.	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	8,33	7,03	8,19	13,33	11,31	5,44	11,60	3,35	4,03	4,39	4,50	6,40	5,36	2,85	4,56
Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze gospodarczej							✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Źródło: opracowanie własne

Rycina 9 przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w danej jednostce analitycznej (styczeń 2017 r.)

Rycina 9. Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w danej jednostce analitycznej (styczeń 2017 r.)

Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w danej jednostce analitycznej

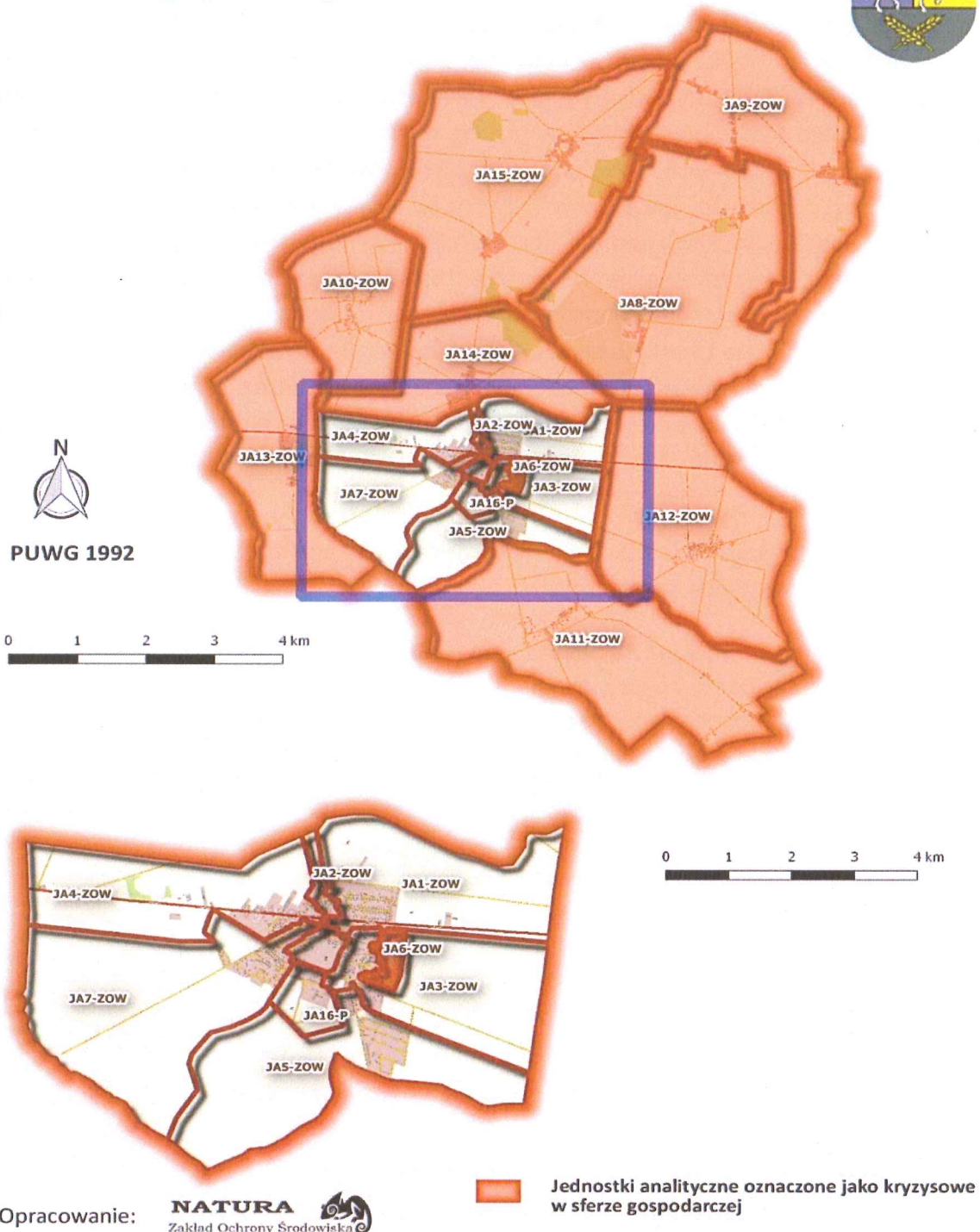
Opracowanie:

Rycina 10 przedstawia jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze gospodarczej.

Rycina 10. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze gospodarczej.

Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze gospodarczej

Sfera środowiskowa

Wartości wskaźnika przedstawiającego odsetek gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych w poszczególnych jednostkach analitycznych dotyczą 2016 roku. Wskaźnik ten obrazuje **skalę zagrożenia dla środowiska**, wynikającego z ryzyka zrzutu nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do gleby lub cieków wodnych ze względu na brak podłączenia domostw do sieci kanalizacji sanitarnej lub brak przydomowych oczyszczalni ścieków. W części gospodarstw domowych występują jeszcze stare szamba. Istnieje zatem ryzyko przedostawania się, głównie przelewania się ścieków bytowych, bezpośrednio do gleby lub wód (odnotowywano takie przypadki na terenie gminy). W związku z powyższym, problem ten stanowi realne zagrożenie dla środowiska naturalnego. Na podstawie pozyskanych danych ilościowych, obliczono skalę występowania tego zjawiska kryzysowego w poszczególnych jednostkach analitycznych (wartość wskaźnika dla jednostki) oraz skalę występowania zjawiska kryzysowego dla obszaru całej gminy (wartość wskaźnika dla gminy), stanowiącą wartość referencyjną, która wynosi **15,4 %**. Jeżeli skala zjawiska kryzysowego (wartość wskaźnika) w danej jednostce analitycznej przekraczała wartość referencyjną uznawano, że wskaźnik ma „wartość kryzysową”. Ostatecznie, **za obszary kryzysowe w sferze środowiskowej** uznane zostały te jednostki analityczne, które **charakteryzowały się wskaźnikiem o „wartości kryzysowej”**. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze środowiskowej** to: **JA8-ZOW, JA9-ZOW, JA10-ZOW, JA12-ZOW, JA13-ZOW** oraz **JA15-ZOW**.

Tabela 6 prezentuje wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze środowiskowej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Tabela 6. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze środowiskowej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Lp.	Wskaźnik	Nazwa jednostki analitycznej (JA)														
		JA1-ZOW	JA2-ZOW	JA3-ZOW	JA4-ZOW	JA5-ZOW	JA6-ZOW	JA7-ZOW	JA8-ZOW	JA9-ZOW	JA10-ZOW	JA11-ZOW	JA12-ZOW	JA13-ZOW	JA14-ZOW	JA15-ZOW
1.	Odsetek gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych w danej jednostce analitycznej w stosunku do łącznej liczby gospodarstw domowych danej jednostki analitycznej w 2016 r. – (%)	0,9	0,0	0,0	5,0	0,0	0,9	0,0	61,9	32,2	34,0	11,0	33,3	33,8	8,6	22,1
Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze środowiskowej									✓	✓	✓		✓	✓		✓

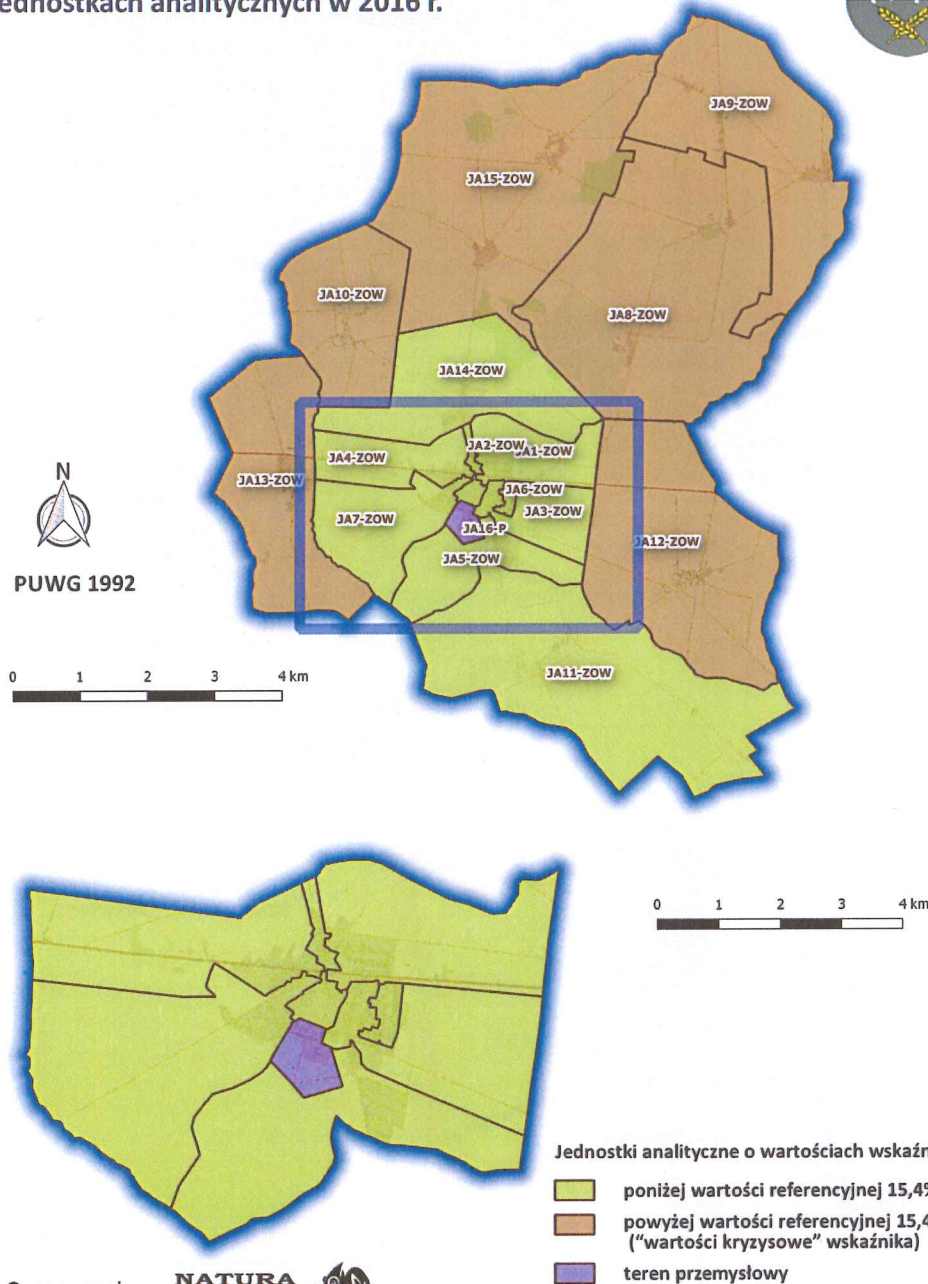
Źródło: opracowanie własne

Rycina 11 przedstawia odsetek gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych w poszczególnych jednostkach analitycznych w 2016 r.

Rycina 11. Odsetek gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych w poszczególnych jednostkach analitycznych w 2016 r.

Odsetek gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych w poszczególnych jednostkach analitycznych w 2016 r.

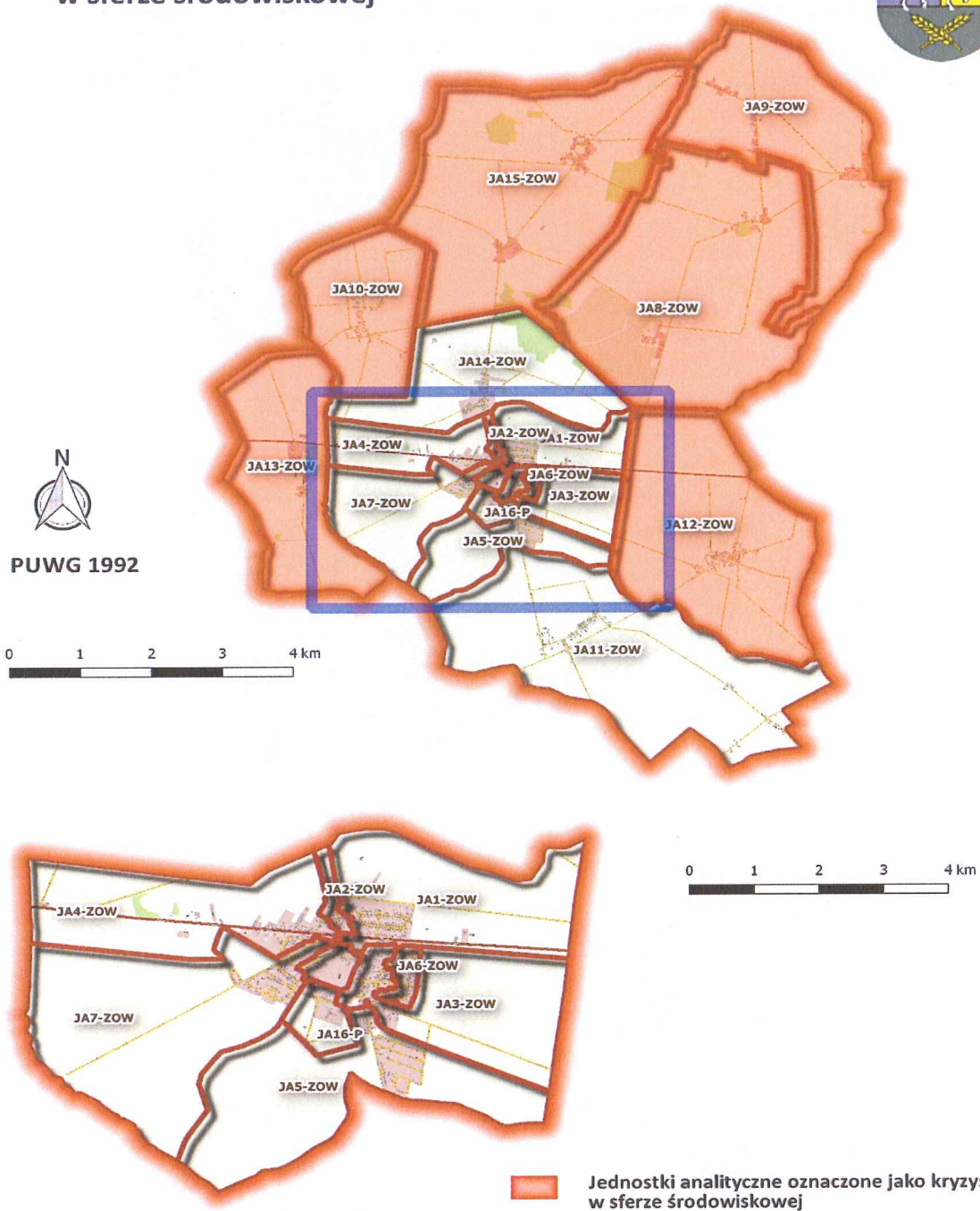

Opracowanie: NATURA Zakład Ochrony Środowiska

Rycina 12 przedstawia jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze środowiskowej.

Rycina 12. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze środowiskowej.

Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze środowiskowej

Opracowanie: **NATURA**
Zakład Ochrony Środowiska

Sfera przestrzenno – funkcjonalna

Według Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, negatywne zjawiska w sferze przestrzenno – funkcjonalnej dotyczą m.in. niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej. Dla zobrazowania powyższych zjawisk dobrane zostały odpowiednie wskaźniki, które pozwoliły na ocenę skali kryzysu. Należą do nich: dostępność zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej (wskaźnik ten obrazuje **zjawisko niewystarczającej infrastruktury technicznej** na terenie gminy), dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania, dostępność obiektów sportowych (hal lub boisk lub basenów) do 1 km od miejsca zamieszkania oraz dostępność przystanku komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania. W oparciu o powyższe wskaźniki dokonano oceny dostępności infrastruktury technicznej, społecznej oraz komunikacyjnej w poszczególnych jednostkach analitycznych. Jeżeli przedszkola, obiekty sportowe lub przystanki komunikacji publicznej nie były dostępne w granicach badanej jednostki, a znajdowały się w sąsiedniej jednostce analitycznej i odległość do nich nie przekraczała odpowiednio 0,5 km i 1 km to uznawano, że dostępność została zachowana (dane dotyczą 2016 r. i pozyskano je w oparciu o mapy ewidencyjne). Ostatecznie, **za obszary kryzysowe w sferze przestrzenno – funkcjonalnej** uznane zostały te jednostki analityczne, w których **dostępność nie została zachowana w przynajmniej trzech dziedzinach, spośród czterech wybranych do analizy**. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze przestrzenno – funkcjonalnej to: JA5–ZOW oraz JA9–ZOW**.

Tabela 7 prezentuje dostępność infrastruktury technicznej, społecznej oraz komunikacyjnej w sferze przestrzenno – funkcjonalnej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Tabela 7. Dostępność infrastruktury technicznej, społecznej oraz komunikacyjnej w sferze przestrzenno – funkcjonalnej w poszczególnych jednostkach analitycznych

Lp.	Wskaźnik	Nazwa jednostki analitycznej (JA)														
		JA1-ZOW	JA2-ZOW	JA3-ZOW	JA4-ZOW	JA5-ZOW	JA6-ZOW	JA7-ZOW	JA8-ZOW	JA9-ZOW	JA10-ZOW	JA11-ZOW	JA12-ZOW	JA13-ZOW	JA14-ZOW	JA15-ZOW
1.	Dostępność zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej	T ¹	T	T	T	T	T	T	N ²	N	N	T	N	N	T	T
2.	Dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania	N	T	T	T	N	T	N	T	N	T	N	T	N	N	N
3.	Dostępność obiektów sportowych (hal lub boisk lub basenów itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania	T	T	T	T	N	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T
	Dostępność przystanku	T	T	T	T	N	T	T	N	N	N	N	T	T	T	N

¹ TAK

² NIE

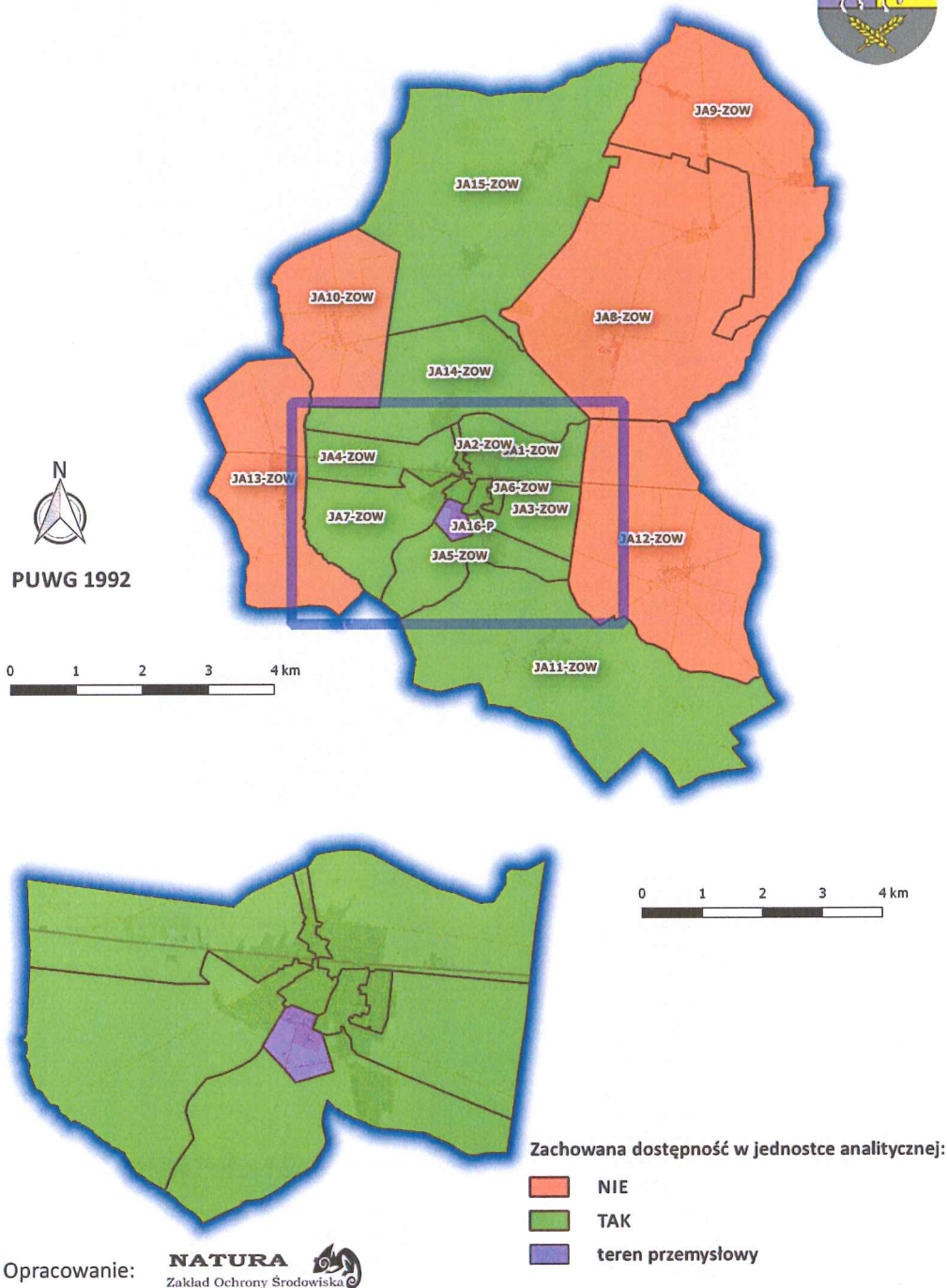
4.	komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania																	
	Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze przestrzenno – funkcjonalnej					v												

Źródło: opracowanie własne

Rycina 13 przedstawia dostępność zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Rycina 13. Dostępność zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Dostępność zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej w poszczególnych jednostkach analitycznych

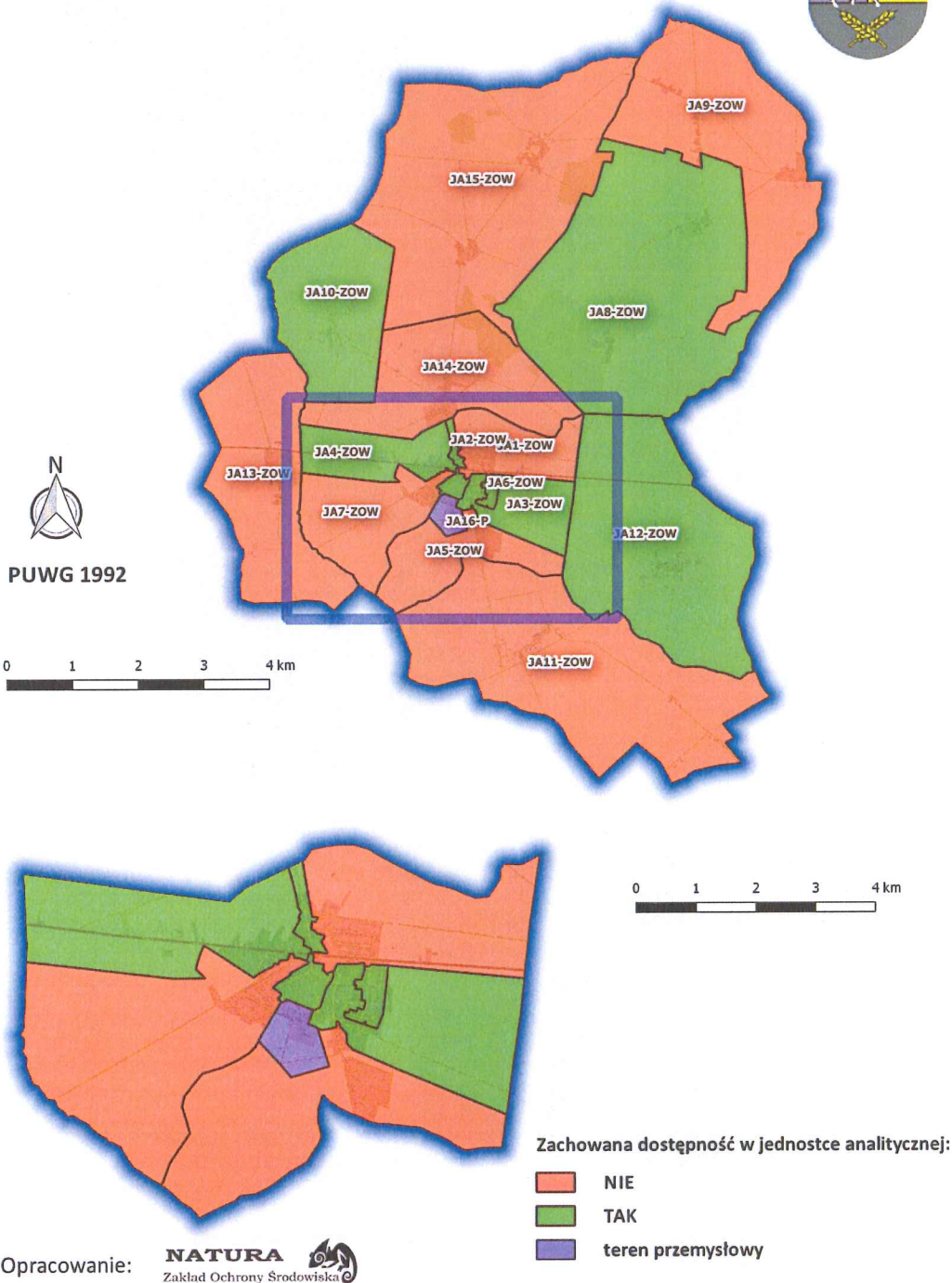

Opracowanie: **NATURA** Zakład Ochrony Środowiska

Rycina 14 przedstawia dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Rycina 14. Dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania w poszczególnych jednostkach analitycznych.

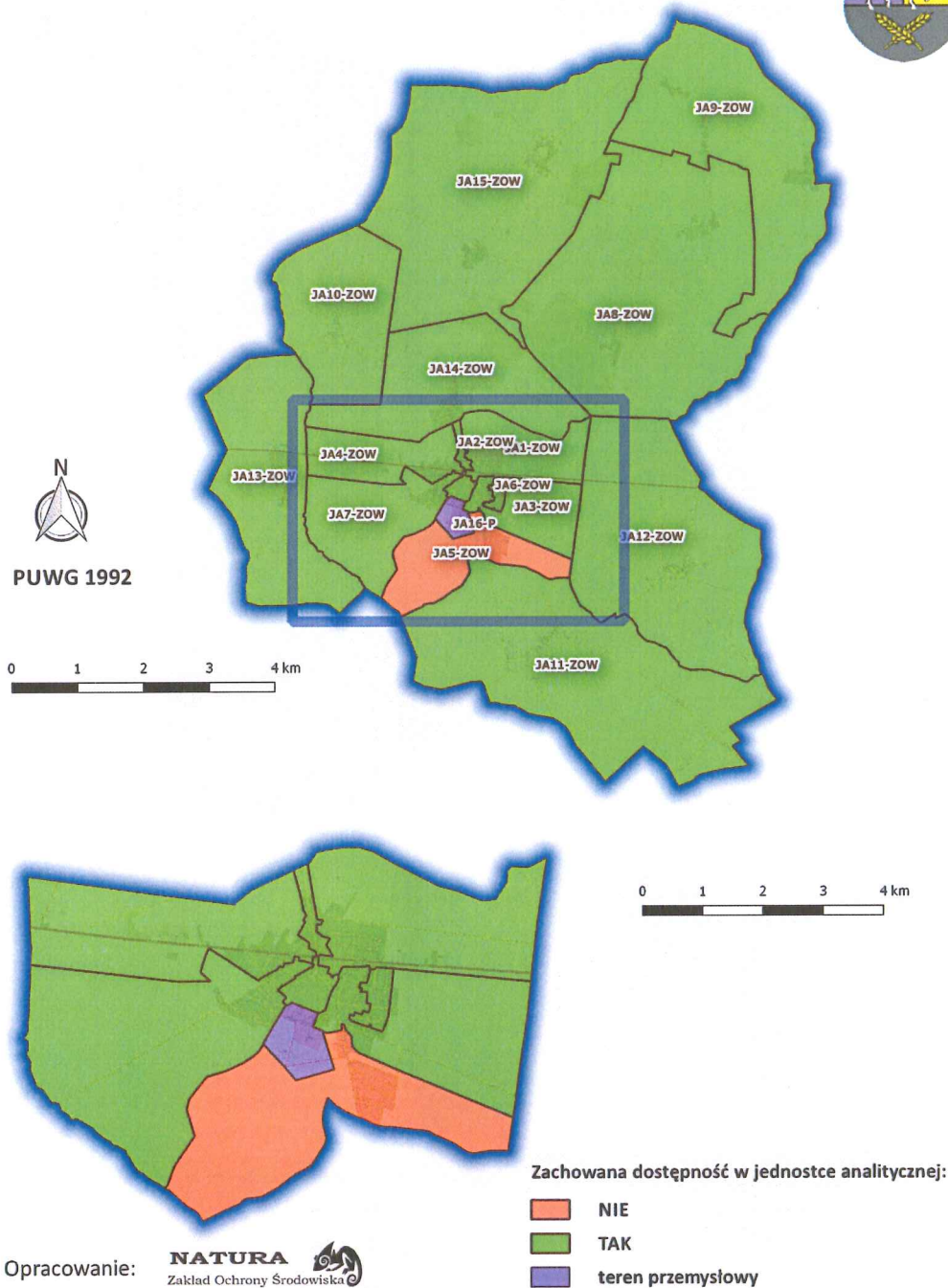
Dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania w poszczególnych jednostkach analitycznych

Rycina 15 przedstawia dostępność obiektów sportowych do 1 km od miejsca zamieszkania w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Rycina 15. Dostępność obiektów sportowych do 1 km od miejsca zamieszkania w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Dostępność obiektów sportowych do 1 km od miejsca zamieszkania w poszczególnych jednostkach analitycznych

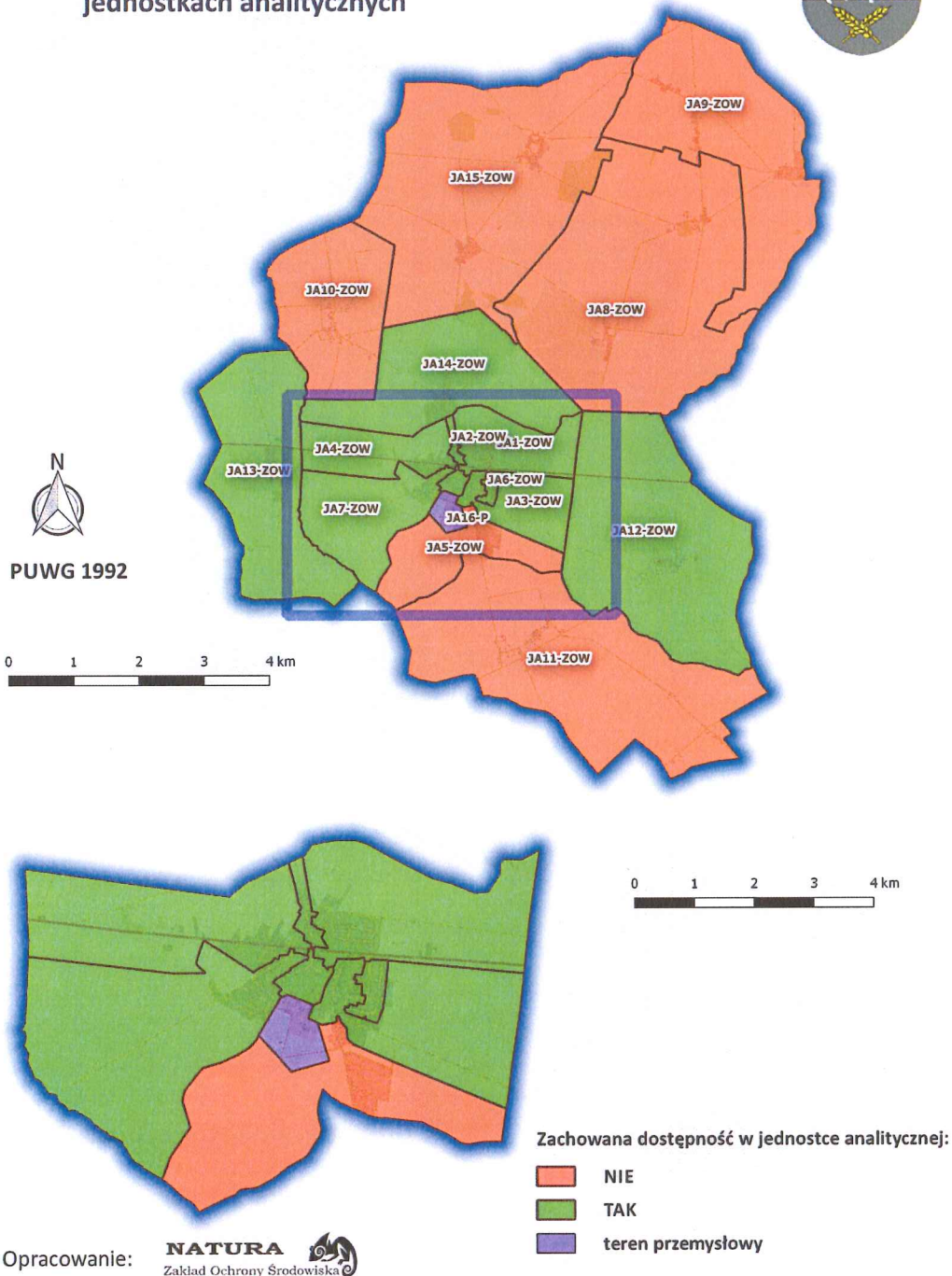

Opracowanie: NATURA Zakład Ochrony Środowiska

Rycina 16 przedstawia dostępność przystanku komunikacji publicznej do 1 km od miejsca zamieszkania w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Rycina 16. Dostępność przystanku komunikacji publicznej do 1 km od miejsca zamieszkania w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Dostępność przystanku komunikacji publicznej do 1 km od miejsca zamieszkania w poszczególnych jednostkach analitycznych

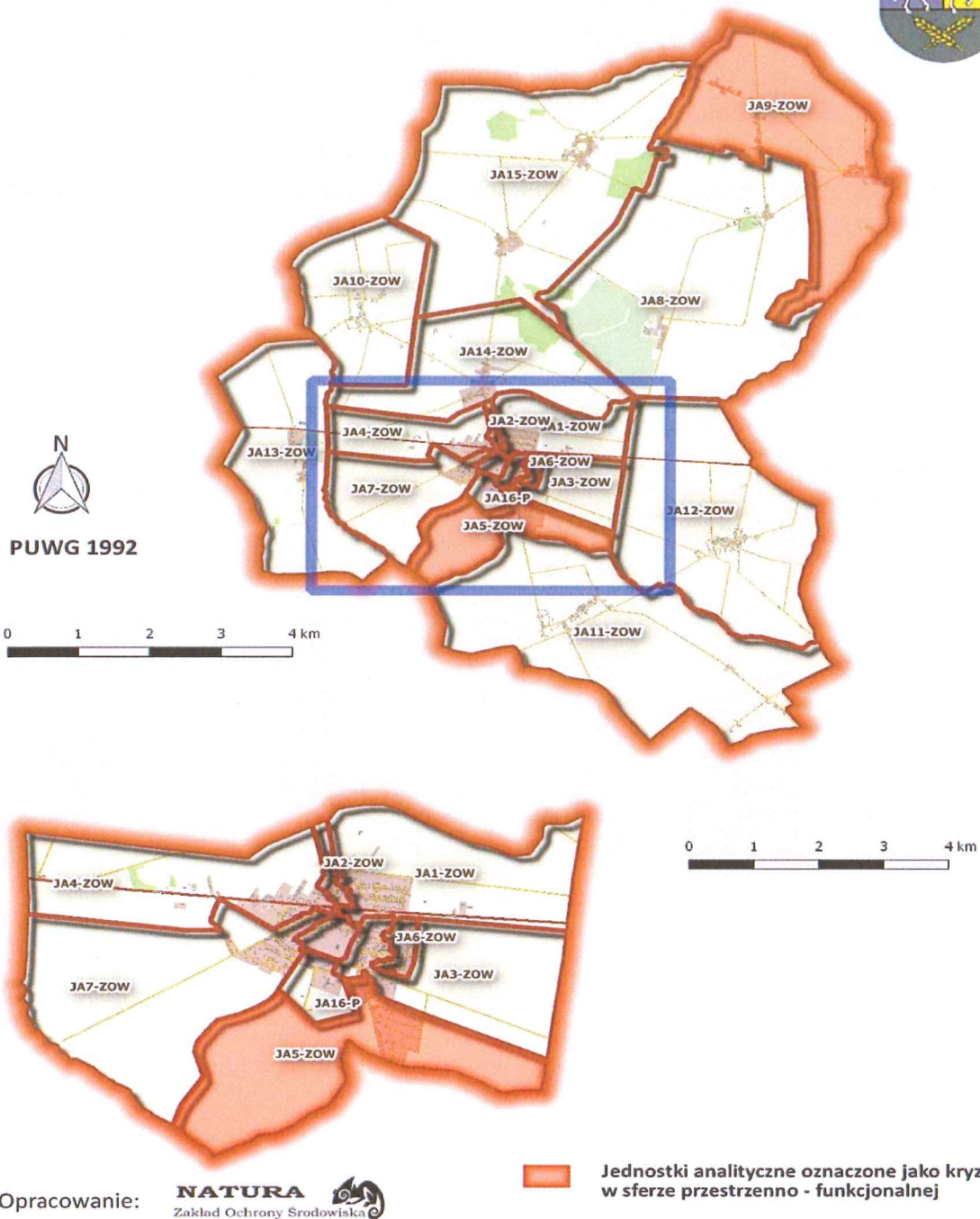

Rycina 17 przedstawia jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze przestrzenno – funkcjonalnej.

Rycina 17. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze przestrzenno – funkcjonalnej.

Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze przestrzenno - funkcjonalnej

Sfera techniczna

Sfera techniczna dotyczy w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym. Dla zobrazowania powyższego zjawiska wybrany został wskaźnik: liczba obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym. Analizę i ocenę budynków przeprowadzili pracownicy Urzędu Gminy kwalifikując poszczególne obiekty jako wymagające remontu kapitalnego. Na podstawie pozyskanych danych, w pierwszej kolejności obliczono odsetek liczby obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym w odniesieniu do łącznej liczby obiektów budowlanych w gminie, stanowiący wartość referencyjną, która wynosi **3,6%**. W dalszej kolejności określono skalę występowania tego zjawiska kryzysowego w poszczególnych jednostkach analitycznych (dane dotyczą 2016 r.). W przypadku, gdy skala zjawiska w danej jednostce analitycznej przekraczała wartość referencyjną uznawano ją za obszar **kryzysowy w sferze technicznej**. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze technicznej to: JA1-ZOW, JA2-ZOW, JA4-ZOW, JA9-ZOW, JA13-ZOW oraz JA15-ZOW.**

Tabela 8 prezentuje wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Tabela 8. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach analitycznych

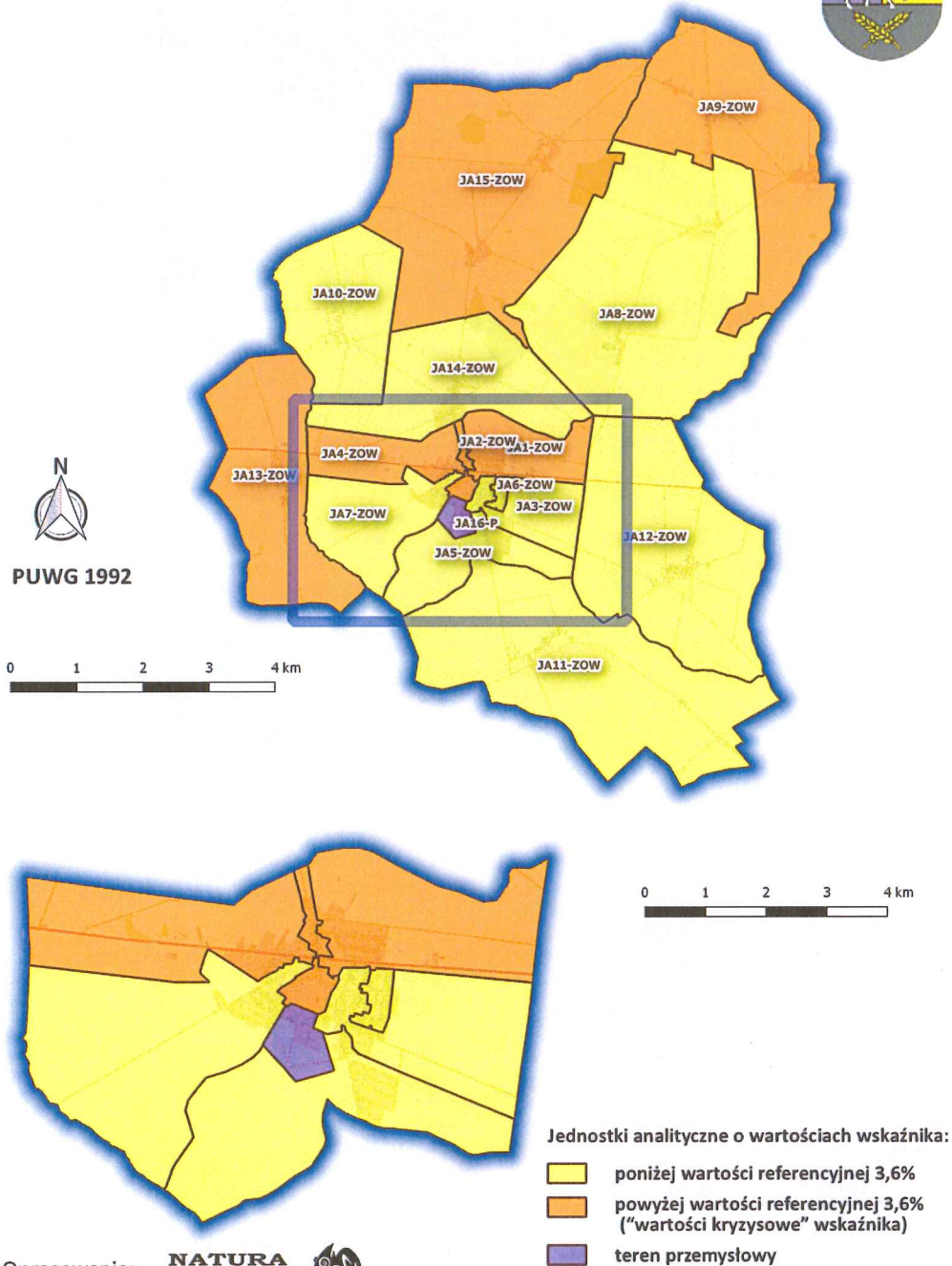
Lp.	Wskaźnik	Nazwa jednostki analitycznej (JA)														
		JA1-ZOW	JA2-ZOW	JA3-ZOW	JA4-ZOW	JA5-ZOW	JA6-ZOW	JA7-ZOW	JA8-ZOW	JA9-ZOW	JA10-ZOW	JA11-ZOW	JA12-ZOW	JA13-ZOW	JA14-ZOW	JA15-ZOW
1.	Odsetek liczby obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym – (%)	3,7	11,1	1,9	6,3	3,5	1,0	0,0	0,0	4,9	2,1	3,5	2,7	19,2	3,3	4,5
	Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze technicznej	✓	✓		✓					✓				✓		✓

Źródło: opracowanie własne

Rycina 18 przedstawia odsetek obiektów budowlanych w złym stanie technicznym w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Rycina 18. Odsetek obiektów budowlanych w złym stanie technicznym w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Odsetek obiektów budowlanych w złym stanie technicznym w poszczególnych jednostkach analitycznych

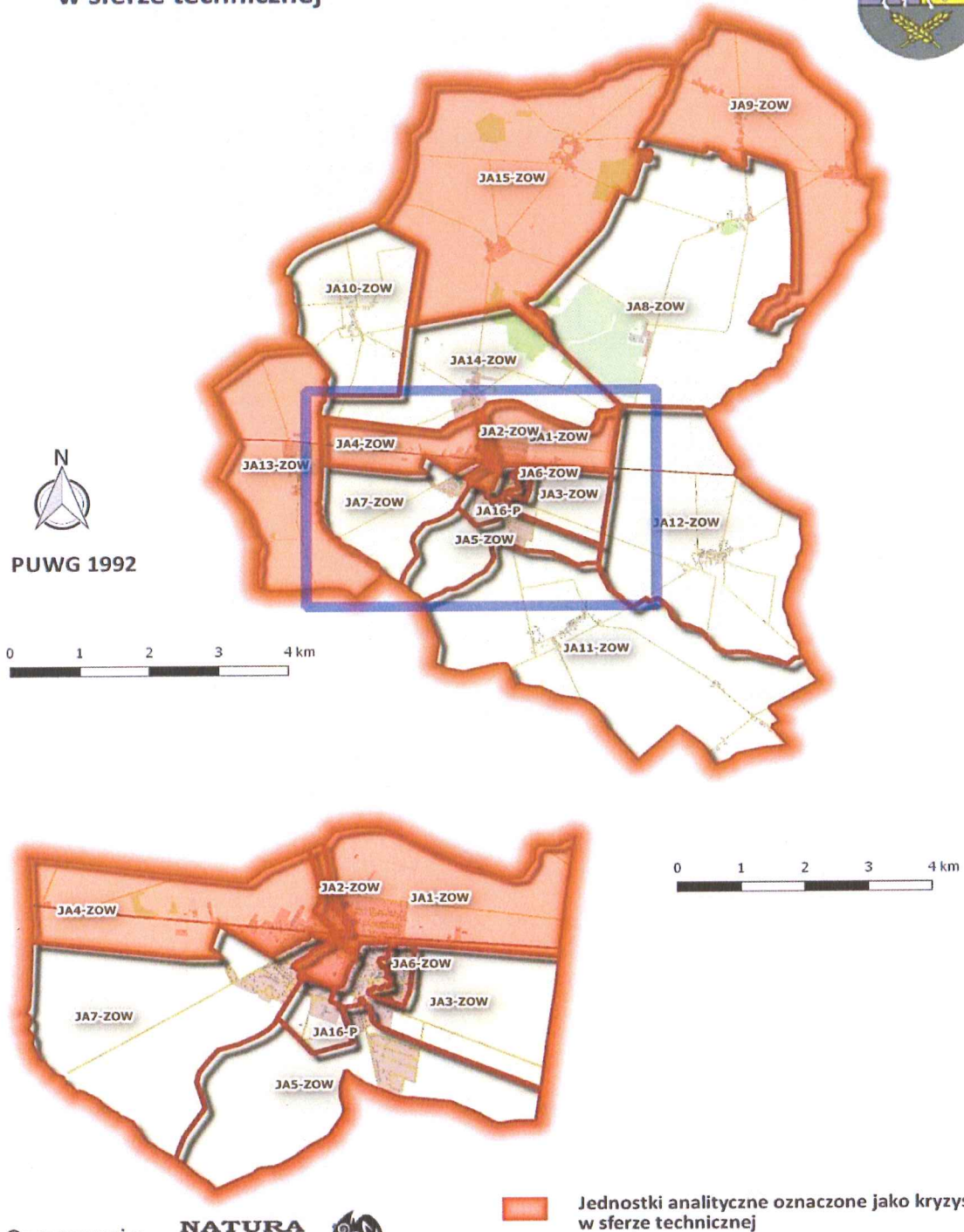

Opracowanie: **NATURA**
Zakład Ochrony Środowiska

Rycina 19 przedstawia jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze technicznej.

Rycina 19. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze technicznej.

Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze technicznej

Opracowanie: **NATURA**
Zakład Ochrony Środowiska

III.3. Obszar zdegradowany (OZ)

Sposób wyznaczania obszaru zdegradowanego (OZ) określają Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020. Zgodnie z Wytycznymi, delimitacja obszaru zdegradowanego jest ściśle powiązana z pojęciem stanu kryzysowego. Rewitalizacja stanowi bowiem proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych w sposób kompleksowy. Obszar będący w stanie kryzysowym natomiast charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Identyfikacja stanu kryzysowego pozwala określić obszar zdegradowany (OZ). Na podstawie przeprowadzonej analizy pozyskanych danych, **wyznaczono obszar zdegradowany (OZ) w gminie Granowo, który obejmuje następujące zamieszkałe jednostki analityczne (JA): JA1-ZOW, JA2-ZOW, JA4-ZOW JA8-ZOW, JA10-ZOW, JA11-ZOW, JA13-ZOW, JA14-ZOW, oraz JA15-ZOW. Wskazane jednostki charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych przy jednoczesnym występowaniu negatywnych zjawisk w co najmniej jednej z pozostałych, analizowanych sfer.**

Szczegółowe dane dotyczące występowania negatywnych zjawisk w analizowanych sferach przedstawia Tabela 9.

Tabela 9. Szczegółowe dane dotyczące występowania negatywnych zjawisk w analizowanych sferach

Lp.	Nazwa jednostki analitycznej (JA)	JA1-ZOW	JA2-ZOW	JA3-ZOW	JA4-ZOW	JA5-ZOW	JA6-ZOW	JA7-ZOW	JA8-ZOW	JA9-ZOW	JA10-ZOW	JA11-ZOW	JA12-ZOW	JA13-ZOW	JA14-ZOW	JA15-ZOW
		Obszary kryzysowe														
1.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE SPOŁECZNEJ	■	■		■				■		■			■		■
2.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE GOSPODARCZEJ						■		■	■	■	■	■	■	■	■
3.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ								■	■	■		■	■		■
4.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNEJ					■			■							
5.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE TECHNICZNEJ	■	■		■				■					■		■
	Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako obszar zdegradowany (OZ)	✓	✓	■	✓	■	■	■	✓	■	✓	✓	■	✓	✓	✓

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowe dane dotyczące zamieszkałych jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru zdegradowanego (OZ) przedstawia Tabela 10.

Tabela 10. Szczegółowe dane dotyczące zamieszkałych jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru zdegradowanego (OZ)

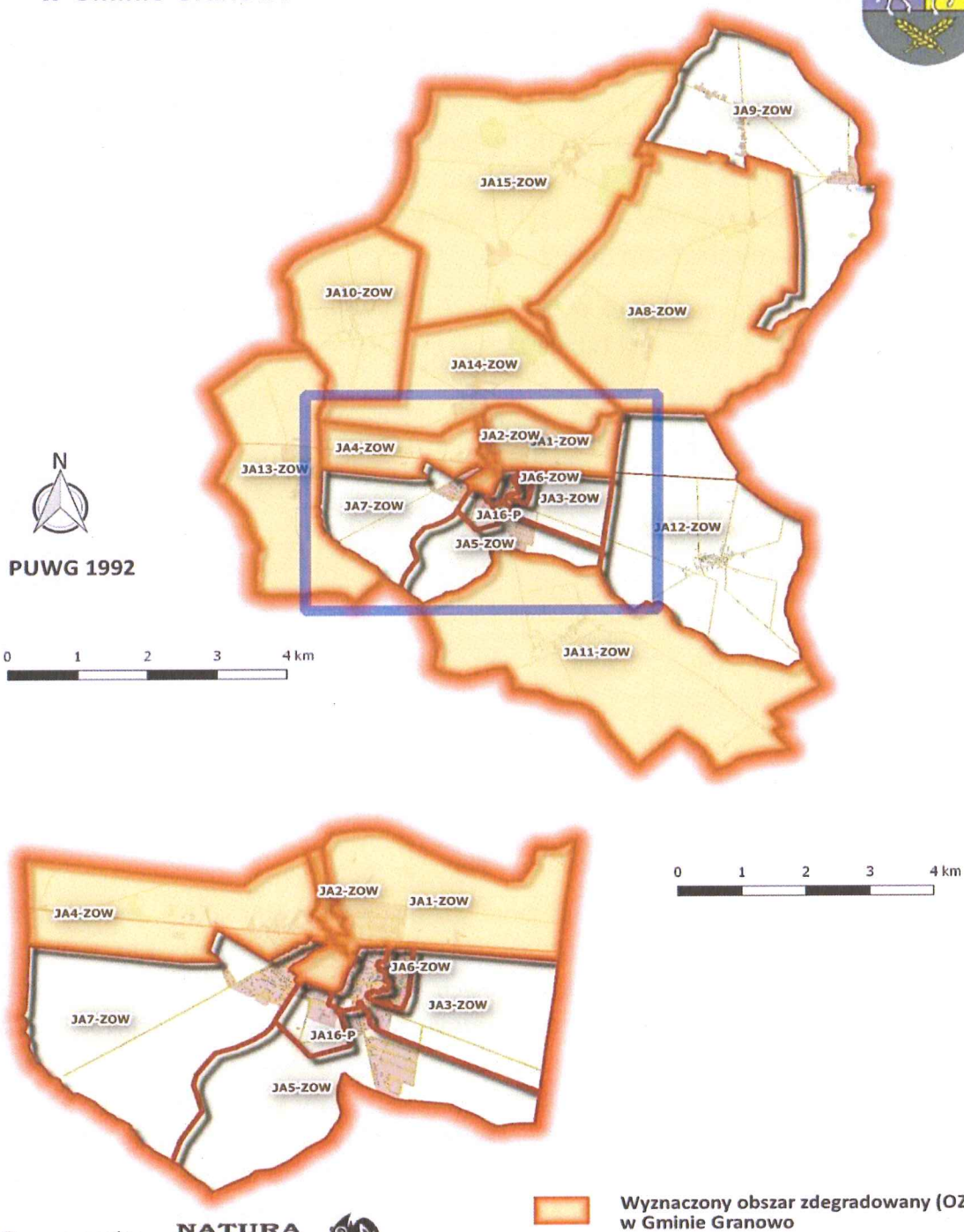
JEDNOSTKI ANALITYCZNE (JA)				LICZBA MIESZKAŃCÓW stan na 31.12.2016 r.		POWIERZCHNIA	
L.P.	SYMBOL	OPIS JEDNOSTKI	FUNKCJA DOMINUJĄCA	LICZBA	% MIESZKAŃCÓW GMINY	KM ²	% POWIERZCHNI GMINY
1.	JA1-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	468	9,37	1,55	2,27
2.	JA2-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	455	9,11	0,22	0,32
3.	JA4-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	210	4,20	1,55	2,27
4.	JA8-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	358	7,17	11,00	16,14
5.	JA10-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	ZABUDOWA ZAGRODOWA	228	4,56	3,81	5,59
6.	JA11-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	ZABUDOWA ZAGRODOWA	400	8,01	9,48	13,91
7.	JA13-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	224	4,48	5,04	7,39
8.	JA14-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	281	5,62	4,42	6,48
9.	JA15-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	ZABUDOWA ZAGRODOWA	329	6,59	10,61	15,57
				2 953	59,11	47,23	69,94

Źródło: opracowanie własne

Rycina 20 przedstawia wyznaczony obszar zdegradowany (OZ) w gminie Granowo.

Rycina 20. Wyznaczony obszar zdegradowany (OZ) w gminie Granowo.

Wyznaczony obszar zdegradowany (OZ) w Gminie Granowo

Opracowanie:

NATURA
Zakład Ochrony Środowiska

III.4. Obszar rewitalizacji (OR)

Zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, w ramach obszaru zdegradowanego (OZ), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, biorąc pod uwagę także szczególną koncentrację negatywnych zjawisk, wyznacza się obszar rewitalizacji (OR). Obszar rewitalizacji (OR) nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Może on stanowić część lub całość obszaru zdegradowanego (OZ). Dla obszaru rewitalizacji (OR) sporządza się program rewitalizacji. Kierując się powyższymi zapisami Wytycznych oraz w wyniku przeprowadzonej diagnozy wyznaczono obszar rewitalizacji (OR) w gminie Granowo, który obejmuje następujące jednostki analityczne (JA): JA1–ZOW, JA2–ZOW oraz JA4–ZOW. Wyznaczony obszar, o łącznej powierzchni 3,32 km², stanowi 4,9% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 1 133 osoby, co stanowi 22,7% ogółu mieszkańców gminy.

Szczegółowe dane dotyczące jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR) przedstawia Tabela 11.

Tabela 11. Szczegółowe dane dotyczące jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR)

JEDNOSTKI ANALITYCZNE (JA)				LICZBA MIESZKAŃCÓW stan na 31.12.2016 r.		POWIERZCHNIA	
L.P.	SYMBOL	OPIS JEDNOSTKI	FUNKCJA DOMINUJĄCA	LICZBA	% MIESZKAŃCÓW GMINY	KM ²	% POWIERZCHNI GMINY
1.	JA1–ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	468	9,37	1,55	2,27
2.	JA2–ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	455	9,11	0,22	0,32
3.	JA4–ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	210	4,20	1,55	2,27
				1 133	22,68	3,32	4,86

Źródło: opracowanie własne

Uzasadnienie wyznaczenia obszaru rewitalizacji (OR)

Wyznaczone jako obszar rewitalizacji (OR) jednostki analityczne: JA1–ZOW, JA2–ZOW i JA4–ZOW (część miejscowości Granowo), charakteryzują się wysokim stopniem degradacji w sferze społecznej oraz technicznej, w porównaniu do innych obszarów gminy oraz stanowią fragmenty jej terytorium mające istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego Gminy Granowo. Formalnie, istotność tych obszarów dla rozwoju gminy wynika z zapisów Strategii Rozwoju Gminy Granowo na lata 2015–2024, która określa zasady oraz kierunki polityki w celu zapewnienia szeroko pojętego, trwałego i zrównoważonego rozwoju gminy oraz spójności społeczno – ekonomicznej. Wyznacza ona także m. in. obszary zdegradowane przewidziane do rewitalizacji, które w części pokrywają się z wyznaczonym obszarem rewitalizacji.

Na terenie części miejscowości Granowo, stanowiącej obszar rewitalizacji występują następujące, kluczowe dla rozwoju gminy tereny oraz obiekty:

a. atrakcyjny teren wraz z budynkiem, który pełni funkcję dworca kolejowego. Obecnie funkcjonują jedynie perony przesiadkowe zajmujące niewielką część działki. Większość terenu jest niezagospodarowana, częściowo pełni funkcję targowiska. Obiekty naznaczone są negatywnymi cechami techniczno – przestrzennymi, co potwierdzają między innymi krajowa mapa zagrożeń (bezrobocie, spożywanie alkoholu) oraz wyniki przeprowadzonej diagnozy. Stan infrastruktury jest niezmienny od wielu lat i wymaga sporych nakładów finansowych. Lokalizacja nieruchomości predysponuje ją do stworzenia swoistego inkubatora stowarzyszeń, gdzie siedzibę mogłyby mieć organizacje pozarządowe lub inne towarzystwa. Rewitalizacja tego obszaru spowoduje wyprowadzenie z niego zjawisk o charakterze antyspołecznym.

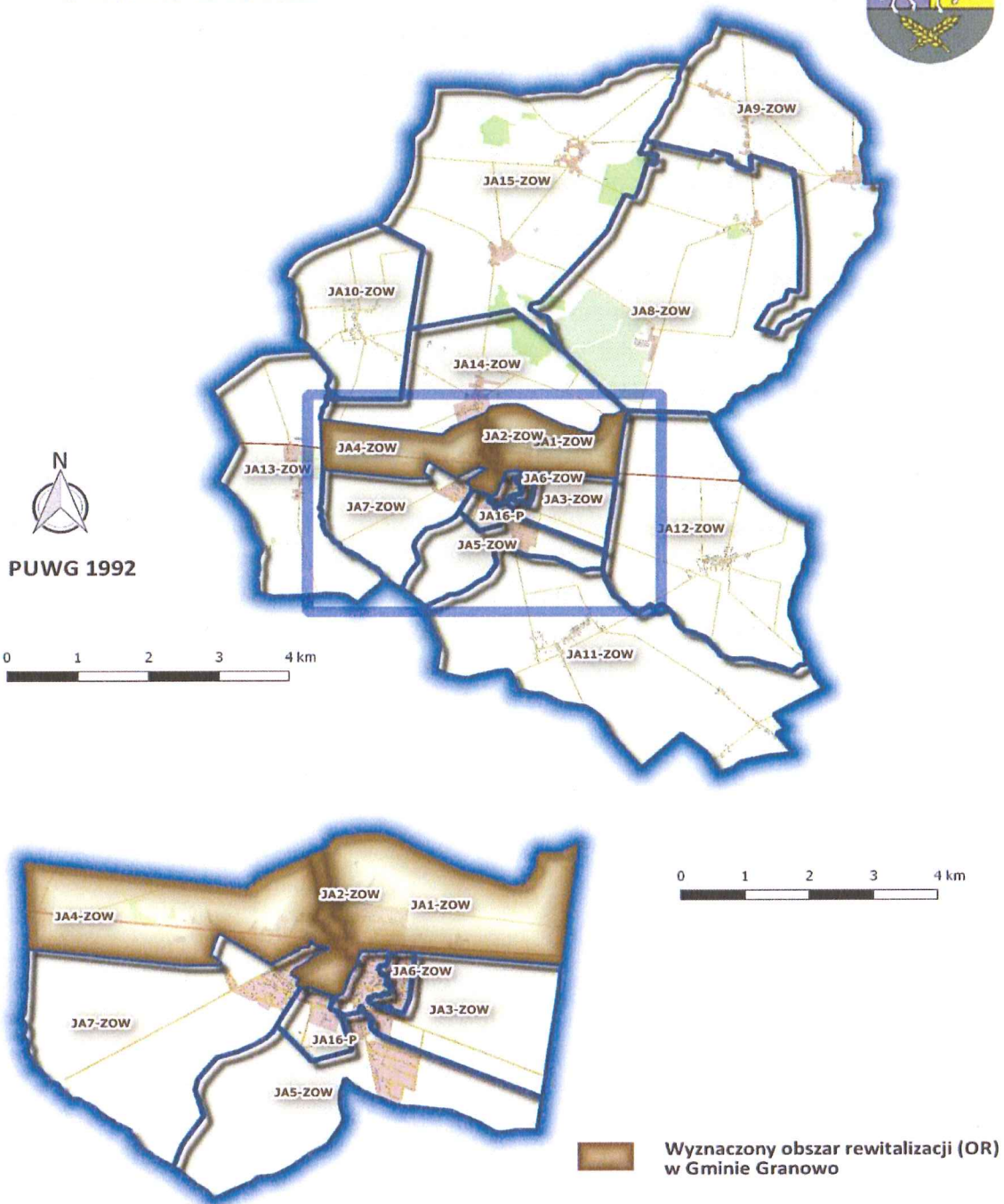
b. otoczenie stawów, które w przeszłości pełniły funkcję społeczną. Ich otoczenie było miejscem spotkań, biesiad oraz tworzenia więzi społecznych. Obecnie z uwagi na negatywne zjawiska środowiskowe są one w większości zanieczyszczone oraz zarośnięte. Odrestaurowanie otoczenia stawów oraz odbudowa obiektów małej infrastruktury przyczyni się do ich ożywienia jako miejsc do aktywnego spędzania wolnego czasu i integracji mieszkańców.

c. znajdujący się w parku w Granowie zabytkowy pałac, który od wielu lat jest częściowo nie użytkowany. Zabytkowy obiekt do tej pory udało się zagospodarować tylko na parterze, gdzie znajduje się siedziba gminnej biblioteki. Pozostaje do zaadaptowania piętro budynku i stworzenie tam gminnego ośrodka kultury, który podniósłby poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców gminy, a częściowo zdegradowany dzisiaj park mógłby stać się centralnym miejscem rekreacji i wypoczynku (ścieżki edukacyjne czy happeningi plenerowe).

Rycina 21 przedstawia wyznaczony obszar rewitalizacji (OR) w gminie Granowo.

Rycina 21. Wyznaczony obszar rewitalizacji (OR) w gminie Granowo.

Wyznaczony obszar rewitalizacji (OR) w Gminie Granowo

Opracowanie: **NATURA**
Zakład Ochrony Środowiska

III.5. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji (OR)

Zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, diagnoza gminy obejmuje także **pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji**. Po przeprowadzonych konsultacjach społecznych opracowanej diagnozy oraz wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR), szczegółowo opisanych w Rozdziale X. Uspołecznienie programu rewitalizacji, **przeprowadzono pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji (OR)**, która miała na celu poznanie **przyczyn powstawania negatywnych zjawisk oraz skutków** jakie wywołują, a także analizę **lokalnych potencjałów** wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR). Do badań wykorzystano narzędzia będące jednocześnie dojrzałymi formami partycypacji społecznej, tj. **debatę z interesariuszami obszaru rewitalizacji, ankietyzację interesariuszy obszaru rewitalizacji** oraz **spacer studyjny** po wyznaczonym obszarze rewitalizacji, a także dodatkowe, uszczegóławiające dane i informacje z Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Urzędu Gminy. **Wnioski oraz dodatkowe dane pozyskane podczas pogłębionych badań przedstawiono w punkcie III.6 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz lokalne potencjały obszaru rewitalizacji.**

III.5.1 Debata z interesariuszami obszaru rewitalizacji (OR)

W debacie uczestniczyli mieszkańcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedstawiciel przedsiębiorców, sołtys, a także pracownicy Urzędu Gminy. Debata odbyła się w dniu 14 września 2017 r i uczestniczyło w niej łącznie 14 osób. Debata z uczestnikami polegała na dyskusji, wywołanej przygotowanymi szczegółowymi pytaniami, odnoszącymi się do poszczególnych sfer, tj. społecznej (traktowanej w sposób priorytetowy), gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno–funkcjonalnej. Pytania miały na celu poznanie przyczyn negatywnych zjawisk w poszczególnych sferach, skutków jakie wywołują, a także określenie lokalnych potencjałów wyznaczonego obszaru rewitalizacji w gminie. **Sugestie oraz opinie uczestników spotkania uwzględnione zostały w punkcie III.6.**

III.5.2 Ankietyzacja interesariuszy obszaru rewitalizacji

W ramach diagnozy i konsultacji najważniejszych kwestii problemowych w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR) przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców oraz przedstawicieli przedsiębiorców. Badaniem objęto część miejscowości Granowo obejmującej ulice: Cmentarna, Kręta, Dworcowa, Torowa, Graniczna, Krótka, Poznańska (od nr 1B–9 i od nr 2–36 oraz od nr 11– 29 i od nr 38–82), Kolejowa, Stawowa, Nowa, Rolna od nr 1–7 i od 2–10 oraz Zbożowa. Konsultacje prowadzono za pośrednictwem kwestionariusza ankietowego, rozdysponowywanego w formie papierowej, jak i dostępnego on–line na stronie internetowej diagnozaspolgranowo.badanie.net/ dla mieszkańców wyznaczonego OR (załącznik nr 1 LPR) oraz diagnozagospgranowo.badanie.net/ dla przedsiębiorców (załącznik nr 2). Badanie było prowadzone we wrześniu 2017 roku. Łącznie wzięło w nim udział 144 mieszkańców oraz 14 przedstawicieli przedsiębiorców.

Przyjęto, że cel badania zostanie osiągnięty, jeśli spełnione zostaną następujące warunki:

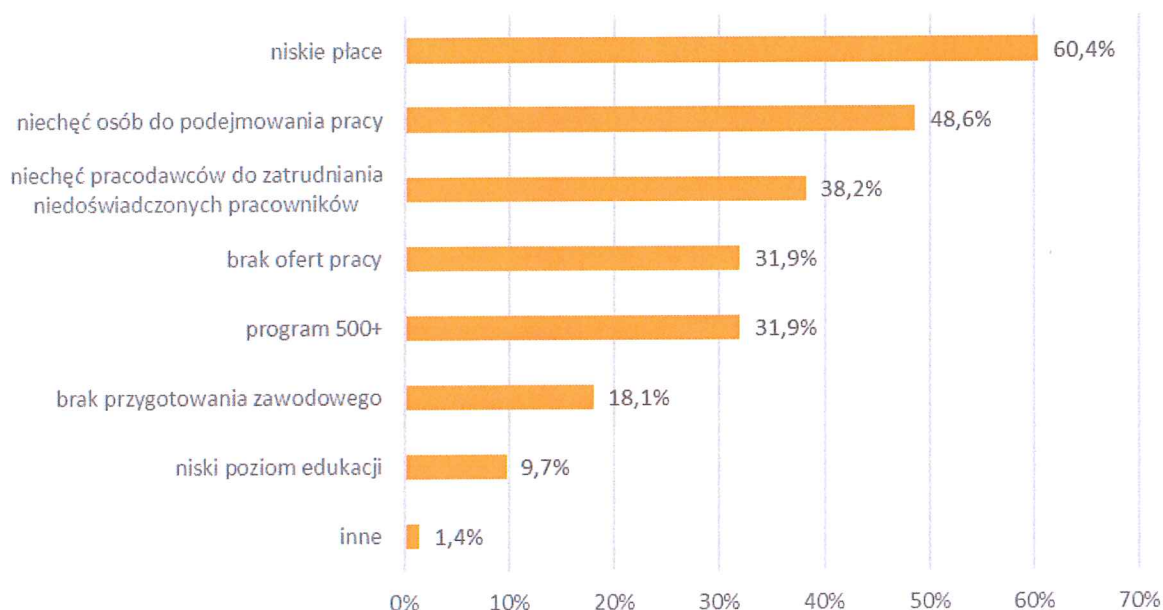
- badani określą najczęstsze przyczyny bezrobocia,

- wskazane zostaną grupy najbardziej dotknięte problemem bezrobocia i ubóstwa,
- respondenci ocenią przyczyny występowania problemów bezrobocia i ubóstwa w swoim bezpośrednim otoczeniu,
- wskazane zostaną proponowane działania zmierzające do zmniejszenia występujących problemów,
- ankietowani ocenią poziom bezpieczeństwa w miejscu swojego zamieszkania,
- określone zostaną najważniejsze przyczyny przestępstw,
- badani wskażą najważniejsze problemy występujące w najbliższym otoczeniu,
- oceniony zostanie stopień integracji mieszkańców wyznaczonych obszarów,
- zostaną wskazane najważniejsze problemy gospodarcze oraz w prowadzeniu działalności na obszarze rewitalizacji,
- przedsiębiorcy ocenią wsparcie ze strony gminy,
- określona zostanie skłonność mieszkańców do zakładania własnej działalności gospodarczej,
- respondenci wskażą lokalne potencjały.

Kwestionariusz dla mieszkańców składał się z 22 pytań, przy czym część dawała możliwość udzielenia bardziej rozbudowanej własnej odpowiedzi, podzielonych na dwie części. Pierwsza, bardziej rozbudowana, dotyczyła przyczyn sytuacji kryzysowej w sferze społecznej, druga natomiast, za pomocą pytania wielokrotnego wyboru, wskazywała na lokalne potencjały. W badanej grupie 33% respondentów stanowili mieszkańcy JA1-ZOW (ulice: 1-go Maja, Cmentarna, Kręta, Dworcowa, Torowa, Graniczna, Krótka oraz Poznańska od nr 1B-9 oraz od nr 2-36), 41% JA2-ZOW (ulice Kolejowa i Stawowa) oraz 26% JA4-ZOW (ulice: Poznańska od nr 11-29 oraz od nr 38-82, Nowa, Rolna od nr 1-7 i od 2-10 oraz Zbożowa).

Na samym początku badania pytano mieszkańców o bezrobocie oraz jego przyczyny. Jak wynika z odpowiedzi, przedstawionych na poniższym wykresie, problemem nie jest brak miejsc pracy, ale ich jakość oraz nastawienie i kwalifikacje osób bezrobotnych.

Wykres 1. Główne przyczyny bezrobocia w OR

Źródło: opracowanie własne

Respondenci główną przyczynę bezrobocia upatrują w niskich płacach, na co wskazało ponad 60% osób. Prawie połowa badanych odpowiedziała, iż jest to niechęć osób do podejmowania pracy, co może być powiązane z poprzednim wskazaniem. Dużym problemem na terenie gminy są niskie kwalifikacje mieszkańców – 38% respondentów wskazało na „niechęć pracodawców do zatrudniania niedoświadczonych pracowników”. Jedna trzecia ankietowanych uważa, iż problem ten wynika z braku ofert pracy. Taka sama liczba badanych wskazała na stosunkowo nowe zagrożenie, którym okazuje się być program 500+. Z niskimi kompetencjami zawodowymi powiązany jest zauważony przez 18% mieszkańców związany „brakiem przygotowania zawodowego” oraz „niskim poziomem edukacji” (9,7%). W JA1 najczęściej wskazywane przyczyny to (po 42,6% badanych): „brak ofert pracy”, „niechęć pracodawców do zatrudniania niedoświadczonych pracowników”, „niechęć osób do podejmowania pracy” oraz „niskie płace”. Na obszarze JA2 dominowały wskazania na „niskie płace” (71,2%) oraz „niechęć osób do podejmowania pracy” (55,9%), a w JA4 na „niskie płace” (65,8%).

Zgodnie ze wskazaniami badanych problem bezrobocia dotyczy w zdecydowanej większości osób z wykształceniem podstawowym (58% odpowiedzi) i wyższym (43% wskazań). Duża liczba osób z wykształceniem wyższym pozostających bez pracy może być powiązana z odpowiedziami na wcześniejsze pytanie wskazującymi, że oferowane przez pracodawców na terenie gminy zarobki są niesatysfakcjonujące. Brakiem pracy zdecydowanie częściej dotknięte są kobiety (84%) niż mężczyźni (16%). W kwestionariuszu znalazło się pytanie o ocenę motywacji osób bezrobotnych podjęciem pracy. 67% badanych wskazało, iż dostrzega zainteresowanie i starania osób pozostających bez pracy do znalezienia zatrudnienia.

W badaniu poproszono mieszkańców o wskazanie, w pytaniu otwartym, pomysłów na obniżenie poziomu bezrobocia w ich bezpośrednim otoczeniu. Najczęściej pojawiające się odpowiedzi przedstawiono w formie wykresu. Tutaj ponownie podniesiono problem wielkości wynagrodzeń oraz dostępności i jakości miejsc pracy. Blisko 30% ankietowanych wskazało na niewystarczające zarobki, a 26% na konieczność pozyskiwania inwestorów/ przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy w tym stanowiska odpowiednio opłacane.

Wykres 2. Proponowane sposobów obniżenia bezrobocia na OR

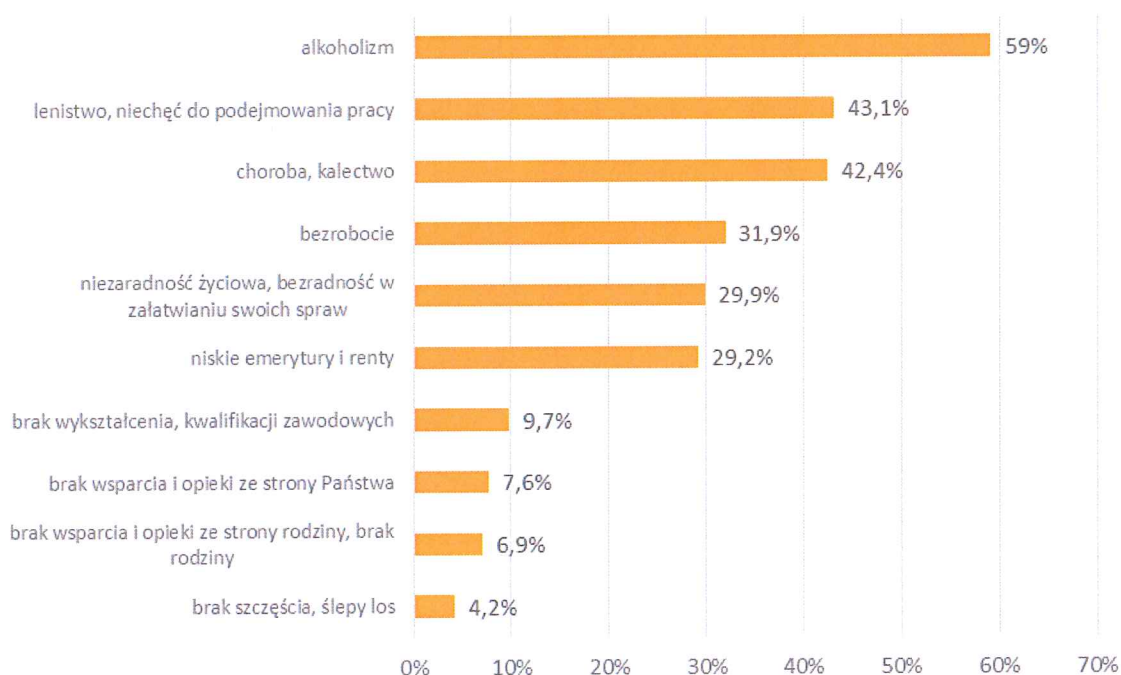
Źródło: opracowanie własne

Zdaniem respondentów zdecydowaną pomocą w znalezieniu pracy byłoby podnoszenie kwalifikacji zawodowych (6%) m.in. poprzez szkolenia czy staże. Należałoby także stworzyć większe zachęty do podejmowania przez osoby bezrobotne własnej działalności gospodarczej. W odpowiedziach na pytanie dotyczące przyczyn bezrobocia pojawił się problem rodzin z dziećmi. Z jednej strony jest to uzależnienie podjęcia aktywności zawodowej od uzyskania wsparcia w ramach programu (3,5%), a z drugiej problem ze znalezieniem opieki dla dzieci w ciągu dnia (3%) i wskazanie na konieczność tworzenia żłobków i przedszkoli. Badani dostrzegają tu problem osób uzależnionych od zasiłków i wsparcia z pomocy społecznej, które nie są już zainteresowane poprawą swojej sytuacji i podjęciem pracy zarobkowej (2%).

Kolejnym analizowanym zagadnieniem było ubóstwo mieszkańców obszaru rewitalizacji (OR). Zdaniem ankietowanych problemem tym w największym stopniu dotknięte są osoby bezrobotne (70% wskazań) renciści i emeryci (67,4%) oraz osoby niepełnosprawne (53%), a także rodziny niepełne (73,6%) i z więcej niż trójką dzieci (39%). Analogicznie badani wskazali, iż najczęstsze przyczyny ubóstwa to: uzależnienie (64,6%), brak pracy (59%) oraz choroba (58,3%).

W badaniu zapytano mieszkańców, co ich zdaniem powoduje, że osoby znajdujące się w trudnej sytuacji, nie mogą wydostać się z ubóstwa. Ponownie pojawia się tu problem alkoholizmu (59%) oraz niechęć do podjęcia pracy zarobkowej (43%) i niepełnosprawności uniemożliwiającej zatrudnienie (42%). Wskazania badanych zostały przedstawione na poniższym wykresie, a ich udział przedstawia się analogicznie w analizowanych miejscowościach.

Wykres 3. Główne przyczyny uniemożliwiającej wydostanie się z ubóstwa

Źródło: opracowanie własne

Pierwsze dwa wskazania, które uzyskały największe poparcie mieszkańców, wynikają z uwarunkowań osobistych danej osoby dotkniętej problemem ubóstwa. Dopiero w dalszej kolejności pojawiają się przyczyny zewnętrzne tj.: choroba i kalectwo (42%), bezrobocie (32%), życiowa niezaradność (29%), niskie emerytury i renty (29%), a także brak kwalifikacji (10%) oraz brak wsparcia instytucjonalnego (7,6%) oraz rodziny (7%). 4% respondentów odpowiedziało, iż sytuacja taka wynika z braku szczęścia danej osoby.

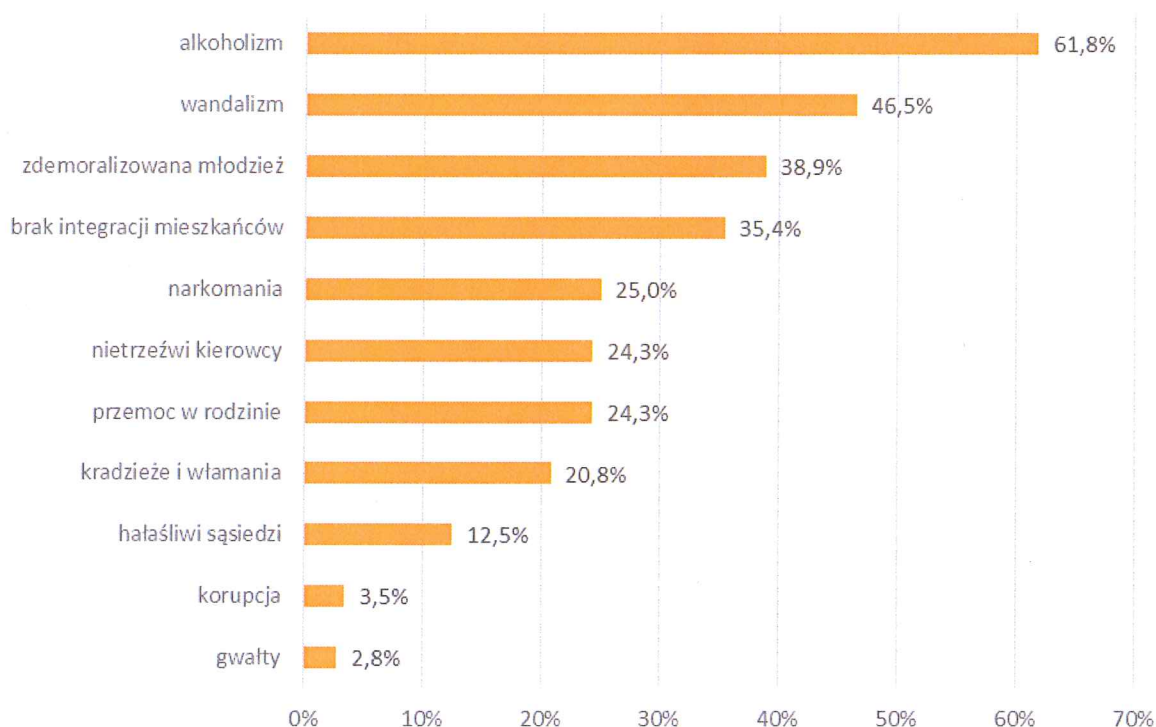
Kolejną badaną kwestią było bezpieczeństwo i przestępczość na terenie obszaru rewitalizacji (OR). Zdecydowana większość ankietowanych czuje się bezpiecznie w miejscu swojego zamieszkania (86%), a sytuacja ta ulega stopniowej poprawie – 39% respondentów czuje się bezpieczniej niż rok temu. Ofiarą przestępstwa padło 8 spośród badanych mieszkańców OR, a blisko 40% obawia się, że może paść jego ofiarą. Świadkiem przestępstwa było 12% respondentów. Ankietowani ze wszystkich analizowanych JA odpowiadali w podobny sposób.

Na wyznaczonym OR do najważniejszych problemów społecznych mieszkańcy zaliczają alkoholizm (62%). Jest on najczęściej wymieniany, jako największy problem otoczenia

zamieszkania respondentów, co obrazuje kolejny wykres „najważniejszych problemów najbliższego otoczenia”. Inne problemy uzyskały już zdecydowanie mniej wskazań badanych.

Wykres 4. Najważniejsze problemy społeczne OR

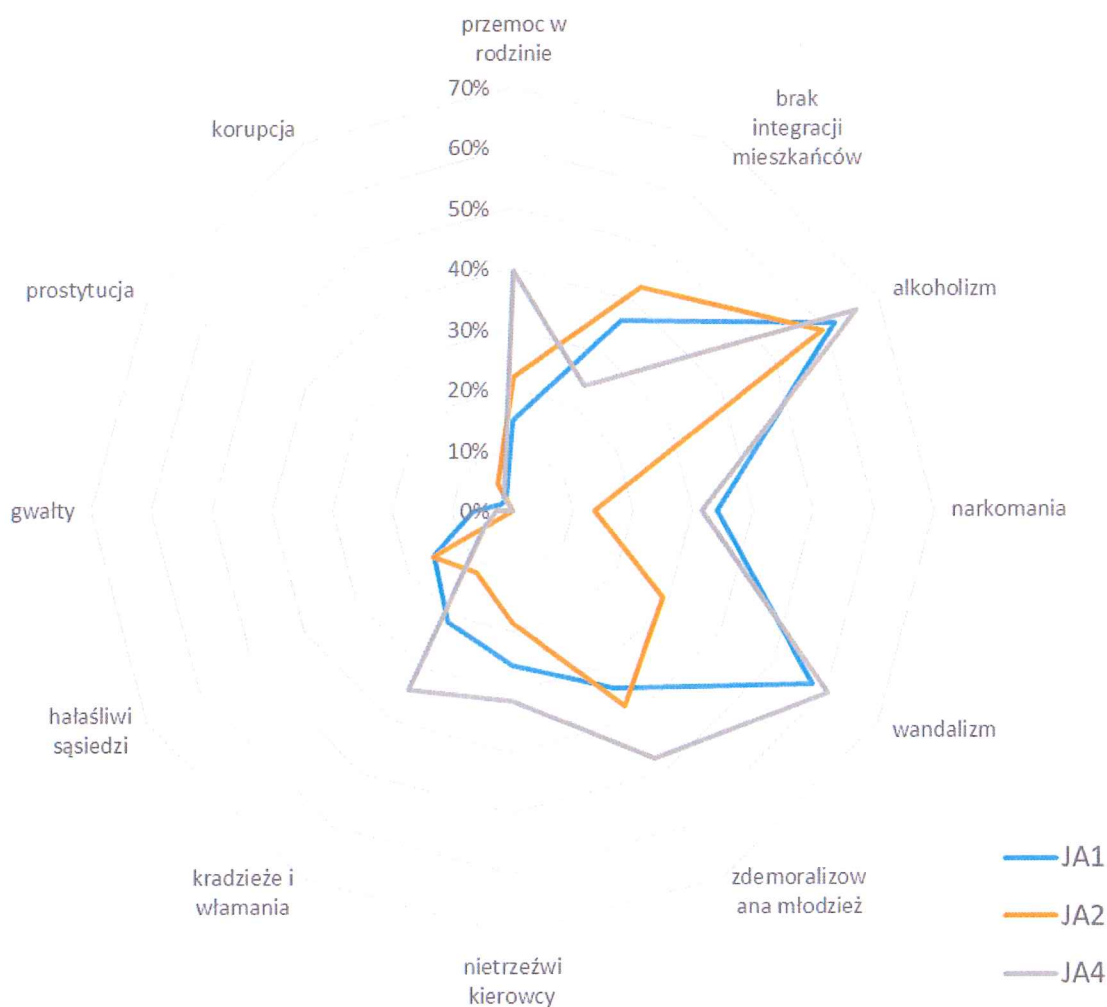

Źródło: opracowanie własne

Na drugim miejscu wśród kwestii problemowych pojawił się wandalizm (47%), a na zbliżonym poziomie znajduje się zagadnienie „zdemoralizowania młodzieży” (39%) oraz „braku integracji mieszkańców” (35%). Jedna czwarta biorących udział w ankiecie mieszkańców OR wskazała na problem uzależnienia od narkotyków, a podobna skala dotyczy „nietrzeźwości kierowców” oraz „przemocy w rodzinie”.

Rozkład odpowiedzi w poszczególnych jednostkach analitycznych był zbliżony, co przedstawiono na kolejnym wykresie. Liczbę wskazań konkretnego problemu w danej JA odniesiono do ogólnej liczby osób badanych z danego obszaru.

Wykres 5. Najważniejsze problemy społeczne wg poszczególnych miejscowości

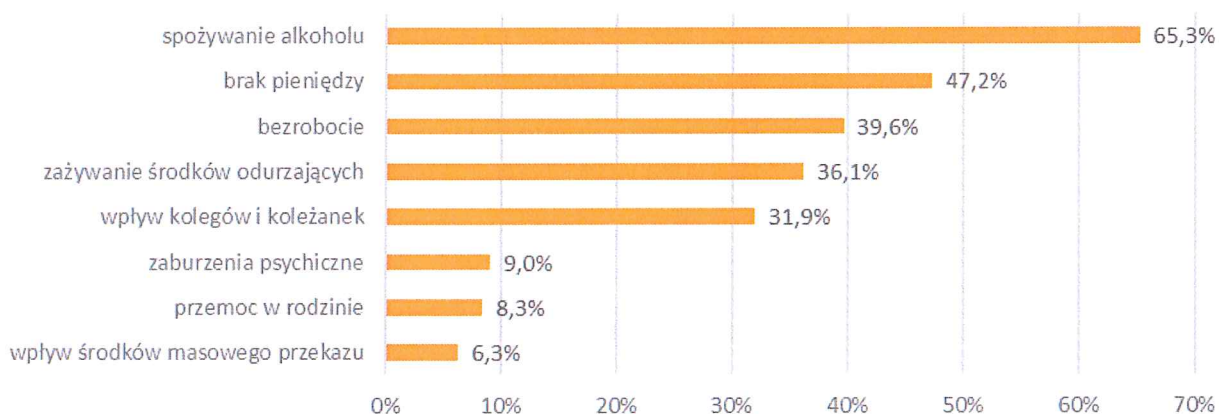
Źródło: opracowanie własne

W JA1 największy problem stanowi alkoholizm (62%) oraz wandalizm (57%). Podobnie sytuacja prezentuje się w JA2, gdzie na problem alkoholizmu wskazało 59% mieszkańców, a na brak integracji 42%. Ponad 60% badanych z JA4 wskazało na problem alkoholizmu i wandalizmu.

Kolejne pytanie dotyczyło najważniejszych przyczyn przestępczości w bezpośredniej okolicy miejsca zamieszkania badanego. Ponownie pojawia się tu problem spożywania alkoholu, który został wskazany przez 65% respondentów. Często pojawiało się także wskazanie na brak pieniędzy – blisko połowa ankietowanych udzieliła takiej odpowiedzi. Jako pobudkę zachowań niepożądanych określono również „bezrobocie” (40%) oraz „zażywanie środków odurzających” (36%). Na poniższym wykresie przedstawiono pozostałe wskazania badanych.

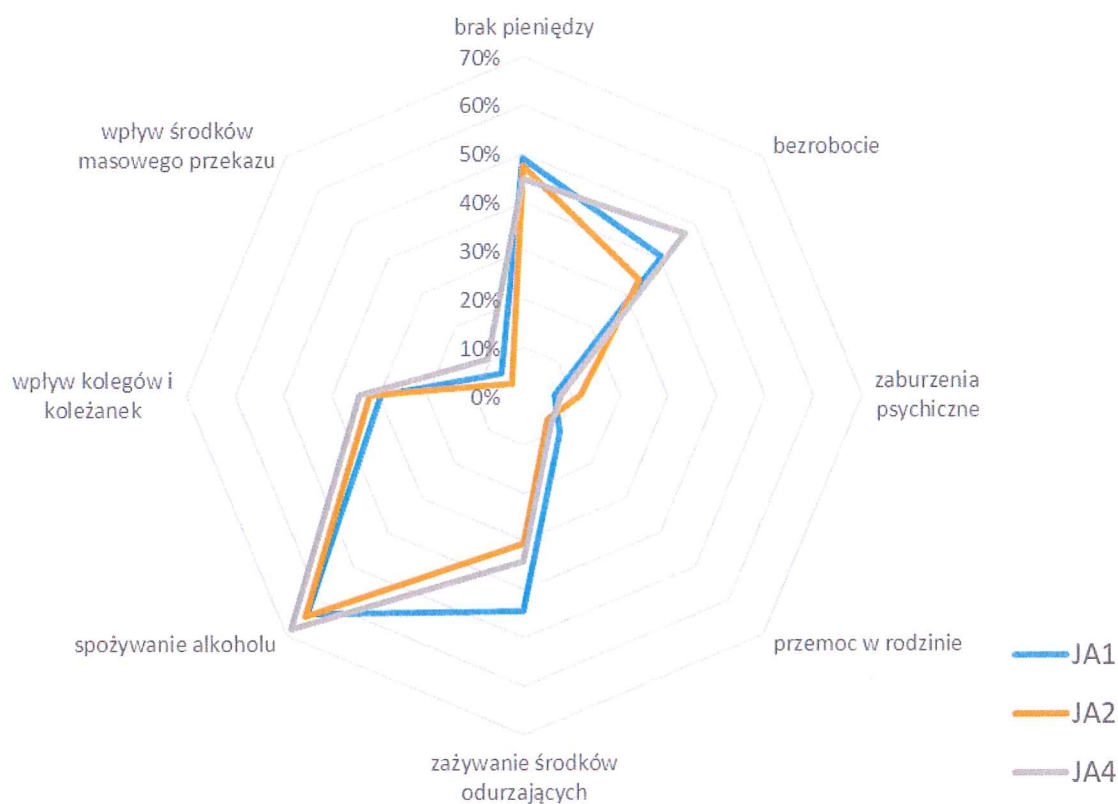
Wykres 6. Najważniejsze przyczyny przestępczości na OR

Źródło: opracowanie własne

Rozkład odpowiedzi wg badanych jednostek przedstawiono poniżej. Ankietowani w poszczególnych miejscowościach odpowiadali bardzo podobnie, a wyróżnia się jedynie większy udział odpowiedzi wskazujących na „bezrobocie” w JA4 oraz „zażywanie środków odurzających” w JA1.

Wykres 7. Najważniejsze przyczyny przestępczości wg poszczególnych miejscowości

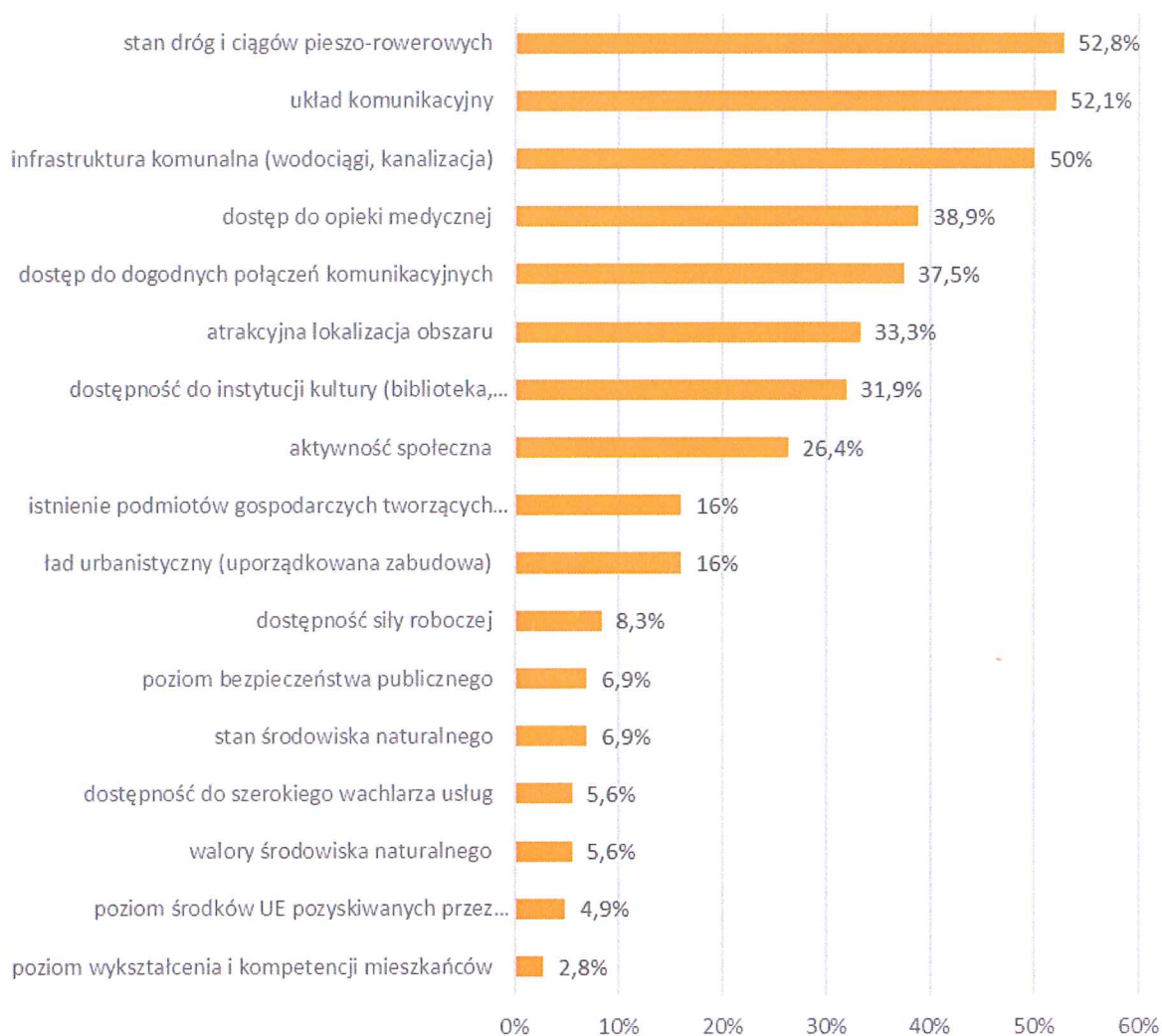

Źródło: opracowanie własne

Ostatnie pytania pierwszej części kwestionariusza dotyczyły zaangażowania mieszkańców w życie lokalnej społeczności. Dwie trzecie badanych deklaruje uczestnictwo w imprezach rekreacyjnych, rozrywkowych lub kulturowych organizowanych przez gminę/miasto. W trzecim sektorze organizacji pozarządowych udziela się jedynie 15% respondentów, a w inicjatywach na rzecz lokalnej społeczności tylko 24%, przy czym potrzebę większej integracji mieszkańców deklaruje 41% ankietowanych. Odpowiedzi badanych były podobnie, niezależnie od miejscowości pochodzenia. Odznaczył się jedynie nieco większy udział mieszkańców JA4 na rzecz lokalnej społeczności (blisko 30%) oraz fakt, iż blisko połowa respondentów z JA1 oczekiwałaby większej integracji mieszkańców.

W drugiej części kwestionariusza mieszkańcy obszaru rewitalizacji (OR) wskazywali na lokalne potencjały. Odpowiedzi zostały przedstawione graficznie na kolejnym wykresie. Pytanie umożliwiała respondentom dopisanie własnej odpowiedzi, jednak nikt nie skorzystał z tej opcji.

Wykres 8. Zdefiniowane lokalne potencjały w OR

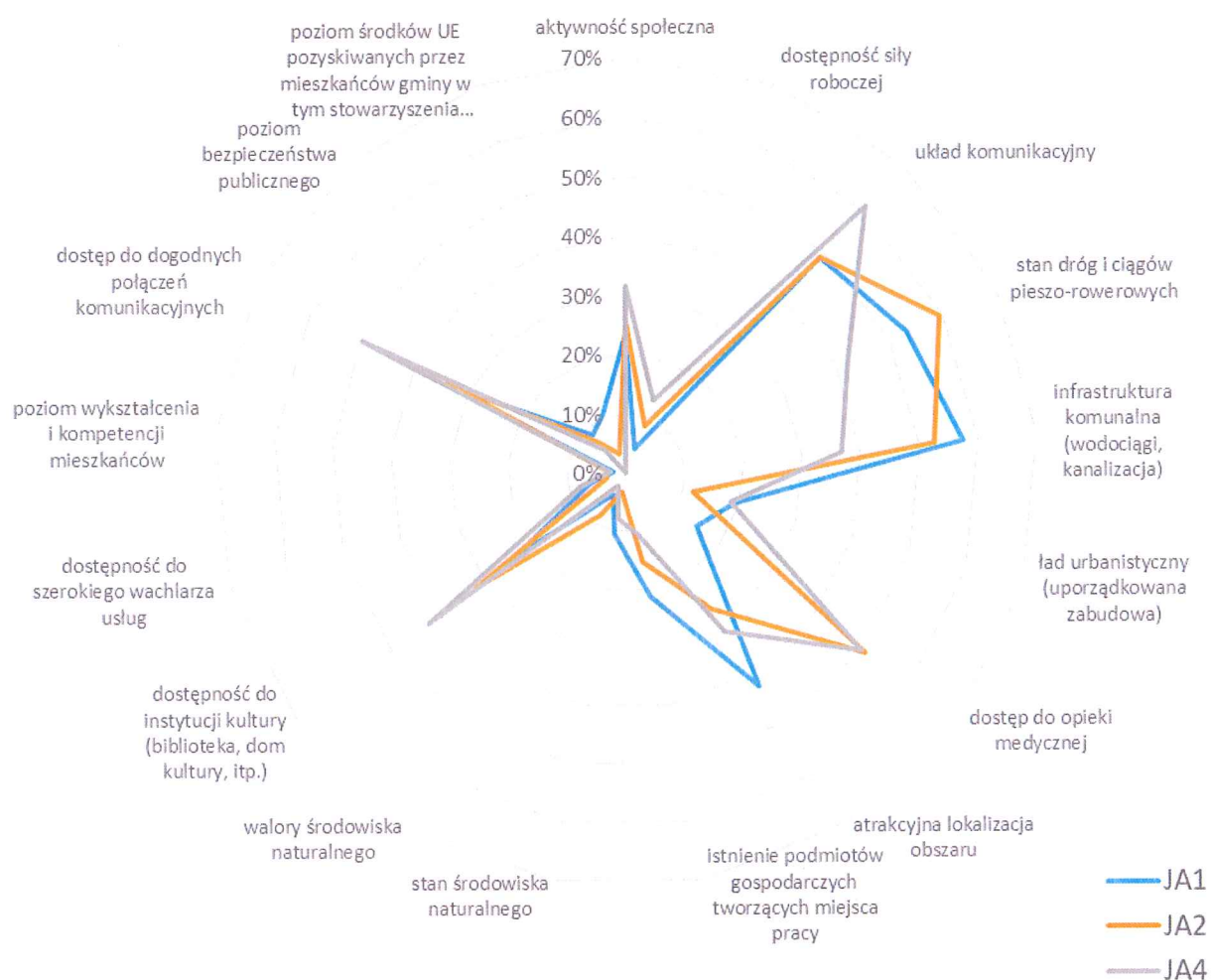
Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcy najlepiej oceniają tu uwarunkowania infrastrukturalne jak: „stan dróg i ciągów pieszo–rowerowych” (53%), „układ komunikacyjny” (52%) oraz „infrastrukturę komunalną (wodociągi, kanalizacja)” (50%).

Jako potencjał obszaru wskazano także dostępność opieki medycznej (39%) oraz połączenia komunikacyjne (38%). Mieszkańcy dostrzegają także atrakcyjność lokalizacji obszaru (33%) oraz dostępność instytucji kulturalnych (32%). Najstąbiej oceniony, w tej perspektywie, został poziom wykształcenia i kompetencji mieszkańców”, „poziom środków UE pozyskiwanych przez mieszkańców gminy w tym stowarzyszenia itp.” oraz „walory środowiska naturalnego” i dostępność usług.

Przeanalizowano także lokalne potencjały w podziale na miejscowości pochodzenia respondentów. Odpowiedzi, przedstawione graficznie poniżej, wykazują dużą zbieżność wskazywanych przez mieszkańców atutów obszaru.

Wykres 9. Zdefiniowane lokalne potencjały wg poszczególnych miejscowości

Źródło: opracowanie własne

Podkreślić można tu znacznie częstsze, niż w pozostałych jednostkach, wskazanie przez mieszkańców JA1 „atrakcyjności lokalizacji obszaru”, a w JA4: „dostęp do dogodnych połączeń komunikacyjnych” oraz „układ komunikacyjny”.

Druga, przeprowadzona na obszarze rewitalizacji (OR), ankieta była adresowana do przedsiębiorców. Udało się tu uzyskać wskazania od 14 przedstawicieli. Mimo niewielkiego odzewy postanowiono wyciągnąć podstawowe informacje z pozyskanych danych. Przedsiębiorcom zadano 6 pytań, wszystkie w formule zamkniętej.

Badani wskazali, iż największym problemem gospodarczym obszaru rewitalizowanego (OR) jest ekspansja sieci i centrów handlowych, a także zbyt mała oferta usług (bankowych, rzemieślniczych, itp.) oraz brak pracowników. Respondenci raczej nie odnotowują problemu braku miejsc pracy oraz niskich płac.

Dla samych przedsiębiorców największe utrudnienie w prowadzeniu działalności gospodarczej stanowi niewystarczające zaplecze infrastrukturalne w postaci np. parkingów, dróg, sieci teleinformatycznej. Niezadowalająca jest dostępność na tym obszarze lokali do wynajęcia dla przedsiębiorców, jak również możliwość zakupu lokali/obiektów do prowadzenia działalności gospodarczej.

Badani nie odczuwają wsparcia ze strony gminy zarówno w kwestii rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, jaki i promocji firm. Respondenci ocenili skłonność mieszkańców do zakładania własnej działalności gospodarczej jako przeciętną i niską.

Dla osób prowadzących własne firmy na obszarze rewitalizacji (OR) najważniejsze lokalne potencjały stanowi „atrakcyjna lokalizacja obszaru” oraz „dostępność do dogodnych połączeń komunikacyjnych”.

III.5.3 Spacer studyjny po wyznaczonym obszarze rewitalizacji (OR)

W spacerze studyjnym, który odbył się w dniu 13 września 2017 r., wraz z konsultantem Fundacji uczestniczyli przedstawiciele władzy publicznej (urzędnicy gminni), a także przedstawiciele mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym sołtys. Łącznie w spacerze uczestniczyło 5 osób. Uczestnicy wizytowali ulice i chodniki, budynek dworca kolejowego wraz z bezpośrednim otoczeniem, niezagospodarowane stawy rekreacyjne, zabytkowy pałac w zespole dworsko-folwarcznym, w którym znajduje się gminna biblioteka oraz sala ślubów, a także rekultywowany teren byłego wysypiska śmieci. Głównym celem wizji lokalnej było uzyskanie pełniejszej wiedzy, dotyczącej sfery technicznej wyznaczonego obszaru dysfunkcyjnego, w tym stanu dróg, chodników i oświetlenia, stanu budynku dworca kolejowego oraz zabytkowego pałacu, a także zagospodarowania miejsc publicznych. Na miejscu zastanawiano się także nad przyczynami i skutkami, jakie wywołuje degradacja techniczna obiektów i przestrzeni publicznej. **Uwagi oraz sugestie uczestników spaceru uwzględnione zostały w punkcie III.6.**

Poniżej, na zdjęciach, przedstawiono wybrane fragmenty obszaru rewitalizacji (OR).

Fot.1 Wymagający remontu oraz nadania mu nowych funkcji budynek dworca kolejowego.

Fot.2 Droga prowadząca do terenów inwestycyjnych.

Fot.3 Niezagospodarowany staw rekreacyjny.

Fot.4 Wymagający remontu zabytkowy pałac, w którym mieści się Biblioteka Gminna.

Fot.5 Niewykorzystane poddasze zabytkowego pałacu.

III.6. Wnioski z diagnozy – skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz lokalne potencjały obszaru rewitalizacji (OR)

Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych określone zostały na podstawie sporządzonej diagnozy gminy, w tym diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych w gminie służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR), w szczególności w oparciu o dane i wnioski wynikające z pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji (OR), czyli z debaty z interesariuszami obszaru rewitalizacji, ankietyzacji interesariuszy obszaru rewitalizacji oraz spaceru studyjnego po wyznaczonym obszarze rewitalizacji, a także dodatkowych, uszczegóławiających danych i informacji otrzymanych z Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Urzędu Gminy. Poniżej zaprezentowano charakter potrzeb rewitalizacyjnych w poszczególnych sferach oraz lokalne potencjały wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR).

III.6.1 Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze społecznej (sfera priorytetowa)

- **obniżenie odsetka osób pozostających bez pracy.** Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, 41 osób pozostawało bez pracy, w tym większość stanowiły kobiety. Głównymi przyczynami bezrobocia były: niechęć do podejmowania pracy, niski poziom edukacji oraz brak ofert pracy. Bezrobocie dotyczyło głównie osób z wykształceniem podstawowym. (Opracowano na podstawie ankiet oraz debaty z interesariuszami OR),
- **ograniczenie ubóstwa wśród mieszkańców.** Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, 52 osoby pobierały zasiłki w formie pomocy rzeczowej i/lub finansowej oraz 7 osób pobierało zasiłki stałe. Wypłata zasiłków wynikała z następujących przyczyn: bezrobocia, długotrwałej choroby oraz niepełnosprawności. (Opracowano na podstawie danych uzupełniających z OPS),
- **ograniczenie przestępczości, w tym kradzieży oraz wandalizmu.** Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji zarejestrowano 16 przestępstw. Głównymi przyczynami przestępstw były: spożywanie alkoholu, negatywny wpływ otoczenia, zbyt mała liczba patroli oraz brak od ok. 10 lat komisariatu policji. (Opracowano na podstawie danych z Policji oraz ankiet i debaty z interesariuszami OR).
- **utworzenie inkubatora stowarzyszeń i organizacji pozarządowych oraz miejsca prowadzenia ich działalności statutowych.** Obecnie działające stowarzyszenia i organizacje pozarządowe takie jak: Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych oraz Rozwoju Ziemi Granowskiej, Kółko Rolnicze w Granowie, Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych Gminy Granowo, Zespół Śpiewaczy "GRANOWIANIE", Koło Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918/1919, Pracownia Gobelinu Artystycznego oraz Koło „RADOŚĆ” zmuszone są korzystać z niedostosowanych pomieszczeń Biblioteki Gminnej zlokalizowanej w pałacu na OR. (Powyższe uwagi i sugestie zgłosili uczestnicy spaceru studyjnego).

Ponadto, na wyznaczonym OR w latach 2012 –2016 odnotowano spadek liczby ludności o 30 osób. Spowodowane to było głównie zmianą miejsca zamieszkania w obrębie gminy Granowo. Niewielka tylko liczba mieszkańców wyprowadziła się poza jej granice. W analizowanym okresie, łączna liczba mieszkańców gminy wzrosła o 13 osób. (Opracowano na podstawie danych z Urzędu Gminy).

III.6.2 Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze gospodarczej

Nie odnotowano potrzeb rewitalizacyjnych w tej sferze.

III.6.3 Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze środowiskowej

Nie odnotowano potrzeb rewitalizacyjnych w tej sferze.

III.6.4 Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze przestrzenno–funkcjonalnej

Główną potrzebą rewitalizacyjną obszaru w tej sferze jest **zagospodarowanie terenów wokół stawów na cele rekreacyjne** (Powyższe uwagi i sugestie zgłosili uczestnicy spaceru studyjnego oraz zgromadzeni podczas debaty z interesariuszami OR).

III.6.5 Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze technicznej

- **modernizacja przestrzeni publicznej i obiektów użyteczności publicznej wraz ze zmianą zagospodarowania bezpośredniego otoczenia oraz nadanie obiektom nowych funkcji społecznych.** Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji określono następujące przyczyny powstawania negatywnych zjawisk: wiek istniejących obiektów, w szczególności zabytkowego pałacu oraz budynku dworca kolejowego, zmiana dotychczasowej funkcji budynku dworca kolejowego wraz z otoczeniem oraz niewystarczające nakłady na bieżące remonty i modernizację. Skutki z tym związane przedstawiają się następująco: zły stan techniczny obiektów, niska ich funkcjonalność, tylko częściowe wykorzystanie obiektów – budynku dworca kolejowego oraz zabytkowego pałacu, brak pomieszczeń do prowadzenia działalności kulturalnej (w szczególności dla dzieci i młodzieży) oraz działalności statutowych organizacji pozarządowych i innych stowarzyszeń i grup społecznych oraz zbyt mały plac zabaw dla dzieci. Powyższe uwagi i sugestie zgłosili uczestnicy spaceru studyjnego oraz zgromadzeni podczas debaty z interesariuszami OR.
- **remont oraz przebudowa istniejącej infrastruktury drogowej.** Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji określono następujące przyczyny powstawania negatywnych zjawisk: wiek istniejącej infrastruktury drogowej oraz brak środków finansowych w budżecie gminy. Skutki z tym związane przedstawiają się następująco: zły stan techniczny nawierzchni asfaltowych na niektórych odcinkach ulic, a także istniejące drogi gruntowe prowadzące do atrakcyjnych terenów na OR. Powyższe uwagi i sugestie zgłosili uczestnicy spaceru studyjnego oraz zgromadzeni podczas debaty z interesariuszami OR.

III.6.6 Lokalne potencjały obszaru rewitalizacji (OR)

Lokalne potencjały obszaru rewitalizacji przedstawiono poniżej w oparciu o badania ankietowe oraz odbytą debatę. Zaliczają się do nich:

- **stan dróg i ciągów pieszo–rowerowych** (zadowalająca jakość utrzymania dróg oraz chodników i ścieżek rowerowych),
- **dobry układ komunikacyjny** (położenie przy drodze krajowej stanowiącej główną arterią komunikacyjną gminy),
- **dostępność infrastruktury komunikacyjnej** (dworzec kolejowy oraz przystanki publicznej komunikacji autobusowej),
- **dostępność opieki medycznej** (dogodny dostęp do podstawowej opieki medycznej),

- **atrakcyjna lokalizacja** fragmentu terytorium gminy stanowiącego wyznaczony obszar rewitalizacji – ścisłe centrum gminy stanowiące centrum życia społeczno–gospodarczego. Na terenie jednostki znajdują się: dworzec kolejowy, zespół dworsko–folwarczny wraz z otaczającym go parkiem, w skład, którego wchodzi zabytkowy pałac z przełomu XIX/XX w., w którym znajduje się gminna biblioteka oraz sala ślubów, Ośrodek Pomocy Społecznej, Przychodnia Lekarza Rodzinnego, punkt apteczny, a także placówki handlowe oraz usługowe.
- **dostępność instytucji kultury** (gminna biblioteka),
- **dostęp do dogodnych połączeń komunikacyjnych** (połączenia z Poznaniem, Grodziskiem Wlkp., Wolsztynem oraz Zieloną Górą),
- **występowanie potencjalnych terenów inwestycyjnych.**

IV. WIZJA STANU OBSZARU REWITALIZACJI (OR) PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Wizję stanu obszaru rewitalizacji (OR) po przeprowadzeniu rewitalizacji można zdefiniować jako stan docelowy, do jakiego dąży się w wyniku realizacji programu rewitalizacji w gminie. Innymi słowy, jest to swoista „fotografia” (obraz) obszaru po zakończeniu procesu rewitalizacji w przyjętym horyzoncie czasowym. W przypadku niniejszego dokumentu jest to rok 2023.

Wizja określona została w oparciu o wyniki przeprowadzonej diagnozy gminy i wynikające z niej potrzeby rewitalizacyjne oraz lokalne potencjały obszaru rewitalizacji (OR). Jej zasadniczy kształt został wypracowany podczas debaty z interesariuszami obszaru rewitalizacji.

Wizja stanu obszaru rewitalizacji (OR) brzmi: **Obszar rewitalizacji wyznaczony w gminie, po przeprowadzonym procesie rewitalizacji będzie obszarem o niższej liczbie osób będących w trudnej sytuacji materialnej, i charakteryzował się będzie wyższym poziomem bezpieczeństwa publicznego. Ponadto, nowopowstała infrastruktura społeczna, w tym rekreacyjno–wypoczynkowa wpłynie pozytywnie na jakość życia mieszkańców obszaru dysfunkcyjnego w gminie.**

V. CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Cele rewitalizacji przedstawione w niniejszym dokumencie powiązane są ściśle z wnioskami wynikającymi z części diagnostycznej oraz **wynikają z wizji stanu obszaru rewitalizacji (OR)** po przeprowadzeniu rewitalizacji, **stanowiącej rdzeń opracowania**. Cele rewitalizacji służą hierarchizacji działań w odniesieniu do wskazanych potrzeb rewitalizacyjnych. Do poszczególnych celów przypisano **kierunki działań** odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. Upřednio przeprowadzona diagnoza uwidoczniła także złożoność problemów występujących w poszczególnych sferach na obszarze rewitalizacji. W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017–2023 sformułowano następujące cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań:

CEL 1. Poprawa jakości życia mieszkańców OR pozostających bez pracy oraz żyjących w ubóstwie

CEL 2. Budowa oraz modernizacja infrastruktury OR na cele społeczne

KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.1 Ograniczenie bezrobocia oraz ubóstwa wśród mieszkańców

KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.2 Wsparcie aktywności mieszkańców i działalności trzeciego sektora

KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.3 Zmniejszenie skali przestępczości

KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.1 Budowa oraz modernizacja bazy kulturalnej oraz infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej

KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.2 Rozbudowa oraz remonty infrastruktury drogowej

VI. PROJEKTY I PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Program rewitalizacji powinien zawierać **listę podstawowych projektów rewitalizacyjnych**, tj. takich, bez których realizacja założonych celów rewitalizacji oraz przypisanych im kierunków działań nie będzie możliwa. W programie rewitalizacji należy ująć także charakterystykę **pozostałych, uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych** tj. takich, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów programu. Ponadto, jeżeli zidentyfikowane potrzeby rewitalizacyjne wymagają komplementarnych i skoordynowanych działań, dla których uzasadniona jest realizacja co najmniej dwóch projektów finansowanych ze środków jednego, dwóch lub trzech funduszy europejskich (EFS, EFRR lub Fundusz Spójności), w programie rewitalizacji ująć należy także **projekty zintegrowane**.

VI.1 Podstawowe projekty rewitalizacyjne

Na kolejnych stronach w formie tabelarycznej przedstawiono listę podstawowych projektów rewitalizacyjnych.

PROJEKT 1.1.1.	
Tytuł projektu	Zmniejszenie odsetka osób pozostających bez pracy na obszarze rewitalizacji
Sfera oddziaływania	Społeczna
Komplementarność problemowa	Projekty: 1.1.2., 1.2.1.
Projekt zintegrowany	☐ TAK ☒ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 1. Poprawa jakości życia mieszkańców pozostających bez pracy

	oraz żyjących w ubóstwie
Kierunek działań rewitalizacyjnych	KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.1 Ograniczenie bezrobocia oraz ubóstwa wśród mieszkańców
Podmiot realizujący projekt	Gmina Granowo
Podmioty współpracujące	PUP w Grodzisku Wlkp.
Lokalizacja projektu	Cały obszar rewitalizacji
Szacowana wartość projektu	360 tys. PLN (60 tys. PLN rocznie)
Planowane źródła finansowania projektu	EFS i środki własne Gminy
Okres realizacji projektu	2018–2023
Opis/zakres realizowanych zadań	Projekt polega na uruchomieniu działań zmierzających do wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych, skierowanych w szczególności do osób bez kwalifikacji zawodowych oraz kobiet. Projekt realizowany będzie przez 6 lat. Prowadzone w ramach niego działania będą ściśle powiązane z deficytami oraz potrzebami wynikającymi z diagnozy. Do projektu włączone zostaną również osoby bezrobotne z jednostki analitycznej JA1–ZOW, gdzie odsetek osób bez pracy jest niższy niż wartość referencyjna dla całej gminy, niemniej jednak problem ten dotyczy 7 osób. Łącznie programem objęte będzie średnio ok. 40 osób rocznie.
Prognozowane rezultaty	Zmniejszenie, do 2023 roku, liczby osób bez pracy o ok. 30%, co stanowi 12 osób z OR. Obecnie łączna liczba osób bezrobotnych na OR wynosi 41 osób.
Sposób oceny rezultatów	Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Grodzisku Wlkp.

PROJEKT 1.1.2.	
Tytuł projektu	Program ograniczenia skali ubóstwa wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji
Sfera oddziaływania	Społeczna
Komplementarność problemowa	Projekty: 1.1.1., 1.3.1.
Projekt	☐ TAK ☒ NIE

zintegrowany	
Cel rewitalizacji	Cel 1. Poprawa jakości życia mieszkańców OR pozostających bez pracy oraz żyjących w ubóstwie
Kierunek działań rewitalizacyjnych	KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.1 Ograniczenie bezrobocia oraz ubóstwa wśród mieszkańców
Podmiot realizujący projekt	Gmina Granowo
Podmioty współpracujące	Ośrodek Pomocy Społecznej w Granowie
Lokalizacja projektu	Cały obszar rewitalizacji
Szacowana wartość projektu	420 tys. PLN (70 tys. PLN rocznie)
Planowane źródła finansowania projektu	EFS i środki własne Gminy
Okres realizacji projektu	2018–2023
Opis/zakres realizowanych zadań	Projekt obejmuje wdrożenie działań przewidzianych do realizacji w programie wyjścia z ubóstwa poprzez zrealizowanie następujących zadań: integrację osób żyjących w ubóstwie, pomoc osobom żyjącym w ubóstwie poprzez pracę socjalną, przyznanie zasiłków i pomocy w naturze oraz działania o charakterze środowiskowym. Program realizowany będzie przez 6 lat. Łącznie programem objęte będzie średnio ok. 60 osób rocznie.
Prognozowane rezultaty	Zmniejszenie, do 2023 roku, liczby osób żyjących w ubóstwie o ok. 20%, co stanowi 12 osób z OR. Obecnie łączna liczba tych osób na OR wynosi 59 osób.
Sposób oceny rezultatów	Sprawozdania Ośrodka Pomocy Społecznej w Granowie

PROJEKT 1.2.1.	
Tytuł projektu	Utworzenie inkubatora organizacji pozarządowych
Sfera oddziaływania	Społeczna
Komplementarność problemowa	Projekt 1.1.1., 1.1.2., 2.1.2. (projekt zintegrowany)
Projekt zintegrowany	☒ TAK ☐ NIE
Cel	Cel 1. Poprawa jakości życia mieszkańców OR pozostających bez pracy

rewitalizacji	oraz żyjących w ubóstwie
Kierunek działań rewitalizacyjnych	KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.2 Wsparcie aktywności mieszkańców i działań trzeciego sektora
Podmiot realizujący projekt	Organizacje pozarządowe
Podmioty współpracujące	Gmina Granowo
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: JA1–ZOW, ul. Dworcowa
Szacowana wartość projektu	100 tys. PLN
Planowane źródła finansowania projektu	EFS i środki własne organizacji pozarządowych
Okres realizacji projektu	2021-2023
Opis/zakres realizowanych zadań	<p>Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowaną na obszarze rewitalizacji potrzebę utworzenia inkubatora stowarzyszeń i organizacji pozarządowych.</p> <p>W ramach projektu planowana jest realizacja następujących zadań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utworzenie inkubatora stowarzyszeń i organizacji pozarządowych • wyposażenie biura inkubatora • utworzenie miejsca pracy dla Koordynatora inkubatora
Prognozowane rezultaty	<p>Dzięki realizacji projektu utworzony zostanie inkubator organizacji pozarządowych, w skład którego wejdą następujące jednostki: Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych oraz Rozwoju Ziemi Granowskiej, Kółko Rolnicze w Granowie, Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych Gminy Granowo, Zespół Śpiewaczy "GRANOWIANIE", Koło Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918/1919, Pracownia Gobelinu Artystycznego oraz Koło „RADOŚĆ”. Inkubator wspierać będzie zrzeszone w niej organizacje w sferze administracyjnej oraz finansowej, w tym w pozyskiwaniu zewnętrznego finansowania ich działalności statutowych.</p>
Sposób oceny rezultatów	Sprawozdania inkubatora stowarzyszeń i organizacji pozarządowych z działalności.

PROJEKT 1.3.1.	
Tytuł projektu	Poprawa bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji
Sfera oddziaływania	Społeczna
Komplementarność problemowa	Projekty: 1.1.1., 1.1.2.
Projekt zintegrowany	☐ TAK ☒ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 1. Poprawa jakości życia mieszkańców OR pozostających bez pracy oraz żyjących w ubóstwie
Kierunek działań rewitalizacyjnych	KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.3 Zmniejszenie skali przestępczości
Podmiot realizujący projekt	Policja
Podmioty współpracujące	Gmina Granowo
Lokalizacja projektu	Cały obszar rewitalizacji
Szacowana wartość projektu	420 tys. PLN (70 tys. PLN rocznie)
Planowane źródła finansowania projektu	Środki własne Policji i środki własne Gminy
Okres realizacji projektu	2018–2023
Opis/zakres realizowanych zadań	Zwiększenie liczby patroli policji na drogach oraz podczas imprez gminnych, w szczególności w okresie letnim oraz w weekendy.
Prognozowane rezultaty	Utworzenie dodatkowego etatu policyjnego w komendzie policji oraz prewencyjny wpływ patroli policyjnych wpłyną na zmniejszenie liczby przestępstw i poprawę bezpieczeństwa na OR. Prognozuje się zmniejszenie liczby przestępstw do 5 w ciągu roku na OR. Obecnie na obszarze rewitalizacji średniorocznie dochodzi do kilkunastu przestępstw (w 2016 roku na OR stwierdzono 16 przestępstw).
Sposób oceny rezultatów	Raporty Policji

PROJEKT 2.1.1.	
Tytuł projektu	Adaptacja i przebudowa budynku pałacu w Zespole Dworsko – Folwarcznym z przeznaczeniem na Gminny Ośrodek Kultury wraz z zagospodarowaniem zabytkowego parku
Sfera oddziaływania	Społeczna, techniczna
Komplementarność problemowa	Projekty: 2.1.2., 2.1.3., 2.1.4.
Projekt zintegrowany	☐ TAK ☒ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 2. Budowa oraz modernizacja infrastruktury OR na cele społeczne
Kierunek działań rewitalizacyjnych	KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.1. Budowa oraz modernizacja bazy kulturalnej oraz infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej
Podmiot realizujący projekt	Gmina Granowo
Podmioty współpracujące	Biblioteka Gminna
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: JA2-ZOW, ul. Stawowa 1A
Szacowana wartość projektu	1,1 mln PLN
Planowane źródła finansowania projektu	EFRR i środki własne Gminy
Okres realizacji projektu	2017–2023
Opis/zakres realizowanych zadań	<p>Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowaną na obszarze rewitalizacji potrzebę modernizacji przestrzeni publicznej i obiektów użyteczności publicznej wraz ze zmianą zagospodarowania bezpośredniego otoczenia oraz nadanie obiektom nowych funkcji społecznych. Obecnie zadanie animacji kultury na terenie gminy powierzone jest Bibliotece Gminnej, jednak dostrzegana jest konieczność poszerzenia oferty kulturalnej dla mieszkańców gminy, w tym dla mieszkańców OR.</p> <p>W ramach projektu planowana jest realizacja następujących zadań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przebudowa i adaptacja pomieszczeń na piętrze pałacu, w którym na parterze mieści się Biblioteka Gminna • termomodernizacja kondygnacji piętra • montaż windy dla niepełnosprawnych • wykonanie elewacji budynku wraz z remontem balkonu • zagospodarowania terenu (zabytkowego parku) • zakup potrzebnego wyposażenia, w szczególności: mebli,

	instrumentów muzycznych, sprzętu komputerowego (w tym sprzętu do digitalizacji zasobów kulturowych) i sprzętu audiowizualnego.
Prognozowane rezultaty	Dzięki realizacji projektu możliwe będzie wyremontowanie pomieszczeń zlokalizowanych na piętrze pałacu, które obecnie są w stanie surowym. W ten sposób obiekt wzbogaci się o 5 nowych salek różnych wielkości. Wyremontowanie tych pomieszczeń i przeznaczenie ich na cele kulturalne (Gminny Ośrodek Kultury) pozwoli na uruchomienie nowych pracowni artystycznych, uaktywnienie różnych kół i sekcji zainteresowań oraz poszerzenie oferty z zakresu sztuk artystycznych i innych dziedzin kultury, w szczególności dla dzieci i młodzieży. Planuje się utworzenie sekcji artystycznych i kół zainteresowań dla 30 uczniów zamieszkujących obszar rewitalizacji (łączna liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych na OR wynosi 108 osób). Ponadto, po utworzeniu ośrodka kultury będą tam rozwijać swoją działalność także inne podmioty prowadzące działalność kulturalną.
Sposób oceny rezultatów	Protokół odbioru robót. Sprawozdania Gminnego Ośrodka Kultury z prowadzonej działalności.

PROJEKT 2.1.2.	
Tytuł projektu	Przebudowa i adaptacja budynku dworca PKP na cele społeczne
Sfera oddziaływania	Społeczna, techniczna
Komplementarność problemowa	Projekty: 1.2.1.(projekt zintegrowany), 2.1.1, 2.1.3., 2.1.4.
Projekt zintegrowany	☒ TAK ☐ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 2. Budowa oraz modernizacja infrastruktury OR na cele społeczne
Kierunek działań rewitalizacyjnych	KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.1. Budowa oraz modernizacja bazy kulturalnej oraz infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej
Podmiot realizujący projekt	Gmina Granowo
Podmioty współpracujące	Organizacje pozarządowe
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: JA1-ZOW, ul. Dworcowa
Szacowana wartość	2,5 mln PLN

projektu	
Planowane źródła finansowania projektu	EFRR i środki własne Gminy
Okres realizacji projektu	2018–2021
Opis/zakres realizowanych zadań	<p>Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowaną na obszarze rewitalizacji potrzebę modernizacji przestrzeni publicznej i obiektów użyteczności publicznej wraz ze zmianą zagospodarowania bezpośredniego otoczenia oraz nadanie obiektom nowych funkcji społecznych.</p> <p>W ramach projektu planowana jest realizacja następujących zadań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przebudowa i adaptacja niewykorzystanych pomieszczeń w budynku dworca PKP na potrzeby organizacji pozarządowych i innych organizacji społecznych • wymiana instalacji elektrycznych, wod.–kan. oraz gazowych • termomodernizacja budynku • odnowienie elewacji budynku • zagospodarowania terenu wokół obiektu • zakup niezbędnego wyposażenia
Prognozowane rezultaty	<p>Dzięki realizacji projektu utworzone zostanie miejsce przeznaczone na działalność statutową dla następujących organizacji pozarządowych oraz innych stowarzyszeń i organizacji społecznych działających na obszarze rewitalizacji, w tym inkubator stowarzyszeń, tj.: Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Gospodarczych oraz Rozwoju Ziemi Granowskiej, Kółka Rolniczego w Granowie, Stowarzyszenia Kobiet Aktywnych Gminy Granowo, Zespołu Śpiewaczego "GRANOWIANIE", Koła Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918/1919, Pracowni Gobelinu Artystycznego oraz Koła „RADOŚĆ”. Obecnie wszystkie te organizacje zmuszone są korzystać z niedostosowanych pomieszczeń Biblioteki Gminnej zlokalizowanej w pałacu.</p>
Sposób oceny rezultatów	<p>Protokół odbioru robót. Sprawozdania Gminy ze współpracy z organizacjami pozarządowymi.</p>

PROJEKT 2.1.3.	
Tytuł projektu	Urządzenie terenów rekreacyjno–wypoczynkowych przy stawach znajdujących się na obszarze rewitalizacji
Sfera oddziaływania	Społeczna, przestrzenno–funkcjonalna, techniczna

Komplementarność problemowa	Projekty: 2.1.1, 2.1.2., 2.1.4.	
Projekt zintegrowany	☐ TAK	☒ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 2. Budowa oraz modernizacja infrastruktury OR na cele społeczne	
Kierunek działań rewitalizacyjnych	KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.1. Budowa oraz modernizacja bazy kulturalnej oraz infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Granowo	
Podmioty współpracujące	Organizacje pozarządowe	
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: JA2-ZOW, ul. Stawowa oraz ul. Kolejowa	
Szacowana wartość projektu	300 tys. PLN	
Planowane źródła finansowania projektu	EFRR i środki własne Gminy	
Okres realizacji projektu	2019–2021	
Opis/zakres realizowanych zadań	<p>Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowaną na obszarze rewitalizacji potrzebę w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: zagospodarowanie otoczenia stawów na cele rekreacyjne.</p> <p>W ramach projektu planowana jest realizacja następujących zadań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyczystczenie 2 zbiorników wodnych (stawów) • uregulowanie linii brzegowych • obsadzenia roślinnością • oświetlenie terenu przy zbiornikach wodnych • urządzenie małej infrastruktury 	
Prognozowane rezultaty	Realizacja projektu przyczyni się do powstania miejsc spotkań, rekreacji oraz wypoczynku dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Na obszarze rewitalizacji zamieszkują 1 133 osoby, które obecnie mają ograniczoną możliwość spędzania wolnego czasu. Prognozuje się, że średniorocznie od 500 do 600 osób w szczególności z OR regularnie korzystać będzie z nowopowstałych obiektów.	
Sposób oceny rezultatów	Protokoły odbioru robót. Sprawozdania Gminy dotyczące ilości osób korzystających z obiektów.	

PROJEKT 2.1.4.	
Tytuł projektu	Rozbudowa placu zabaw w parku im. Włodzimierza Wieczorka
Sfera oddziaływania	Społeczna, techniczna
Komplementarność problemowa	Projekty: 2.1.1., 2.1.2., 2.1.3.
Projekt zintegrowany	☐ TAK ☒ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 2. Budowa oraz modernizacja infrastruktury OR na cele społeczne
Kierunek działań rewitalizacyjnych	KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.1. Budowa oraz modernizacja bazy kulturalnej oraz infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej
Podmiot realizujący projekt	Gmina Granowo
Podmioty współpracujące	Organizacje pozarządowe
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: JA1-ZOW, ul. Poznańska
Szacowana wartość projektu	70 tys. PLN
Planowane źródła finansowania projektu	EFRR i środki własne Gminy
Okres realizacji projektu	2019
Opis/zakres realizowanych zadań	Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowaną na obszarze rewitalizacji potrzebę modernizacji przestrzeni publicznej i obiektów użyteczności publicznej wraz ze zmianą zagospodarowania bezpośredniego otoczenia oraz nadanie obiektom nowych funkcji społecznych. W ramach projektu planowana jest rozbudowa istniejącego placu zabaw o nowe elementy i urządzenia zabawowe przeznaczone dla dzieci z obszaru rewitalizacji.
Prognozowane rezultaty	Realizacja projektu przyczyni się do zwiększenia o 30% liczby dzieci z OR korzystających z placu zabaw.
Sposób oceny rezultatów	Protokół odbioru robót. Sprawozdania Gminy dotyczące ilości dzieci korzystających z placu zabaw.

PROJEKT 2.2.1.	
Tytuł projektu	Budowa drogi do terenów przemysłowych
Sfera oddziaływania	Społeczna, techniczna
Komplementarność problemowa	Projekt 1.1.1., 2.1.2.
Projekt zintegrowany	☐ TAK ☒ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 2. Budowa oraz modernizacja infrastruktury OR na cele społeczne
Kierunek działań rewitalizacyjnych	KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.2. Rozbudowa oraz remonty infrastruktury drogowej
Podmiot realizujący projekt	Gmina Granowo
Podmioty współpracujące	Podmioty gospodarcze
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: JA1-ZOW, ul. Graniczna
Szacowana wartość projektu	2,1 mln PLN
Planowane źródła finansowania projektu	EFRR i środki własne Gminy
Okres realizacji projektu	2021
Opis/zakres realizowanych zadań	<p>Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowaną na obszarze rewitalizacji potrzebę remontów oraz przebudowy istniejącej infrastruktury drogowej.</p> <p>W ramach projektu planowana jest inwestycja polegająca na podwyższeniu standardu i bezpieczeństwa przejazdu, poprzez budowę drogi gminnej nr 534552P (ul. Graniczna) o długości do 1 km, wraz z budową sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz oświetlenia ulicznego.</p>
Prognozowane rezultaty	Realizacja projektu umożliwi dostęp do terenów przemysłowych oraz przyczyni się do rozwoju i poprawy warunków życia mieszkańców OR.
Sposób oceny rezultatów	Protokół odbioru robót.

VI.2. Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Poniżej, w formie tabelarycznej przedstawiono listę pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

PRZEDSIĘWZIĘCIE 1	
Opis typu przedsięwzięcia	Uzupełnienie oświetlenia ulic wchodzących w skład obszaru rewitalizacji
Sfera oddziaływania	Społeczna, techniczna
Cel rewitalizacji	Cel 2. Budowa oraz modernizacja infrastruktury OR na cele społeczne
Kierunek działań rewitalizacyjnych	KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.2. Rozbudowa oraz remonty infrastruktury drogowej
Lokalizacja	Cały obszar rewitalizacji
Szacowana wartość przedsięwzięcia	80 tys. PLN
Opis	W ramach przedsięwzięcia planowane jest uzupełnienie oświetlenia (budowa brakujących punktów świetlnych) na niektórych ulicach wchodzących w skład obszaru rewitalizacji.
Prognozowane rezultaty	Poprawa bezpieczeństwa publicznego. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej.

PRZEDSIĘWZIĘCIE 2	
Opis typu przedsięwzięcia	Remonty nawierzchni asfaltowych ulic wchodzących w skład obszaru rewitalizacji
Sfera oddziaływania	Społeczna, techniczna
Cel rewitalizacji	Cel 2. Budowa oraz modernizacja infrastruktury OR na cele społeczne
Kierunek działań rewitalizacyjnych	KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.2. Rozbudowa oraz remonty infrastruktury drogowej
Lokalizacja	Cały obszar rewitalizacji
Szacowana wartość przedsięwzięcia	900 tys. PLN
Opis	W ramach przedsięwzięcia planowane są drobne remonty oraz ułożenie nowej nawierzchni asfaltowej na niektórych ulicach wchodzących w skład obszaru rewitalizacji.

Prognozowane rezultaty	Poprawa bezpieczeństwa publicznego. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej.
------------------------	--

VI.3. Projekty zintegrowane

W oparciu o diagnozę gminy, w dokumencie zamieszczono zarówno projekty inwestycyjne, jak i projekty o charakterze „miękkim”, wzajemnie się uzupełniające oraz mające przyczynić się do wyeliminowania lub ograniczenia zidentyfikowanych zjawisk kryzysowych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Ich główne źródła finansowania stanowią: EFRR oraz EFS. W Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017-2023 wskazano dwa projekty zintegrowane. Dotyczy to przedsięwzięć opisanych w projektach 1.2.1. Utworzenie inkubatora organizacji pozarządowych oraz 2.1.2. Przebudowa i adaptacja budynku dworca PKP na cele społeczne. Realizacja działań uwzględnionych w projekcie 2.1.2. polegających na przebudowie i adaptacji niewykorzystanych pomieszczeń budynku PKP na cele działalności organizacji pozarządowych, umożliwi realizację projektu 1.2.1. polegającego na utworzeniu w tej przestrzeni inkubatora organizacji pozarządowych. Integracja polega na tym, że realizacja projektu 1.2.1. jest niemożliwa bez wcześniejszej realizacji projektu 2.1.2.

Ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017–2023 **podstawowe projekty rewitalizacyjne cechują się ścisłą komplementarnością** we wszystkich wymiarach określonych w Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020.

VI.4. Powiązania projektów rewitalizacyjnych z wybranymi dokumentami gminnymi

Powiązania założeń projektów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017-2023 z programem strategicznym, wyznaczonym w Strategii Rozwoju Gminy Granowo na lata 2015-2024 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 12. Zbieżność celów Strategii Rozwoju Gminy Granowo na lata 2015–2024

Cel strategiczny Strategii	Program strategiczny Strategii	Nazwa projektu rewitalizacyjnego
Rozwój infrastruktury technicznej i gospodarki	1.2. Dążenie do poprawy bezpieczeństwa i stanu dróg powiatowych	Projekt 2.2.1. Budowa drogi do terenów przemysłowych
	2.3. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej oraz działania, wykorzystujące odnawialne źródła energii	Projekt 2.1.1. Adaptacja i przebudowa budynku pałacu w Zespole Dworsko – Folwarcznym z przeznaczeniem na Gminny Ośrodek Kultury wraz z zagospodarowaniem zabytkowego parku Projekt 2.1.2. Przebudowa i adaptacja budynku dworca PKP na cele społeczne
	3.1. Kreowanie warunków do	Projekt 2.2.1. Budowa drogi do terenów

	inwestowania na terenie Gminy	przemysłowych
Stwarzanie atrakcyjnych warunków do rozwoju i wypoczynku	5.1. Rozwój kultury na terenie Gminy	Projekt 2.1.1. Adaptacja i przebudowa budynku pałacu w Zespole Dworsko – Folwarcznym z przeznaczeniem na Gminny Ośrodek Kultury wraz z zagospodarowaniem zabytkowego parku
	6.1. Dalszy rozwój infrastruktury i oferty sportowo–rekreacyjnej	Projekt 2.1.4. Rozbudowa placu zabaw w parku im. Włodzimierza Wieczorka
	6.2. Zagospodarowanie rekreacyjne atrakcyjnych terenów	Projekt 2.1.3. Urządzenie terenów rekreacyjno–wypoczynkowych przy stawach znajdujących się na obszarze rewitalizacji
	7.4. Likwidacja barier architektonicznych	Projekt 2.1.1. Adaptacja i przebudowa budynku pałacu w Zespole Dworsko – Folwarcznym z przeznaczeniem na Gminny Ośrodek Kultury wraz z zagospodarowaniem zabytkowego parku
	7.5. Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego	Projekt 1.1.2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Kolejna tabela prezentuje natomiast zbieżności projektów Programu z celami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Granowo.

Tabela 13. Zbieżność celów Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Granowo

Cel strategiczny Studium	Nazwa projektu rewitalizacyjnego
1. Ochrona i umacnianie środowiska przyrodniczego i kulturowego	Projekt 2.1.1. Adaptacja i przebudowa budynku pałacu w Zespole Dworsko – Folwarcznym z przeznaczeniem na Gminny Ośrodek Kultury wraz z zagospodarowaniem zabytkowego parku
	Projekt 2.1.3. Urządzenie terenów rekreacyjno–wypoczynkowych przy stawach znajdujących się na obszarze rewitalizacji
2. Poprawa warunków życia mieszkańców gminy, a w szczególności uzyskanie optymalnych warunków	Projekt 1.1.1. Zmniejszenie odsetka osób pozostających bez pracy na obszarze rewitalizacji
	Projekt 1.1.2. Poprawa bezpieczeństwa

<p>socialnych, kulturowych i zdrowotnych, polegających na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – właściwym wyposażeniu wsi w obiekty usługowe z zachowaniem odpowiednich stref dojazdów – rozwijaniu lokalnej bazy miejsc pracy, – udostępnianiu mieszkańcom miejsc wypoczynku i rekreacji, – działaniu na rzecz czystości środowiska – rozbudowie systemów infrastruktury technicznej w miarę urbanizowania nowych terenów, – budowie systemu neutralizacji ścieków, odbioru i unieszkodliwiania odpadów. 	publicznego na obszarze rewitalizacji
	Projekt 2.1.3. Urządzenie terenów rekreacyjno-wypoczynkowych przy stawach znajdujących się na obszarze rewitalizacji
	Projekt 2.1.4. Rozbudowa placu zabaw w parku im. Włodzimierza Wieczorka
3. Aktywizacja jednostki poprzez wyzwolenie istniejącego na jej obszarze potencjału rozwojowego	Projekt 2.2.1. Budowa drogi do terenów przemysłowych
4. Tworzenie warunków do rozwijania działań indywidualnych i grupowych mieszkańców gminy na rzecz społeczności wsi i gminy jako całości	Projekt 1.2.1. Utworzenie inkubatora organizacji pozarządowych Projekt 2.1.2. Przebudowa i adaptacja budynku dworca PKP na cele społeczne

Źródło: opracowanie własne

VII. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020 narzucają obowiązek ujęcia w programie rewitalizacji mechanizmów zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji w następujących wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno – instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania. **Komplementarność** projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych na potrzeby opracowania programu rewitalizacji należy rozumieć jako **wzajemne dopełnianie się interwencji prowadzące do osiągnięcia wcześniej wyznaczonych celów rewitalizacji**. W Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017 – 2023 zapewniono komplementarność projektów rewitalizacyjnych we wszystkich wymaganych w Wytycznych wymiarach.

VII.1. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze

rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji. **Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych** ma służyć temu, by **program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały obszar rewitalizacji** (nie punktowo, w pojedynczych miejscach), poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii.

Ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017 – 2023 **projekty rewitalizacyjne, oddziaływać będą na cały obszar rewitalizacji** dzięki ich równomiernemu, przestrzennemu rozłożeniu oraz wzajemnemu „przestrzennemu dopełnianiu się”. **Zachowanie komplementarności przestrzennej wykazano** w Rozdziale VI. „Projekty/ przedsięwzięcia rewitalizacyjne”, w tabelach przedstawiających szczegółowe informacje o projektach, w wierszu „**Lokalizacja projektu**” wskazując konkretne miejsce realizacji projektów na obszarze rewitalizacji (OR). Tym samym dowodzi się, że projekty te nie są skupione w jednym punkcie obszaru rewitalizacji (OR), lecz zlokalizowane na całym jego terytorium. Celem działań rewitalizacyjnych jest niwelowanie zdiagnozowanych problemów we wszystkich sferach i podniesienie jakości życia mieszkańców. Tym samym realizacja zaplanowanych projektów przyczyni się do ograniczenia występowania negatywnych zjawisk. Zaplanowane projekty i przedsięwzięcia nie będą przenosić problemów poza rewitalizowany obszar.

Tabela 14. Lokalizacja projektów rewitalizacyjnych

L.p.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Lokalizacja	Jednostka analityczna
1.	Projekt 1.1.1. Zmniejszenie odsetka osób pozostających bez pracy na obszarze rewitalizacji	Cały obszar rewitalizacji	JA1-ZOW JA2-ZOW JA4-ZOW
2.	Projekt 1.1.2. Program ograniczenia skali ubóstwa wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji	Cały obszar rewitalizacji	JA1-ZOW JA2-ZOW JA4-ZOW
3.	Projekt 1.2.1. Utworzenie inkubatora organizacji pozarządowych	Obszar rewitalizacji – ul. Dworcowa	JA1-ZOW
4.	Projekt 1.3.1. Poprawa bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji	Cały obszar rewitalizacji	JA1-ZOW JA2-ZOW JA4-ZOW
5.	Projekt 2.1.1. Adaptacja i przebudowa budynku pałacu w Zespole Dworsko – Folwarcznym z przeznaczeniem na Gminny Ośrodek Kultury wraz z zagospodarowaniem zabytkowego parku	Obszar rewitalizacji – ul. Stawowa 1A	JA2-ZOW
6.	Projekt 2.1.2. Przebudowa i adaptacja budynku dworca PKP na cele społeczne	Obszar rewitalizacji – ul. Dworcowa	JA1-ZOW
7.	Projekt 2.1.3. Urządzenie terenów rekreacyjno-wypoczynkowych przy	Obszar rewitalizacji – ul. Stawowa oraz ul.	JA2-ZOW

	stawach znajdujących się na obszarze rewitalizacji	Kolejowa	
8.	Projekt 2.1.4. Rozbudowa placu zabaw w parku im. Włodzimierza Wieczorka	Obszar rewitalizacji – ul. Poznańska	JA1–ZOW
9.	Projekt 2.2.1. Budowa drogi do terenów przemysłowych	Obszar rewitalizacji – ul. Graniczna	JA1–ZOW
10.	PRZEDSIĘWZIĘCIE 1. Uzupełnienie oświetlenia ulic wchodzących w skład obszaru rewitalizacji	Cały obszar rewitalizacji	JA1–ZOW JA2–ZOW JA4–ZOW
11.	PRZEDSIĘWZIĘCIE 2. Remonty nawierzchni asfaltowych ulic wchodzących w skład obszaru rewitalizacji	Cały obszar rewitalizacji	JA1–ZOW JA2–ZOW JA4–ZOW

Źródło: opracowanie własne

VII.2. Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji takich projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą się **wzajemnie dopełniały tematycznie**, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we **wszystkich niezbędnych aspektach** (społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno–funkcjonalnym oraz technicznym). Zapewnienie komplementarności problemowej ma **przeciwdziałać fragmentacji działań** (np. tzw. „rewitalizacji technicznej” czy „rewitalizacji społecznej” – określeń często błędnie stosowanych) koncentrując uwagę na **całościowym spojrzeniu** na przyczyny kryzysu obszaru rewitalizacji.

Poszczególne **projekty rewitalizacyjne** ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017 – 2023, **uzupełniają się tematycznie oraz oddziałują na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych i przedstawionych w diagnozie sferach**. Zachowanie **komplementarności problemowej** wykazano w Rozdziale VI. „Projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne”, w tabelach przedstawiających szczegółowe informacje o projektach, w wierszu „**Komplementarność problemowa**” wskazując na powiązania opisywanych projektów z innymi, konkretnymi projektami programu rewitalizacji.

VII.3. Komplementarność proceduralno – instytucjonalna

Komplementarność proceduralno–instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Dla zapewnienia **komplementarności proceduralno–instytucjonalnej** niezbędne jest **osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania w ogóle**. Zachowanie komplementarności proceduralno – instytucjonalnej wykazano w Rozdziale XI. System wdrażania, monitorowania oraz sposób modyfikacji programu rewitalizacji.

VII.4. Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa sprowadza się do zachowania ciągłości programowej polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności w latach 2007–2013. Ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017–2023 projekty rewitalizacyjne stanowią kontynuację lub rozwinięcie projektów zrealizowanych w ramach polityki spójności w latach 2007–2013.

Poniżej wykazano, które projekty rewitalizacyjne stanowią kontynuację lub rozwinięcie projektów zrealizowanych w ramach polityki spójności w latach 2007–2013:

Projekt 1.1.1. Zmniejszenie odsetka osób pozostających bez pracy na obszarze rewitalizacji stanowi kontynuację działań podjętych w 2009 r. w projekcie „Aktywny mieszkanioc-bezpieczna gmina”, w ramach Działania 6.3. Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Oba te projekty mają ten sam cel – obniżenie poziomu bezrobocia.

Projekt 2.1.1. Adaptacja i przebudowa budynku pałacu w Zespole Dworsko – Folwarcznym z przeznaczeniem na Gminny Ośrodek Kultury wraz z zagospodarowaniem zabytkowego parku stanowi kontynuację zrealizowanych następujących projektów: „Przebudowa i adaptacja pomieszczeń pałacu na gminny ośrodek kultury – sala koncertowa, sala ślubów” (rok 2012), w ramach Działania 4.1.3 „Wdrażanie Lokalnych strategii Rozwoju” w zakresie operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”, objętego PROW na lata 2007–2013, „Wyposażenie pomieszczeń pałacu pełniących funkcję świetlicy wiejskiej” (rok 2012) w ramach Osi. 4 LEADER, działanie 4.1 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” z zakresu małych projektów, „Przebudowa i adaptacja pomieszczeń pałacu na gminny Ośrodek Kultury – pracownia zajęć artystycznych” (rok 2014), w ramach Działanie 4.1.3 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i Rozwój Wsi” objętego PROW na lata 2007–2013 oraz „Utworzenie pracowni gobelinów oraz organizacja warsztatów artystycznych” (rok 2014), w ramach Działania 4.1.3 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego PROW na lata 2007–2013 w zakresie małych projektów. Wszystkie te projekty mają za zadanie modernizację oraz nadanie nowych funkcji zabytkowemu obiektowi.

VII.5. Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności w latach 2014–2020, oznacza, że projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Komplementarność źródeł finansowania oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Planowane główne źródła finansowania poszczególnych projektów rewitalizacyjnych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017 – 2023 przedstawiają się następująco:

- a. **EFRR:** Projekty: 2.1.1., 2.1.2., 2.1.3., 2.1.4., 2.2.1. oraz Przedsięwzięcie 2.
- b. **EFS:** Projekty: 1.1.1., 1.1.2., 1.2.1.
- c. **Środki własne gminy:** Przedsięwzięcie 1.
- d. **Środki własne Policji:** Projekt 1.3.1.

VIII. INDIKATYWNE RAMY FINANSOWE W ODNIESIENIU DO PROJEKTÓW/ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Ramy finansowe powinny wskazywać potencjalne źródła finansowania, z których mogą być pozyskane środki na realizację projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł. Podstawą do określenia ram finansowych powinny być: zakres przedmiotowy i podmiotowy poszczególnych projektów przedsięwzięć rewitalizacyjnych, horyzont czasowy obowiązywania programu oraz przegląd instrumentów realizacyjnych występujących na szczeblach lokalnym, regionalnym oraz krajowym.

Indykatywne ramy finansowe projektów rewitalizacyjnych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017–2023 przedstawia Tabela 15.

Tabela 15. Indykatywne ramy finansowe projektów rewitalizacyjnych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017–2023

L.p.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Zakres przedmiotowy projektu rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący	Zakres czasowy	Szacunkowy koszt	Planowane źródło finansowania
1.	Projekt 1.1.1.1. Zmniejszenie odsetka osób pozostających bez pracy na obszarze rewitalizacji	Projekt polega na uruchomieniu działań zmierzających do wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych, skierowanych w szczególności do osób bez kwalifikacji zawodowych oraz kobiet. Projekt realizowany będzie przez 6 lat. Prowadzone w ramach niego działania będą ściśle powiązane z deficytami oraz potrzebami wynikającymi z diagnozy. Do projektu włączone zostaną również osoby bezrobotne z jednostki analitycznej JA1-ZOW, gdzie odsetek osób bez pracy jest niższy niż wartość referencyjna dla całej gminy, niemniej jednak problem ten dotyczy 7 osób. Łącznie programem objęte będzie średnio ok. 40 osób rocznie.	Gmina Granowo	2018–2023	360 tys. PLN	EFS (306 tys. PLN) i środki własne Gminy (54 tys. PLN)
2.	Projekt 1.1.2. Program ograniczenia skali ubóstwa wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji	Projekt obejmie wdrożenie działań przewidzianych do realizacji w programie wyjścia z ubóstwa poprzez zrealizowanie następujących zadań: integrację osób żyjących w ubóstwie, pomoc osobom żyjącym w ubóstwie poprzez pracę socjalną, przyznanie zasiłków i pomocy w naturze oraz działania o charakterze środowiskowym. Program realizowany będzie przez 6 lat. Łącznie programem objęte będzie średnio ok. 60 osób rocznie.	Gmina Granowo	2018–2023	420 tys. PLN	EFS (357 tys. PLN) i środki własne Gminy (63 tys. PLN)
3.	Projekt 1.2.1. Utworzenie inkubatora organizacji pozarządowych	Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowaną na obszarze rewitalizacji potrzebę utworzenia inkubatora stowarzyszeń i organizacji pozarządowych. W ramach projektu planowana jest realizacja następujących zadań: <ul style="list-style-type: none"> • utworzenie inkubatora stowarzyszeń i organizacji pozarządowych • wyposażenie biura inkubatora • utworzenie miejsca pracy dla Koordynatora inkubatora 	Gmina Granowo	2021–2023	100 tys. PLN	EFS (85 tys. PLN) i środki organizacji pozarządowych (15 tys. PLN)
4.	Projekt 1.3.1. Poprawa bezpieczeństwa	Utworzenie dodatkowego etatu policyjnego w komendzie policji oraz prewencyjny wpływ patroli policyjnych wpłyną na zmniejszenie liczby przestępstw i poprawę bezpieczeństwa na OR. Prognozuje się	Policja	2018–2023	420 tys. PLN	Środki własne Policji (357 tys. PLN) i środki

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

MINISTERSTWO
ROZWOJU

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Unia Europejska
Fundusz Spójności

L.p.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Zakres przedmiotowy projektu rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący	Zakres czasowy	Szacunkowy koszt	Planowane źródło finansowania
	publicznego na obszarze rewitalizacji	zmniejszenie liczby przestępstw do 5 w ciągu roku. Obecnie na obszarze rewitalizacji średniorocznie dochodzi do kilkunastu przestępstw.				własne Gminy(63 tys. PLN)
5.	Projekt 2.1.1.1. Adaptacja i przebudowa budynku pałacu w Zespole Dworsko – Folwarcznym z przeznaczeniem na Gminny Ośrodek Kultury wraz z zagospodarowaniem zabytкового parku	<p>Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowaną na obszarze rewitalizacji potrzebę modernizacji przestrzeni publicznej i obiektów użyteczności publicznej wraz ze zmianą zagospodarowania bezpośredniego otoczenia oraz nadanie obiektom nowych funkcji społecznych. Obecnie zadanie animacji kultury na terenie gminy powierzone jest Bibliotece Gminnej, jednak dostrzegana jest konieczność poszerzenia oferty kulturalnej dla mieszkańców gminy, w tym dla mieszkańców OR.</p> <p>W ramach projektu planowana jest realizacja następujących zadań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przebudowa i adaptacja pomieszczeń na piętrze pałacu, w którym na parterze mieści się Biblioteka Gminna • termomodernizacja kondygnacji piątra • montaż windy dla niepełnosprawnych • wykonanie elewacji budynku wraz z remontem balkonu • zagospodarowanie terenu (zabytkowego parku) <p>zakup potrzebnego wyposażenia, sprzętu komputerowego (w tym sprzętu instrumentów muzycznych, sprzętu komputerowego (w tym sprzętu do digitalizacji zasobów kulturowych)) i sprzętu audiowizualnego.</p>	Gmina Granowo	2017–2023	1,1 mln PLN	EFRR (935 tys. PLN) i środki własne Gminy (165 tys. PLN)
6.	Projekt 2.1.2. Przebudowa i adaptacja budynku dworca PKP na cele społeczne	<p>Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowaną na obszarze rewitalizacji potrzebę modernizacji przestrzeni publicznej i obiektów użyteczności publicznej wraz ze zmianą zagospodarowania bezpośredniego otoczenia oraz nadanie obiektom nowych funkcji społecznych.</p> <p>W ramach projektu planowana jest realizacja następujących zadań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przebudowa i adaptacja niewykorzystanych pomieszczeń w budynku dworca PKP na potrzeby organizacji pozarządowych i innych organizacji społecznych • wymiana instalacji elektrycznych, wod.–kan. oraz gazowych 	Gmina Granowo	2018–2021	2,5 mln PLN	EFRR (2,125 mln PLN) i środki własne Gminy (375 tys. PLN)

L.p.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Zakres przedmiotowy projektu rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący	Zakres czasowy	Szacunkowy koszt	Planowane źródło finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> • termomodernizacja budynku • odnowienie elewacji budynku • zagospodarowania terenu wokół obiektu • zakup niezbędnego wyposażenia 				
7.	Projekt 2.1.3. Urządzenie terenów rekreacyjno-wypoczynkowych przy stawach znajdujących się na obszarze rewitalizacji	<p>Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowaną na obszarze rewitalizacji potrzebę w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: zagospodarowanie otoczenia stawów na cele rekreacyjne.</p> <p>W ramach projektu planowana jest realizacja następujących zadań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyczystczenie 2 zbiorników wodnych (stawów) • uregulowanie linii brzegowych • obsadzenia roślinnością • oświetlenie terenu przy zbiornikach wodnych • urządzenie małej infrastruktury 	Gmina Granowo	2019–2021	300 tys. PLN	EFRR (255 tys. PLN) i środki własne Gminy (45 tys. PLN)
8.	Projekt 2.1.4. Rozbudowa placu zabaw w parku im. Włodzimierza Wieczorka	<p>Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowaną na obszarze rewitalizacji potrzebę modernizacji przestrzeni publicznej i obiektów użyteczności publicznej wraz ze zmianą zagospodarowania bezpośredniego otoczenia oraz nadanie obiektom nowych funkcji społecznych.</p> <p>W ramach projektu planowana jest rozbudowa istniejącego placu zabaw o nowe elementy i urządzenia zabawowe przeznaczone dla dzieci z obszaru rewitalizacji.</p>	Gmina Granowo	2019	70 tys. PLN	EFRR (59,5 tys. PLN) i środki własne Gminy (10,5 tys. PLN)
9.	Projekt 2.2.1. Budowa drogi do terenów przemysłowych	<p>Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowaną na obszarze rewitalizacji potrzebę remontów oraz przebudowy istniejącej infrastruktury drogowej. W ramach projektu planowana jest inwestycja polegająca na podwyższeniu standardu i bezpieczeństwa przejazdu, poprzez budowę drogi gminnej nr 534552P (ul. Graniczna) o długości do 1 km, wraz z budową sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz oświetlenia ulicznego.</p>	Gmina Granowo	2021	2,1 mln PLN	EFRR (1,785 mln PLN) i środki własne Gminy (315 tys. PLN)
10.	PRZEDSIĘWZIĘCIE 1. Uzupelnienie oświetlenia ulic	<p>W ramach przedsięwzięcia planowane jest uzupełnienie oświetlenia (budowa brakujących punktów świetlnych) na niektórych ulicach wchodzących w skład obszaru rewitalizacji.</p>	Gmina Granowo	2018–2022	80 tys. PLN	środki własne Gminy

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

MINISTERSTWO
ROZWOJU

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Unia Europejska
Fundusz Spójności

L.p.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Zakres przedmiotowy projektu rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący	Zakres czasowy	Szacunkowy koszt	Planowane źródło finansowania
	wchodzących w skład obszaru rewitalizacji					
11.	PRZEDSIĘWZIĘCIE 2. Remonty nawierzchni asfaltowych ulic wchodzących w skład obszaru rewitalizacji	W ramach przedsięwzięcia planowane są drobne remonty oraz ułożenie nowej nawierzchni asfaltowej na niektórych ulicach wchodzących w skład obszaru rewitalizacji.	Gmina Granowo	2019–2023	900 tys. PLN	EFRR (765 tys. PLN) i środki własne Gminy (135 tys. PLN)
Podsumowanie ram finansowych projektów podstawowych						
					7,37 mln PLN	
Podsumowanie ram finansowych przedsięwzięć						
					980 tys. PLN	
Ramy finansowe Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017–2023						
					8,35 mln PLN	

Źródło: opracowanie własne

IX. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO (SOOŚ).

Obowiązek przeprowadzenia SOOŚ nakłada Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Określa ona rodzaje dokumentów, dla których wymagane jest przeprowadzanie oceny oraz zasady jej przeprowadzania lub odstąpienia od niej.

W opinii organu przygotowującego projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017–2023, nie stanowi on dokumentu wymagającego przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, ponieważ realizacja postanowień dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Biorąc pod uwagę powyższe stanowisko, na podstawie art. 57 ust. 1 pkt 2 zwrócono się z prośbą do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017–2023. Zgodnie z art. 49 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, przedstawiono stosowne uzasadnienie w tym zakresie. W przedmiotowym przypadku **odstąpienie to zostało uzgodnione** ze wskazanymi wyżej organami.

X. USPOŁECZNIE NIE PROGRAMU REWITALIZACJI

Obowiązek uspołecznienia programu rewitalizacji wynika z Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020. Partycypacja społeczna musi zostać uwzględniona na każdym etapie prac nad programem (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie oraz monitorowanie).

X.1. Diagnozowanie

Diagnoza gminy Granowo, w tym diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych miała na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego (OZ) oraz obszaru rewitalizacji (OR). Po dokonaniu diagnozy i wyznaczeniu obszaru rewitalizacji (OR), przeprowadzone zostały konsultacje społeczne dokumentu w oparciu o Uchwałę Rady Gminy w sprawie prowadzenia konsultacji społecznych, podjętą na podstawie art. 5a Ustawy o samorządzie gminnym. Projekt diagnozy udostępniony został mieszkańcom poprzez publikację na stronie internetowej gminy. W ramach konsultacji zbierano uwagi i wnioski w formie papierowej lub elektronicznej z wykorzystaniem formularza zgłaszania uwag. W wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych **nie wpłynęły żadne uwagi oraz propozycje** odnośnie opracowanej diagnozy gminy, w tym diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych w gminie, w szczególności dotyczące wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR). Ponadto, w ramach **pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji (OR)** wykorzystano narzędzia będące jednocześnie dojrzałymi formami partycypacji społecznej, tj. **debatę z interesariuszami obszaru rewitalizacji, ankietyzację interesariuszy obszaru**

rewitalizacji oraz spacer studyjny po wyznaczonym obszarze rewitalizacji, szczegółowo opisane w punktach: III.5.1., III.5.2. oraz III.5.3. **Wnioski, dodatkowe informacje oraz uwagi z debaty, ankietyzacji i spaceru studyjnego uwzględniono i opisano w punkcie III.6 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz lokalne potencjały obszaru rewitalizacji.**

Partycypacja społeczna zapewniona została także podczas spotkań **Zespołu ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Granowo** (szerzej o Zespole w rozdziale XI), który w dniu 31 maja 2017 r. na spotkaniu omówił dotychczas zebrane dane i informacje niezbędne do przeprowadzenia diagnozy gminy z takich instytucji jak m.in. Ośrodek Pomocy Społecznej w Granowie, Komenda Powiatowa Policji w Grodzisku Wielkopolskim oraz Zespół Szkolno-Przedszkolny w Granowie. W dniu 21 czerwca 2017r. odbyło się kolejne spotkanie członków Zespołu, na którym m.in. przeanalizowano wszystkie zebrane materiały związane z przygotowaniem diagnozy gminy i wyznaczeniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. W dniach 18 i 31 sierpnia 2017r. odbyły się kolejne spotkania Zespołu, na których m.in. wyznaczono termin przeprowadzenia ankietyzacji wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz sprecyzowano pytania, które będą zawarte w ankiecie dotyczące zarówno sfery społecznej, jak i gospodarczej.

X.2. Programowanie

Ważnym elementem opracowania projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017 – 2023 było aktywne uczestnictwo społeczności lokalnej. Projekt programu poddany został konsultacjom społecznym w dniach 29 września do 6 października 2017 roku w oparciu o Uchwałę Rady Gminy w sprawie prowadzenia konsultacji społecznych, podjętą na podstawie art. 5a Ustawy o samorządzie gminnym. Dokument programu rewitalizacji Gminy Granowo opublikowano na stronie internetowej Gminy i udostępniono bez ograniczeń mieszkańcom. W ramach konsultacji zbierano uwagi i wnioski w formie papierowej lub elektronicznej z wykorzystaniem formularza zgłaszania uwag. W wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych **nie wpłynęły żadne uwagi oraz propozycje** odnośnie opracowanego projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017–2023.

X.3. Wdrażanie oraz monitorowanie programu rewitalizacji

Partycypacja społeczna uwzględniona została również w procesie wdrażania oraz monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017–2023. Powołany został **Zespół ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Granowo**, składający się z szerokiego grona osób reprezentujących różne dziedziny aktywności zawodowej i społecznej, którego zadaniem jest zarządzanie całym procesem rewitalizacji w gminie, w tym wdrażanie oraz monitorowanie programu. Więcej informacji na temat Zespołu przedstawiono w kolejnym rozdziale.

XI. SYSTEM WDRAŻANIA, MONITOROWANIA ORAZ SPOSÓB MODYFIKACJI PROGRAMU REWITALIZACJI

Wieloaspektowość procesu rewitalizacji wymaga osadzenia rewitalizacji w ogólnym systemie zarządzania rozwojem gminy oraz określenia kluczowych elementów jakimi są: system wdrażania, monitorowania i modyfikacji programu rewitalizacji. Umożliwia to z jednej strony skuteczną i efektywną realizację programu, z drugiej strony natomiast pozwala na optymalne wykorzystanie środków finansowych w celu zmaksymalizowania spodziewanych efektów. Ponadto, kompleksowy monitoring zapewnia również odpowiednią ocenę aktualności dokumentu oraz stopnia jego realizacji.

Program rewitalizacji powinien być dokumentem „żywym”, podstawowym planem działania, wyznaczającym kluczowe kierunki rewitalizacji i wskazującym sposoby osiągania założonych celów. Aby zaakceptowane przez radę gminy zapisy programu były realizowane, niezbędny jest organ odpowiedzialny za kompleksowy proces zarządzania procesem rewitalizacji. Ze względu na istotność programu rewitalizacji dla rozwoju gminy, podobnie jak ma to miejsce w przypadku Strategii Rozwoju Gminy Granowo na lata 2015–2024, **organem tym jest Wójt Granowa**, który realizował będzie powyższe zadania za pośrednictwem **Zespołu ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Granowo**. Zespół ten będzie **zarządzał całym procesem rewitalizacji w gminie, tj. wdrażaniem, monitorowaniem oraz przygotowaniem niezbędnych modyfikacji dokumentu**.

Członkowie Zespołu, w tym partnerzy społeczno–gospodarczy, reprezentują różne dziedziny aktywności zawodowej i społecznej oraz posiadają odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie, co gwarantuje sprawne i kompleksowe zarządzanie procesem rewitalizacji w gminie, w szczególności **wdrażanie programu rewitalizacji**. W jego skład wchodzi: Sołtys wsi Granowo, dwoje Radnych Rady Gminy Granowo, przedstawiciel OSP, przedstawiciel organizacji pozarządowych, przedstawiciel przedsiębiorców, dyrektor biblioteki, a także pracownicy Urzędu Gminy. Łącznie w skład Zespołu wchodzi 10 osób. Całość prac tego gremium koordynuje przewodniczący. Zespół odbywa regularne spotkania.

Kluczowym elementem kompleksowego zarządzania procesem rewitalizacji w gminie jest **system monitorowania** rewitalizacji. Zasady programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+ wskazują, jak należy monitorować realizację uchwalonego programu rewitalizacji. Stosując się do zapisów tam przedstawionych, system monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017 – 2023 przedstawia się następująco i dotyczy następujących płaszczyzn:

1. monitorowania podstawowych parametrów programu na etapie przyjęcia oraz późniejszych jego aktualizacji (m.in. ludność, powierzchnia oraz przestrzenny obraz obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, lista projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zapisanych w programie wraz z podaniem szacowanych kosztów oraz przewidywanych rezultatów, ramy finansowe programu wraz z prognozowanym montażem finansowym),

2. monitorowania stopnia realizacji celów określonych w programie (co najmniej raz na dwa lata),
3. monitorowania skutków realizacji programu, poprzez analizę poziomu wskaźników wykorzystywanych na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji – wskaźniki stanu kryzysowego (co najmniej raz na dwa lata od momentu przyjęcia dokumentu do końca okresu obowiązywania),

Tabela 16. Wskaźniki wykorzystywane na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji (OR)

L.p.	Wskaźnik przyjęty do analizy	Wartość bazowa wskaźnika dla JA	Wartość bazowa wskaźnika dla OR	Szacowana wartość wskaźnika w 2023 roku
SFERA SPOŁECZNA				
1.	Odsetek osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej w 2016 r.	JA1–ZOW 1,5% JA2–ZOW 3,5% JA4–ZOW 8,6%	3,62%	3,0%
2.	Odsetek osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej	JA1–ZOW 1,7% JA2–ZOW 7,0% JA4–ZOW 5,7%	4,59%	3,71%
3.	Odsetek osób pobierających zasiłki stałe w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej	JA1–ZOW 0,43% JA2–ZOW 1,1% JA4–ZOW 0,0%	0,62%	0,44%
4.	Odsetek przestępstw stwierdzonych w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej	JA1–ZOW 1,07% JA2–ZOW 1,32% JA4–ZOW 2,38%	1,41%	0,44%
5.	Frekwencja w wyborach w danej jednostce analitycznej	JA1–ZOW 38,5% JA2–ZOW 34,1% JA4–ZOW 40,2%	37,59%	40%
6.	Zmiana (wzrost/spadek) liczby mieszkańców w danej jednostce analitycznej w latach 2012–2016	JA1–ZOW ↓ (-11) JA2–ZOW ↓ (-12) JA4–ZOW ↓ (-7)	↓ (-30)	↑ (+x)

Źródło: opracowanie własne

4. bieżącego monitorowania poziomu wdrażania programu – aktualizowana na bieżąco będzie lista przyjętych w programie przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających ze statusem: „zakładane do realizacji”, „w trakcie realizacji” lub „zrealizowane”,

w zależności od aktualnego postępu rzeczowego, wraz z podaniem poniesionych kosztów, montażu finansowego, a także ewentualnych rezultatów ich wdrożenia – efekty rzeczowe.

Monitorowanie ww. płaszczyzn, prowadzone przez Zespół ds. Programu Rewitalizacji, sprowadzać się będzie m.in. do przygotowania w cyklach minimum dwuletnich sprawozdań/raportów z realizacji programu, służących ocenie jego aktualności, stopnia skuteczności i efektywności przyjętych działań rewitalizacyjnych. Zgodnie z zapisami Zasad programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+, sprawozdania/raporty, zawierające m.in. informacje w zakresie wskaźników stanu kryzysowego, postępu rzeczowego i finansowego projektów rewitalizacyjnych oraz stopnia realizacji celów określonych w programie, przekazywane będą do Departamentu Polityki Regionalnej UMWW w Poznaniu, co dwa lata, począwszy od początku 2018 roku (kolejne na początku 2020, 2022 i 2024 roku). Podstawą opracowania sprawozdań/raportów z realizacji programu będzie „Formularz efektów monitorowania programów rewitalizacji”, stanowiący Załącznik nr 4. do Zasad programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+.

W wyniku kompleksowego monitorowania rewitalizacji, zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych oraz zgłaszanych potrzeb, może zaistnieć potrzeba modyfikacji zapisów programu rewitalizacji, w szczególności dotyczących projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Za przygotowanie niezbędnych **modyfikacji programu** odpowiedzialny jest organ wykonawczy gminy – **Wójt Granowa**, który przy udziale **Zespołu ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Granowo**, oceni zasadność oraz możliwość wprowadzenia korekt. W przypadku uznania korekt za zasadne, Zespół zastosuje procedurę wprowadzania zmian, tożsamą z procedurą przy tworzeniu programu, w szczególności uwzględniającą dojrzałe formy partycypacji społecznej oraz strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko.

Spis tabel

Tabela 1. Szczegółowe dane dotyczące wyznaczonych jednostek analitycznych (JA)	14
Tabela 2. Dane dotyczące wybranych wskaźników do analizy oraz źródła danych.....	19
Tabela 3. Dane dotyczące wartości referencyjnych oraz „wartości kryzysowych” wskaźników wybranych do analizy.....	21
Tabela 4. Wartości wskaźników wybranych do analizy w sferze społecznej w poszczególnych jednostkach analitycznych.	22
Tabela 5. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze gospodarczej w poszczególnych jednostkach analitycznych.	30
Tabela 6. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze środowiskowej w poszczególnych jednostkach analitycznych.	33
Tabela 7. Dostępność infrastruktury technicznej, społecznej oraz komunikacyjnej w sferze przestrzenno – funkcjonalnej w poszczególnych jednostkach analitycznych.....	36
Tabela 8. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach analitycznych.....	43
Tabela 9. Szczegółowe dane dotyczące występowania negatywnych zjawisk w analizowanych sferach...	46
Tabela 10. Szczegółowe dane dotyczące zamieszkałych jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru zdegradowanego (OZ)	47
Tabela 11. Szczegółowe dane dotyczące jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR)	49
Tabela 12. Zbieżność celów Strategii Rozwoju Gminy Granowo na lata 2015–2024	79
Tabela 13. Zbieżność celów Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Granowo	80
Tabela 14. Lokalizacja projektów rewitalizacyjnych	82
Tabela 15. Indykatywne ramy finansowe projektów rewitalizacyjnych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Granowo na lata 2017–2023.....	86
Tabela 16. Wskaźniki wykorzystywane na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji (OR)	93

Spis rycin

Rycina 1. Podział gminy na jednostki analityczne (JA).....	15
Rycina 2. Odsetek osób bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej w 2016 r.	23
Rycina 3. Odsetek osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w poszczególnych jednostkach analitycznych w 2016 r.	24
Rycina 4. Odsetek mieszkańców gminy pobierających zasiłki stałe w poszczególnych jednostkach analitycznych w 2016 r.	25
Rycina 5. Odsetek przestępstw stwierdzonych w poszczególnych jednostkach analitycznych w 2016 r. ..	26
Rycina 6. Frekwencja w wyborach w poszczególnych jednostkach analitycznych w 2015 r.....	27
Rycina 7. Zmiana (wzrost/spadek) liczby mieszkańców w danej jednostce analitycznej w latach 2012–2016.....	28
Rycina 8. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze społecznej.....	29
Rycina 9. Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w danej jednostce analitycznej (styczeń 2017 r.)	31

Rycina 10. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze gospodarczej.....	32
Rycina 11. Odsetek gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych w poszczególnych jednostkach analitycznych w 2016 r.	34
Rycina 12. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze środowiskowej.....	35
Rycina 13. Dostępność zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej w poszczególnych jednostkach analitycznych.	38
Rycina 14. Dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania w poszczególnych jednostkach analitycznych.	39
Rycina 15. Dostępność obiektów sportowych do 1 km od miejsca zamieszkania w poszczególnych jednostkach analitycznych.	40
Rycina 16. Dostępność przystanku komunikacji publicznej do 1 km od miejsca zamieszkania w poszczególnych jednostkach analitycznych.	41
Rycina 17. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze przestrzenno – funkcjonalnej.....	42
Rycina 18. Odsetek obiektów budowlanych w złym stanie technicznym w poszczególnych jednostkach analitycznych.	44
Rycina 19. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze technicznej.	45
Rycina 20. Wyznaczony obszar zredagowany (OZ) w gminie Granowo.	48
Rycina 21. Wyznaczony obszar rewitalizacji (OR) w gminie Granowo.	51

Spis wykresów

Wykres 1. Główne przyczyny bezrobocia w OR.....	54
Wykres 2. Proponowane sposobów obniżenia bezrobocia na OR	55
Wykres 3. Główne przyczyny uniemożliwiające wydostanie się z ubóstwa	56
Wykres 4. Najważniejsze problemy społeczne OR	57
Wykres 5. Najważniejsze problemy społeczne wg poszczególnych miejscowościach	58
Wykres 6. Najważniejsze przyczyny przestępczości na OR.....	59
Wykres 7. Najważniejsze przyczyny przestępczości wg poszczególnych miejscowościach.....	59
Wykres 8. Zdefiniowane lokalne potencjały w OR	60
Wykres 9. Zdefiniowane lokalne potencjały wg poszczególnych miejscowościach	61

ZAŁĄCZNIK 1 – Formularz, wykorzystany do pogłębionej diagnozy sfery społecznej, środowiskowej i przestrzenno–funkcjonalnej oraz określenia lokalnych potencjałów

Ankieta

Pogłębiona diagnoza negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji oraz określenie lokalnych potencjałów obszaru

Celem ankietyzacji jest poznanie Państwa opinii na temat przyczyn występowania negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz ustalenie lokalnych potencjałów bezpośredniego Państwa otoczenia. Niniejsze badanie ankietowe ma charakter anonimowy, zaś jego wyniki będą stanowić cenne źródło informacji, pozwalających na identyfikację przyczyn negatywnego stanu faktycznego na obszarze rewitalizacji, który Państwo zamieszkujecie. Diagnoza problemów i potencjałów rozwojowych jest integralną częścią Lokalnego Programu Rewitalizacji, a proces rewitalizacji ma na celu taką zmianę, która przyniesie wzrost poziomu życia i zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji. W związku z tym prosimy Państwa o wypełnienie niniejszej ankiety.

1. Przyczyny sytuacji kryzysowej w sferze społecznej

1.1. Jaka jest przyczyna bezrobocia w Państwa bezpośrednim otoczeniu? (zaznacz max. 3 odpowiedzi)

- niski poziom edukacji
- brak przygotowania zawodowego
- brak ofert pracy
- niechęć pracodawców do zatrudniania niedoświadczonych pracowników
- program 500+
- niechęć osób do podejmowania pracy
- niskie płace
- Inne jakie?.....

1.2. Którą grupę osób w Państwa bezpośrednim otoczeniu bezrobocie dotyka najbardziej? (zaznacz max. 2 odpowiedzi)

- z wykształceniem podstawowym
- z wykształceniem zawodowym
- z wykształceniem średnim
- z wykształceniem wyższym

1.3. Bezrobocie w Państwa bezpośrednim otoczeniu dotyka częściej?

- kobiet
- mężczyzn

1.4. Czy osoby bezrobotne w Państwa bezpośrednim otoczeniu wykazują zainteresowanie podjęciem pracy?

- TAK
- NIE

1.5. Jak Pani/a zdaniem można obniżyć bezrobocie w Państwa bezpośrednim otoczeniu?
(proszę wypełnić)

.....

.....

.....

.....

.....

1.6. Którą grupę osób w Państwa bezpośrednim otoczeniu ubóstwo dotyka najbardziej?
(zaznacz max. 3 odpowiedzi)

- osoby bezrobotne
- osoby pracujące
- renciści i emeryci
- osoby niepełnosprawne
- inne jakie?

1.7. W której grupie rodzin w Państwa bezpośrednim otoczeniu jest największe prawdopodobieństwo wystąpienia ubóstwa? (zaznacz max. 2 odpowiedzi)

- Rodzina z dwójką dzieci
- Rodzina z trójką dzieci
- Rodzina więcej niż z trzema dziećmi
- Rodzina niepełna

1.8. Która z dysfunkcji w Państwa bezpośrednim otoczeniu najczęściej wywołuje ubóstwo?
(zaznacz max. 3 odpowiedzi)

- niepełnosprawność
- uzależnienia
- choroba
- brak pracy
- inna, jaka?

1.9. Co przede wszystkim decyduje o tym, że niektóre osoby w Państwa bezpośrednim otoczeniu nie mogą wydostać się z ubóstwa? (zaznacz max. 3 odpowiedzi)

- bezrobocie
- choroba, kalectwo
- alkoholizm
- lenistwo, niechęć do podejmowania pracy
- niskie emerytury i renty
- brak wykształcenia, kwalifikacji zawodowych
- brak wsparcia i opieki ze strony Państwa
- brak wsparcia i opieki ze strony rodziny, brak rodziny
- niezaradność życiowa, bezradność w załatwianiu swoich spraw
- brak szczęścia, ślepy los

1.10. Czy czuje się Pan/ Pani bezpiecznie w miejscu swojego zamieszkania i bezpośrednim otoczeniu?

TAK NIE

1.11. Czy obecnie czuje się Pan/Pani bardziej bezpiecznie niż rok temu?

TAK NIE

1.12. Czy kiedykolwiek stał się Pan/Pani ofiarą przestępstwa?

TAK (Kiedy?.....) NIE

1.13. Czy obawia się Pan/Pani, że może stać się ofiarą przestępstwa?

TAK NIE

1.14. Czy był Pan/Pani kiedykolwiek świadkiem przestępstwa w Pana/Pani bezpośrednim otoczeniu?

TAK NIE

1.15. Które z wymienionych niżej zjawisk stanowią najważniejszy problem w najbliższym otoczeniu, w którym Pan/Pani mieszka? (zaznacz max. 5 odpowiedzi)

- przemoc w rodzinie
- brak integracji mieszkańców
- alkoholizm
- narkomania
- wandalizm
- zdemoralizowana młodzież
- nietrzeźwi kierowcy
- kradzieże i włamania
- hałaśliwi sąsiedzi
- gwałty
- prostytutka
- korupcja

1.16. Jakie są według Pana/ Pani najważniejsze przyczyny przestępczości w Pana/Pani bezpośrednim otoczeniu? (zaznacz max. 3 odpowiedzi)

- brak pieniędzy
- bezrobocie
- zaburzenia psychiczne
- przemoc w rodzinie
- zażywanie środków odurzających
- spożywanie alkoholu
- wpływ kolegów i koleżanek
- wpływ środków masowego przekazu

1.17. Czy uczestniczy Pani/Pan w imprezach rekreacyjnych, rozrywkowych lub kulturalnych

organizowanych przez gminę/miasto?

TAK

NIE

1.18. Czy jest Pani/Pan członkiem organizacji pozarządowej (stowarzyszenie, klub, fundacja, koło zainteresowań itp.) działającej w gminie/mieście?

TAK

NIE

1.19. Czy udziela się Pani/Pan na rzecz lokalnej społeczności?

TAK

NIE

1.20. Czy odczuwa Pani/Pan potrzebę większej integracji z lokalną społecznością?

TAK

NIE

2. Jakie Pani/Pana zdaniem są lokalne potencjały bezpośredniego Pani/Pana otoczenia (zaznacz max. 5 najważniejszych)

☐	aktywność społeczna
☐	dostępność siły roboczej
☐	układ komunikacyjny
☐	stan dróg i ciągów pieszo–rowerowych
☐	infrastruktura komunalna (wodociągi, kanalizacja)
☐	ład urbanistyczny (uporządkowana zabudowa)
☐	dostęp do opieki medycznej
☐	atrakcyjna lokalizacja obszaru
☐	istnienie podmiotów gospodarczych tworzących miejsca pracy
☐	stan środowiska naturalnego
☐	walory środowiska naturalnego
☐	dostępność do instytucji kultury (biblioteka, dom kultury, itp.)
☐	dostępność do szerokiego wachlarza usług
☐	poziom wykształcenia i kompetencji mieszkańców
☐	dostęp do dogodnych połączeń komunikacyjnych
☐	poziom bezpieczeństwa publicznego
☐	poziom środków UE pozyskiwanych przez mieszkańców gminy w tym stowarzyszenia itp.
☐	inne (jakie?)

ZAŁĄCZNIK 2 – Formularz, wykorzystany do pogłębionej diagnozy sfery gospodarczej oraz określenia lokalnych potencjałów

Ankieta

Pogłębiona diagnoza negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji oraz określenie lokalnych potencjałów obszaru

Celem ankietyzacji jest poznanie Państwa opinii na temat przyczyn występowania negatywnych zjawisk

w sferze gospodarczej oraz ustalenie lokalnych potencjałów bezpośredniego Państwa otoczenia.

Niniejsze badanie ankietowe ma charakter anonimowy, zaś jego wyniki będą stanowić cenne źródło informacji, pozwalających na identyfikację **przyczyn negatywnego stanu faktycznego na obszarze rewitalizacji, na którym prowadzicie Państwo swoją działalność gospodarczą**. Diagnoza problemów i potencjałów rozwojowych jest integralną częścią Lokalnego Programu Rewitalizacji, a proces rewitalizacji ma na celu taką zmianę, która przyniesie wzrost poziomu życia i zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji. W związku z tym prosimy Państwa o wypełnienie niniejszej ankiety.

3. Najważniejsze problemy gospodarcze na obszarze rewitalizacji (zaznacz max. 3 odpowiedzi)

- Zła kondycja miejscowych przedsiębiorstw
- Problemy miejscowego małego handlu, wywołane ekspansją sieci lub centrów handlowych
- Zbyt mała oferta usług (bankowych, rzemieślniczych, itp.)
- Brak miejsc pracy
- Niskie płace
- Niewielka liczba turystów
- Brak rąk do pracy
- Inne, jakie?

4. Największe utrudnienia w prowadzeniu działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji (zaznacz max. 3 odpowiedzi)

- Dostępność lokali pod wynajem dla przedsiębiorców
- Jakość lokali pod wynajem dla przedsiębiorców
- Brak możliwości zakupu lokali/obiektów do prowadzenia działalności gospodarczej
- Wysokość czynszu
- Niewystarczająca infrastruktura pod kątem prowadzenia biznesu (parkingi, drogi, Internet itp.)
- Inne jakie?

5. Czy działania podejmowane przez gminę/miasto wspierają rozwój lokalnej przedsiębiorczości?

TAK NIE

6. Czy gmina/miasto pomaga w promocji firm?

TAK NIE

7. Jaka jest skłonność mieszkańców do zakładania własnej działalności gospodarczej?

- Bardzo wysoka
- Wysoka
- Przeciętna
- Niska
- Bardzo niska

8. Jakie Pani/Pana zdaniem są lokalne potencjały obszaru, na którym prowadzi Pani/Pan swoją działalność gospodarczą? (zaznacz max. 5 najważniejszych)

☐	aktywność społeczna
☐	dostępność siły roboczej
☐	układ komunikacyjny
☐	stan dróg i ciągów pieszo–rowerowych
☐	infrastruktura komunalna (wodociągi, kanalizacja)
☐	ład urbanistyczny (uporządkowana zabudowa)
☐	dostęp do opieki medycznej
☐	atrakcyjna lokalizacja obszaru
☐	istnienie podmiotów gospodarczych tworzących miejsca pracy
☐	stan środowiska naturalnego
☐	walory środowiska naturalnego
☐	dostępność do instytucji kultury (biblioteka, dom kultury, itp.)
☐	dostępność do szerokiego wachlarza usług
☐	poziom wykształcenia i kompetencji mieszkańców
☐	dostęp do dogodnych połączeń komunikacyjnych
☐	poziom bezpieczeństwa publicznego
☐	poziom środków UE pozyskiwanych przez mieszkańców gminy w tym stowarzyszenia itp.
☐	inne (jakie?)

